

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Diplomová práce

Brno 2009

Bc. Petr Kotoulek

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

Problémy manželství současnosti

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:
doc. Ing. Řehoř Antonín, CSc.

Vypracoval:
Bc. Petr Kotoulek

Brno 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Problémy manželství současnosti“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury.

Hodonice 1. 3. 2009

.....
Bc. Petr Kotoulek

Poděkování:

Děkuji panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé diplomové práce.

Dále děkuji paní PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc. za její odborné poznatky a připomínky a panu PhDr. Josefu Zemanovi, CSc. za odborné konzultace, ve kterých mi věnoval svůj drahocenný čas.

Bc. Petr Kotoulek

OBSAH

Úvod	2
I. Teoretická část	
1. Vymezení základních pojmů	5
2. Rodina	23
3. Problémy manželství	34
II. Praktická část	
4. Metodologie šetření	46
4.1 Struktura výzkumné skupiny	49
4.2 Výsledky kvantitativního průzkumu	53
4.3 Shrnutí výsledků průzkumu	78
Závěr	80
Resumé	82
Anotace	83
Použitá literatura	84
Seznam příloh	86

Úvod

Povahu současného světa lze jen s velkými obtížemi jasně a výstižně obsahově ztvárnit a jednoznačně vyjádřit. Žijeme ve světě, který není světem jednoduchým a to zřejmě i vzhledem ke svému hektickému vývojovému tempu, které lze bez nadsázky v mnoha odvětvích hodnotit jako vývojové skoky. Svět kolem nás se stává světem stále složitějším a těžším nejen pro pochopení mechanismů jeho fungování, ale i pro život samotný. V žádném případě se nejedná pouze o abstraktní pojmy, které by se dotýkaly jen velice úzkého okruhu osob nebo snad budoucích generací.

O příčině souvisejících procesech, které hrozí zničit nejen naši civilizaci, nýbrž i lidstvo jako druh, pojednal již v roce 1973 významný biolog **Konrád Lorenz** (Lorenz, 1990) ve své knize *Die acht Todsünden der zivilisierten Menschheit*, která v roce 1990 u nás vyšla pod názvem **8 smrtelných hříchů**. Jsou to tyto procesy:

- **Přelidnění země**
- **Pustošení našeho přírodního prostředí**
- **Závod člověka se sebou samým**
- **Mizení všech silných citů působené změkčilostí**
- **Genetický úpadek**
- **Rozchod s tradicí**
- **Rostoucí podjatost lidstva vůči doktrínám**
- **Vyzbrojení lidstva nukleárními zbraněmi**¹

Přestože tyto výše uvedené myšlenky **byly sepsány a vyřknuty před více než 30 lety**, musíme si s určitým mrazením v zádech uvědomit, že některé zmiňované problémy stále trvají, ba dokonce se v mnohém stupňují a stávají se stále aktuálnějšími. Problémy globálního světa jsou bezesporu problémy každého jedince, tedy nás všech. Ve svých běžných životech se ale setkáváme se situacemi docela jinými, ne tak globálními, ale přesto závažným způsobem přímo i nepřímo ovlivňujícími naše životy. Jednou z takto zásadních problematik, která se přímo nebo nepřímo dotýká každého

¹ LORENZ, Konrád, *8 smrtelných hříchů*, 1. vydání, Praha: Panorama, 1990, 104 s. ISBN: 80-7038-212-0, s. 91–93.

jedince, je problematika rodiny a manželství. Toto tvrzení lze snadno obhájit tím faktem, že téměř každý se narodil, vyrůstal a vyvíjel se v nějaké rodině.

Problematikou je samozřejmě úzce zasažen i ten, kdo vyrůstal např. v kojeneckých ústavech a dětských domovech, tedy mimo rodinné prostředí a to především proto, že rysy osobnosti dítěte, jež se za určitých podmínek mohou stát trvalými charakteristikami jeho osobnosti, podstatně ovlivňuje způsob rodinné výchovy. Nakonečný (Nakonečný, 1997) uvádí, že typickým příkladem tohoto je fenomén zvaný *hospitalismus* zapříčiněný tzv. citovou deprivací dítěte, vyvolanou nedostatečnými nebo zcela chybějícími projevy mateřské lásky vůči dítěti, která může vést (jak je patrné u mnoha dětí vyrůstajících v kojeneckých ústavech a dětských domovech) k trvalému poškození osobnosti (agresivita a hostilita, citová labilita, selhávání v sociálních vztazích atd.).²

Přesto že jsme si vědomi důležitosti a nezastupitelnosti kvalitní rodinné výchovy v plnohodnotném rodinném prostředí, dochází k všeobecné bagatelizaci současné extrémně vysoké míry rozvodovosti manželství v naší společnosti. Alarmující jsou data Českého statistického úřadu, která uvádějí, že např. v roce 2006 bylo rozvodů 31 415, v roce 1980 se rozvedlo 27 218 manželských párů a v roce 1970 se rozvedlo 21 516 manželství.³ Přestože se v posledních letech počty rozvodů stabilizovaly, je nutné této problematice věnovat pozornost.

Cílem diplomové práce je informovat formou obecného informatória o rodině, manželství a problémech s rodinou a manželstvím souvisejícími. Dále ve své práci hledám odpověď na otázku, zda je dnešní manželství v krizi a pokud ano, tak proč tomu tak je. Podstatným problémem ve společnosti se mi v tomto směru jeví vysoká rozvodovost. Proto se pokusím nalézt odpověď na otázku, z jakého důvodu ve společnosti tak vysoká rozvodovost panuje.

Tato diplomová práce se člení do čtyř kapitol, přičemž první tři jsou zaměřeny teoreticky a čtvrtá kapitola má charakter praktický. V první kapitole jsem uvedl základní pojmy, které dle mého názoru s uvedenou problematikou práce velice úzce

² NAKONEČNÝ, Milan, *Encyklopedie obecné psychologie*, 2. vydání, Praha: Academia, 1997, 437 s. ISBN 80-200-0625-7, s. 321.

³ http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/tab_casova_rada_zakladnich_ukazetelu_vsps/ (Český statistický úřad 05. 03. 2008).

souvisí. **Druhá část** je orientována blíže na rodinu a **třetí část** se zabývá především tím, co je dle mého názoru problémem manželství. **Ve čtvrté části** práce, jež má, praktický charakter jsem provedl průzkum pomocí nestandardizovaného dotazníku vytvořeného dle vlastní konstrukce. Cílem průzkumného šetření bylo potvrdit nebo vyvrátit na skupině respondentů hypotézy stanovené níže a tím odpovědět na problémy, které jsem k uvedené problematice vyslovil.

- 1. Považují lidé nesoulad povah a nevěru partnera za hlavní a nejčastější důvod k rozvodu?**
- 2. V jaké míře si jsou partneři nevěrní?**
- 3. Rozvádějí se lidé, kteří vyrůstali v neúplných rodinách častěji než osoby, které vyrůstali v úplné rodině s oběma vlastními rodiči?**
- 4. Jsou lidé ve svých partnerských a manželských vztazích spokojeni?**
- 5. Mají lidé zájem uzavírat manželství?**

Pomocí dotazníkového šetření potvrdím nebo vyvrátím svoje hypotézy.

Hypotéza:

- 1. Předpokládám, že nejčastější příčinou, kvůli které by se lidé nechali rozvést je nesoulad povah a nevěra partnera.**
- 2. Předpokládám, že více než jedna polovina osob v partnerských vztazích nebyla nikdy svému partnerovi/partnerce nevěrná.**
- 3. Předpokládám, že lidé, kteří vyrůstali, v tzv. úplných rodinách s oběma vlastními rodiči se nerozvádějí častěji, než ti, kdo vyrůstali v rodině neúplné, nebo rodině, která vznikla po rozvodu rodiny původní.**
- 4. Předpokládám, že více než 50 % lidí není ve svých manželských, partnerských nebo obdobných vztazích nespokojena.**
- 5. Předpokládám, že více než 50 % osob manželství nechce uzavřít.**

I. Teoretická část práce

1. Vymezení základních pojmů

Problematika rodiny, manželství, nevěry, rozvodů atd. je problematikou velice osobní, a přestože se dotýká velké části populace, ne každý je o výše uvedených problémech schopen otevřeně hovořit. O tématech, která jsou spojena s intimitou nebo o tématech, která jsou považována za tabu, každý hovoří s určitým odstupem a opatrností, anebo se o těchto tématech nehovoří vůbec. Tento postoj k problému je nežádoucí a to především v partnerském a manželském životě, neboť mnohdy k vyřešení manželských krizí postačuje si o problému pouze promluvit a vysvětlit si, co je příčinou této vyostřené situace. K tomuto je mnohdy vhodné vyhledat pomoc odborných pracovišť, jako jsou manželské poradny atd.

Individuální pestrost příčin manželských citových krizí je široce obsáhlá, přesto můžeme v obecné rovině konstatovat, že jsou dvojího druhu. Jednak pramení z náhlého odhalení či doznání negativní, byť jen subjektivně rozhodující skutečnosti, která byla až do doby projevení se prvních problémů neznámá a nepředpokládaná nebo pramení z déletrvajících, postupně gradujících neshod, které jsou následkem netolerovaných názorů, postojů, požadavků a potřeb, kterým se manželé nedokázaly vyhnout. Tyto neshody se mohou týkat oblasti sexuální, duševní atd.⁴

Přestože nepředpokládám, že tuto práci bude číst čtenář, který by neměl alespoň obecné povědomí o tom, co jednotlivé pojmy značí, jsem přesvědčený, že vysvětlení jednotlivých pojmů je nanejvýš žádoucí. Tímto způsobem se vyhneme v další části práce nejasnostem, omylům a mýtům. Dle mého názoru, významné termíny související s problematikou jsou **manželství, rozvod, láska, nevěra a sex**. Tyto termíny blíže vysvětlím v této části práce.

⁴ PÁVEK, František, *Manželství na zkoušku*, 1. vydání, Praha: Mladá fronta, 1987, 256 s. s. 122.

Manželství

Jedním ze základních pilířů lidského a společenského života je manželství. Je zdrojem pokračujícího života a zároveň prostředím lásky a podstatných hodnot. Jedná se o společenství muže a ženy, kteří se svobodně rozhodli „darovat“ se z lásky jeden druhému. A protože dar se obvykle nebere zpět, je toto darování chápáno jako nezrušitelné, znamená být s druhým v dobrém i zlém až do smrti.⁵

Manželství je normou upravený vztah mezi mužem a ženou. V případě české republiky je danou normou Zákon o rodině č. **94/1963 Sb.**⁶ ve znění pozdějších změn a doplňků (*dále jen ZOR*). Zde se také v §1 odst. 1 a 2 uvádí, že **manželství je trvalé společenství muže a ženy založené zákonem stanoveným způsobem a že hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí**. Pojem trvalost je v tomto případě nutné chápat spíše jako výraz pro stálost, dlouhodobost, apod. Onou relativností pojmu „trvalý“ se zde zabývám především proto, že je nutné si uvědomit, že každé manželství lze za určitých podmínek „ukončit“. ZOR v §22 hovoří o tom, že *manželství zaniká smrtí nebo prohlášením jednoho manžela za mrtvého* a dále v §24 odst. 1 se uvádí, že *soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití;....* Důležité ustanovení ZOR obsahuje §3, kde se uvádí, že *manželství se uzavírá svobodným a úplným souhlasným prohlášením muže a ženy o tom, že spolu vstupují do manželství, učiněným před obecním úřadem pověřeným vést matriky, popřípadě úřadem, který plní jeho funkci nebo před orgánem církve nebo náboženské společnosti, oprávněné k tomu zvláštním předpisem*.

Aktem uzavření manželství vznikají pro manžele nová práva a povinnosti. Manželé mají navzájem rovnoprávné postavení a z tohoto faktu také uvedené práva a povinnosti vyplývají. Podle ZOR mají manželé tyto povinnosti:

- **jsou povinni žít spolu** – tato povinnost by se mohla na první pohled jevit povinností uvedenou v zákoně zbytečně. Při bližším zamyšlení se nad tímto

⁵ ADÁMKOVÁ, Lenka, et al. *Základy filosofie a etiky pro střední školy*, 3. vydání, Praha: Fortuna, 2002, 149 s. ISBN 80-7168-772-3, s. 139.

⁶ Zákon č. 94/1963 Sb., *O rodině*, ve znění pozdějších změn a doplňků.

ustanovením si můžeme vybavit hned několik případů, kdy toto ustanovení má opodstatnění a to dosti zásadní. Jedním z případů je situace, kdy jeden z manželů řekne druhému „vezmi si své věci a běž“. Ustanovení tedy chrání právo manželů bydlet spolu. Opačným případem je situace, kdy jeden z manželů z nejrůznějších příčin svévolně společnou domácnost opustí. Taková situace mnohdy nastává právě v době, kdy je vztah vystaven vnitřním nebo vnějším problémovým nebo zátěžovým situacím. Ustanovení tedy dává manželům najevo, že se uzavřením manželství zavázali být spolu tzv. v dobrém i zlém.

- **být si věrni** – tato povinnost pramení více či méně z morálních a mravních zásad každého jedince samostatně. Sex je obecně uznáván za důležitou složku vztahu, a proto plnění této povinnosti by mělo vyplývat ze vzájemného souladu manželů. Problematika věrnosti byla a je ožehavé téma především v náboženském slova smyslu: „Muž ať prokazuje ženě, čím je jí povinen, a podobně i žena muži. Žena nemá své tělo pro sebe, ale pro svého muže. Podobně však ani muž nemá své tělo pro sebe, ale pro svou ženu. Neodpírejte jeden druhému, leda se vzájemným souhlasem a jen na čas, abyste byli volni pro modlitbu. Potom zase buďte spolu, aby vás satan nepokoušel, když byste se nemohli ovládnout.“⁷
- **vzájemně respektovat svoji důstojnost** – domnívám se, že se v tomto případě nejedná pouze o povinnost, ale především o právo tuto povinnost po druhém vyžadovat. *Potřebu respektu* uvádí ve svém hierarchickém systému A. H. Maslow, *jež chápe potřebu jako podmínku udržování fyzického a duševního zdraví*.⁸ Domnívám se, že se jedná o povinnost právní i mravní.
- **pomáhat si** – tuto povinnost si lze vyložit více způsoby. Pomoc můžeme tedy chápat ve smyslu jak pomoci hmotné nebo také pomoci morální. ZOR hovoří o tom, že manželé jsou povinni pečovat o uspokojování potřeb rodiny oba a to podle svých schopností, možností a majetkových poměrů.

⁷ NOVÝ ZÁKON S ILUSTRACEMI, 3. vydání, Praha: Ekumenická rada církví v ČSSR, 1989, 432 s. 1. LIST KORINTSKÝM, s. 285 – 286.

⁸ NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*, 2. vydání, Praha: Academia, 1998, 336 s. ISBN 80-200-0628-1, s. 130.

- **společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí** – toto ustanovení dle mého názoru obsahuje všechna předchozí ustanovení a to ve smyslu vytvoření zdravého rodinného prostředí. Jen stěží si lze představit zdravé rodinné prostředí ve kterém si manželé nepomáhají, nerespektují se, jsou si nevěrní, nebo spolu nežijí.

Podle Sekota (Sekot, 2002) Szczepański (Szczepański, 1966) uvádí, že manželství je „společensky normovaný vztah, ve kterém dochází k přetváření čistě osobní citové zangažovanosti k trvalému přizpůsobování a spolupráci při realizaci úkolů manželství“.

„Míra soudržnosti manželství odráží vzájemnou lásku partnerů, pocit závazků vůči partnerovi či dětem, společnou snahu o společenský postup, kariéru, domácnost, hospodářství, péči o děti a také snahu splnit očekávání příbuzných a společnosti. Zdar manželství se svojí silnou relativitou a obtížnou měřitelností opírá spíše o trvalost vztahu, pocit spokojenosti či štěstí, míru osobního rozvoje a naplnění očekávání, nekonfliktnost a míru osobní integrace.“⁹ Z hlediska typů připomíná Sekot (Sekot, 2002) známé členění na monogamii (muž – žena), polygamii (muž – více žen) a polyandrii (žena – více mužů).

Rozvod

Jestliže se manželství stane nefunkčním a je tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití, tak může být soudem na návrh některého z manželů **rozvedeno**. Rozvod je dnes u nás jediným právním prostředkem zániku manželství za života manželů. K tomuto Možný (Možný, 2008) uvádí, že rozvod není jediným způsobem **konce manželského soužití** žijícího páru. Blíže konkretizuje, že Goode (Goode, 1956) jako další způsoby ukončení anebo dlouhodobého přerušení uvádí: (dočasného ukončení):

⁹ SEKOT, Aleš. *Sociologie v kostce*, Brno: Paido, 2002, 142 s. ISBN 80-7315-021-2, s. 121.

- „opuštění rodiny jedním z partnerů,
- rodina vyprázdňené skořápky, tedy vznik situace, kdy pár spolu dále bydlí, ale neposkytuje si emocionální podporu, komunikuje a spolupracuje jen v nejnútnejší míře,
- dlouhodobá nepřítomnost jednoho z manželů pro jeho uvěznění, dlouhodobý pobyt v cizině, v emigraci, v bojující armádě, v ilegalitě atd.,
- zánik některé z funkcí manželství pro fyzickou, emocionální anebo mentální patologii jednoho z partnerů,
- tento výčet dále doplnil o konec manželství přeměnou v tak zvané *rodičovské manželství*, které vzniká, udržuje-li pár s dětmi manželství a domácnost ve sdílené odpovědnosti za výchovu dětí, ač ostatní funkce manželství zanikly, anebo byly kriticky oslabeny.“¹⁰

Dle ZOR může také manželství zaniknout **smrtí** nebo **prohlášením jednoho z manželů za mrtvého**. Bez povšimnutí ovšem nelze ponechat ani fakt, že manželství může být za splnění určitých podmínek daných zákonem, prohlášeno za neplatné hned od samého počátku svého vzniku. Tento způsob ukončení manželství je považován za jeden z historicky nejstarších.

I kanonické katolické právo nerozlučitelnost manželství změkčovalo a obcházelo institucí *neplatnosti* manželství a institucí *rozvodu od stolu a lože*.

Možný (Možný, 2008) uvádí, že *neplatným* mohlo být manželství prohlášeno z řady příčin. „Již od svého začátku se za neplatné dalo prohlásit manželství (dosud) tzv. nekonzumované, tedy takové, v němž mezi manžely dosud nedošlo k souloži.“ Neplatným činily manželství i zjištěné překážky platnosti: trvajícím jiným svazek manželský, impotence muže, příbuzenství v přímé linii prvního stupně, biskupské vysvěcení, zabití předešlého manžela a některé další, od nichž však mohl být vysloven dispens. K *rozvodu od stolu a lože* mohlo u katolíků dojít po napomínání duchovního pastýře a od roku 1869 i po rozhodnutí soudu a po prokázání překážky. Takový rozvod legalizoval tu skutečnost, že manželé spolu přestali žít, zahrnoval opatření o výživném, zprošťoval od manželských povinností (myslela se tím především povinnost sexuálního

¹⁰ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 206.

styku) a povoloval oddělené bydliště. Podstatné bylo, že na rozdíl od rozvodu v současném rodinném právu, rozvod od stolu a lože předpokládal sexuální abstinenci rozvedených. Z toho plyne, že zde nebyla možnost nového sňatku a založení nové rodiny. Nový sňatek umožňovala pouze *rozluka*, jež měla právní důsledky obdobné dnešnímu rozvodu. Ta však byla povolena jen výjimečně, zpočátku jen papežem, později i biskupy.¹¹

Faktem ovšem zůstává, že pokud manželství není **právně zrušeno rozvodem**, není možné **uzavření nového sňatku**. Jak jsem již výše uvedl, rozvod je dnes u nás jediným právním prostředkem zániku manželství za života manželů. Právní normou, která problematiku upravuje je ZOR č. 94/1963 Sb. Hovoří se zde, že soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství tak hluboce a trvale rozvráceno, že nelze očekávat obnovení manželského soužití; bere přitom v úvahu příčiny rozvratu manželství. Domnívám se, že velice výstižně rozvod specifikuje Sekot (Sekot, 2002), když uvádí, že podle autorů Schaefer R. T. a Lamm R. P, je rozvod: „komplexní a složitá životní zkušenost pro všechny členy rodiny a prochází zpravidla šesti stádii: emočním, právním, majetkovým, rodičovským, sociálním a psychickým. Jde o stádia a stavy rozpadu manželství, zpřetrhání stávajících společenských vazeb a úsilí znovuzískat autonomii a sebeúctu“.¹²

Nejčastějšími důvody rozvodu manželství jsou: *nevěra; alkoholismus; neuvážený sňatek; nezájem o rodinu; zlé nakládání; odsouzení pro trestný čin; zdravotní a sexuální důvody*. Ve statistikách ale s převahou dominuje rozdílnost povah, názorů a zájmů. Gillernová (Gillernová, 2003) uvádí, že do kategorie vnějších okolností můžeme řadit jak obtíže se sháněním bydlení, tak relativně nízký průměrný věk novomanželů. Už zde však vzniká bludný kruh – lidé vstupují do manželství bez větších zkušeností i bez materiálního zázemí (byt, dostatečně vysoký příjem), často pod tlakem těhotenství partnerky. Tomu ale nelze čelit jen dokonalejší antikoncepcí; lidé mohou volit cestu brzkého sňatku právě proto, že nevidí jinou šanci společenského uplatnění, anebo dokonce proto, že chtějí uniknout z prostředí původní, leckdy rovněž krizové rodiny. Další výklad krizových tendencí souvisí se změnami ekonomického postavení,

¹¹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 207.

¹² SEKOT, Aleš. *Sociologie v kostce*, Brno: Paido, 2002, 142 s. ISBN 80-7315-021-2, s. 121.

s relativně větší ekonomickou nezávislostí žen, s existencí tzv. dvoukariérových manželství, s potřebou nových forem dělby práce v rodině. Dochází tak k redefinici tradiční mužské role.¹³

To, že u nás rozvodovost neustále stoupá, dokazují nejrůznější statistiky. Dá se říci, že Česká republika se nijak nevymyká z celoevropských průměrů. V posledních letech se však vývoj rozvodovosti ustálil na své hodnotě. Nutno dodat, že na hodnotě vysoké.

Možný (Možný, 2008) vysvětluje skutečnost, že se rozvodovost začíná snižovat tím, že manželství z důvodu vysoké pravděpodobnosti rozvodu přestalo být jistotou, čímž vymizel důvod k jeho uzavření. Rozvodovost se tedy nesnižuje proto, že by se svazky přestaly rozpadat, nýbrž proto, že tyto svazky ani nebyly uzavřeny, protože se jedná o tzv. nesezdaná soužití. Dále vysvětluje, že „vysoká rozvodovost se tak nejprve stala důvodem ještě vyšší rozvodovosti, aby se nakonec přičinila o kolaps vlastního růstu poklesem sňatečnosti“.

Dle mého názoru jsou také velice podstatná dvě Možného (Možný, 2008) upozornění na skutečnosti, které musíme mít na paměti při úvahách nad dlouhodobým a dramatickým růstem rozvodovosti. Uvádí, že „pravděpodobnost, zda manželství skončí rozvodem, je podstatně ovlivněna dobou, jež v průměru uplyne, než manželství skončí jiným možným způsobem, jmenovitě úmrtím jednoho z partnerů“. Výše uvedené demonstruje na lidech v tradiční společnosti, kteří se rozváděli mnohem méně, protože z důvodu vysoké úmrtnosti bylo po relativně krátké době ukončeno mnoho manželství smrtí. Další skutečnost, kterou zmiňuje, je ta, že „aby bylo možné manželství rozvést, je zapotřebí jej nejprve uzavřít“. Uvedené vysvětluje příkladem společností, kde zůstává vysoký podíl celoživotně neprovdaných a svobodných, je také méně uzavřených manželství a logicky tedy i menší počet rozvodů. Upozorňuje tedy i na vztah, čím více sňatků, tím více rozvodů.¹⁴

¹³ GILLERNOVÁ, Ilona. BURIÁNEK, Jiří. *Základy psychologie a sociologie pro střední školy*, 3. vydání, Praha: Fortuna, 2003, 160 s. ISBN 80-7168-749-9, s. 105.

¹⁴ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 212-213.

Určité faktory neboli proměnné, které dovolují předvídat závažné potíže a problémy v manželství, jež mohou manželství přivést až k rozvodu, uvádí Plaňava (Plaňava, 2000) podle E. A. Carterové a M. McGodrickové (1980).

Uvádí, že rizikovým faktorem je, když se dvojice seznámí nebo uzavře sňatek nedlouho po významné životní události jako je např. významná životní ztráta jednoho nebo druhého, dalším rizikovým faktorem je, když výrazným motivem k uzavření sňatku je přání odejít z rodičovské rodiny. Problémy rovněž způsobuje, když se od sebe výrazně liší rodinné prostředí a zázemí partnerů, což souvisí s náboženskou vírou, vzděláním, majetkovými poměry nebo etnicitou.

S problematikou bydlení souvisí další problém, který vychází z toho, že problémem může být bydlení po sňatku buď natěsno s rodiči nebo velmi daleko od nich. Problémem může být i to, když je dvojice finančně, materiálně a emocionálně na rodičích závislá. Dalším významným problémem, který může manželství negativně ovlivnit je, když je manželství uzavřeno před dvacátým rokem věku nebo po třicítce. Jestliže je sňatek uzavřen po známosti, která trvala méně než šest měsíců nebo více než tři roky po zasnoubení, je zde na místě upozornit, že se jedná rovněž o určitý předpoklad budoucích problémů v manželství.

Už samotné uzavření manželství je považováno za rizikové, pokud se koná bez přítomnosti rodičů a přátel. Těhotenství ženy před svatbou nebo v průběhu prvního roku manželství je dalším předpokladem budoucích problémů, stejně jako když má jeden z partnerů velmi špatné vztahy se svými rodiči a sourozenci nebo když manželství rodičů jednoho z partnerů je nebo bylo nestabilní. Problémem může být i to, když jeden z partnerů považuje své dětství a dospívání za velmi nešťastné.

Plaňava (Plaňava, 2000) uvedené rizikové faktory doplnil o: „neplánované těhotenství jakožto hlavní motiv sňatku, neslučitelnost modelů rodových rolí v rodinách rodičů, jeden či druhý si bere první lásku, věkový rozdíl je více než 15 let“.¹⁵

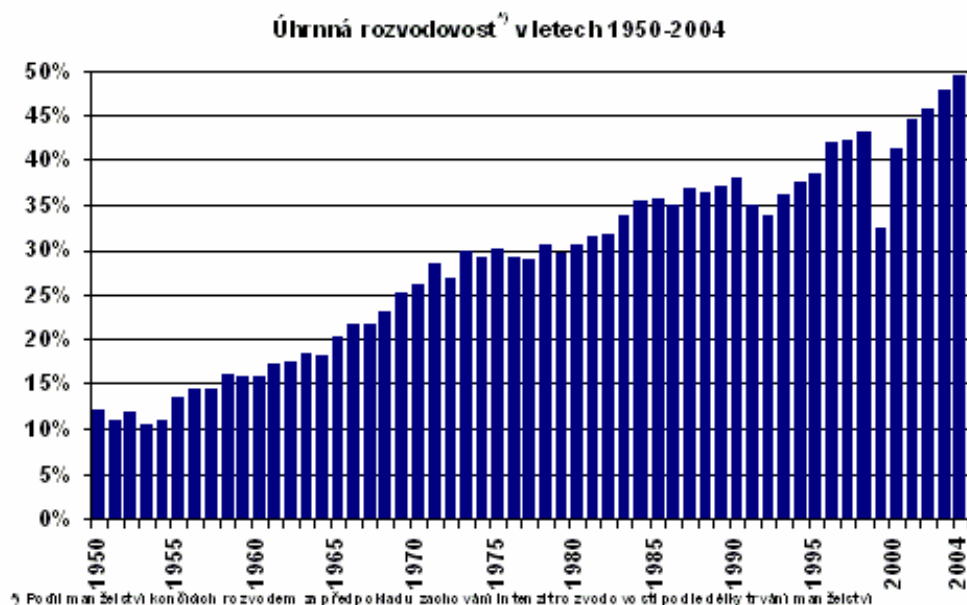
¹⁵ PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodina*, 1. vydání, Brno: Doplněk, 2000, 294 s. ISBN 80-7239-039-2, s. 193-194.

Na tomto místě se mi jeví nanejvýš vhodné uvést i **nejčastěji sledované prediktory rozvodu** tak, jak je uvádí Možný (Možný, 2008).

- **Socioekonomický status** – který je určen třemi proměnnými (vzdělání, povolání a příjem). Obecně platí, že méně se rozvádějí lidé z vyšších tříd. Možný zde uvádí analýzu vzdělání jako prediktor rozvodu podle Pakosty (Pakosta, 2008), podle které působí vzdělání jinak na rozvodové chování mužů a jinak na rozvodové chování žen. U mužů bylo zjištěno, že čím jsou muži vzdělanější, tím méně se rozvádějí. U žen platí, že nejnižší počet rozvádějících se má základní vzdělání, nejvyšší počet rozvádějících střední s maturitou a u vysokoškolsky vzdělaných žen tato míra opět klesá.
- **Věk vstupu do manželství** – uvádí se, že vstup do manželství před dosažením 19 let je nejsilnějším predikátorem neúspěšnosti manželství. Tento prediktor je ale dále ovlivněn celou řadou dalších činitelů, které s ním souvisejí nebo s ním jsou jinak spjaty. U tohoto predikátoru nelze hledat lineárnost, protože po překročení asi 35 let u mužů a asi 30 let u žen pravděpodobnost rozvodu prvního sňatku opět mírně stoupá.
- **Etnicita a rasa** – v USA byla prokázána vyšší rozvodovost Afroameričanů. U ostatních proměnných jako je např. vzdělání nebo příjem a povolání se ukázalo, že rozdíl mezi černými a bílými téměř zmizel.
- **Děti** – v tomto případě platí, že bezdětná manželství se rozvádějí nejvíce. Oproti tomu manželství se třemi a více dětmi mají rozvodovost mnohem nižší.
- **Doba trvání manželství** – zde lze spatřovat dva vrcholy. První po třetím až pátém roce a druhý po desátém až dvanáctém roce od sňatku.
- **Město a venkov** – venkovská populace se rozvádí méně, než populace městská.

- **Náboženství** – platí, že tzv. bezvěrci se rozvádějí mnohem častěji než manželství věřících partnerů.
- **Dědičnost rozvodovosti** – děti z rodin, kde se manželé rozvedli, mají větší pravděpodobnost vlastního rozvodu.
- **Pořadí manželství** – čím vyšší je pořadí uzavřeného manželství, tím vyšší je riziko rozvodu.¹⁶

Rozvodovost v datech

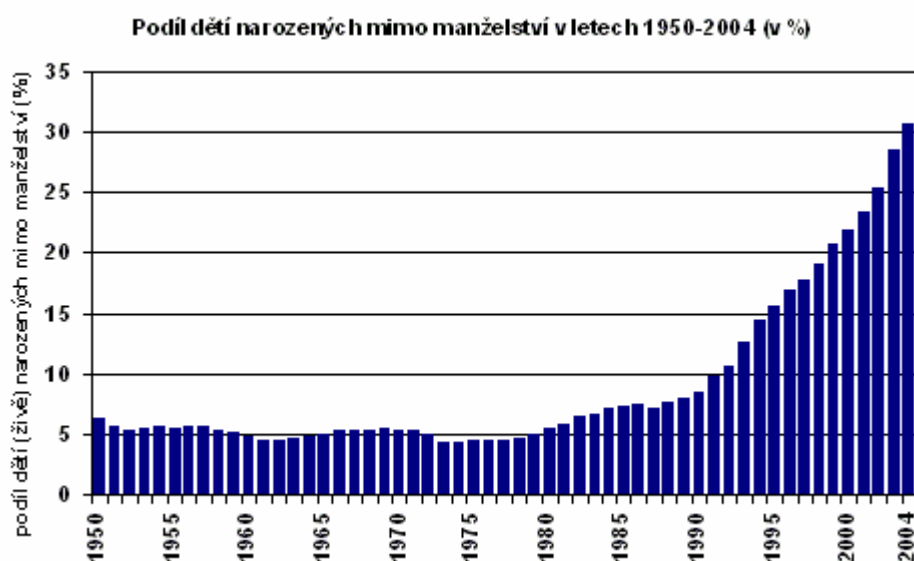
Graf. č. 1: Úhrnná rozvodovost v letech 1950-2004

Pramen: www.czso.cz (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/uhrrna_rozvodovost_v letech_1950_2004)

Rozvod hrozí zejména manželství na jeho počátku a zejména u mladých lidí. Ze sta vdaných žen ve věku 20-24 let se ročně rozvedou tři, ve věku 30-34 let jen dvě, ve věku 40-44 let už jen něco víc než jedna. Dostí podstatná část z rozvádějících se manželství jsou tedy ta manželství, která netrvala dlouho. Z 29 704 rozvodů manželství v roce 200 bylo sice jen 222 rozvodů manželství uzavřených méně než před rokem, ale uvážíme-li, že sám rozvodový proces trvá zpravidla několik měsíců, návrh na rozvod tu byl podán zřejmě hned po vystřízlivění ze svatebního veselí. Něco přes **26** procent

¹⁶ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 222-227.

z rozváděných manželství se dožilo rozvodového rozsudku dříve než **šestého výročí sňatku**, méně než čtyři roky trvalo manželství v 16 procentech rozvodů. Rozvádějí se ovšem i manželství po mnoha letech trvání. Téměř deset procent rozsudků rozvádělo manželství, jež trvalo **dvacet pět nebo více let**. Úroveň rozvodovosti je výrazně závislá i na vzdělání manželů. Nikoli bezvýznamnou částí jsou rozvody opakované alespoň pro jednoho v rozvádějícím se páru. Dvě třetiny z rozvádějících se manželství jsou manželství s nezletilými dětmi. Navrhovatelkami rozvodu jsou u nás o něco častěji ženy. V mezinárodním srovnání patří Česká republika k zemím s vyšší rozvodovostí.¹⁷

Graf č. 2: Podíl dětí narozených mimo manželství v letech 1950–2004

Pramen: www.czso.cz (http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/podil_deti_narozenyh_mimo_manzelstvi_v_letech_1950_2004)

Výše uvedené potvrzují i data zaznamenaná Českým statistickým úřadem. Uvádí se zde, že **navrhovatelkami rozvodu jsou dlouhodobě ze dvou třetin ženy**. Procento opakovaných rozvodů je u obou pohlaví přibližně jedna pětina. **V roce 2007 bylo rozvedeno 31 129 manželství.**

Rozvedlo se 31 129 mužů, přičemž nejvíce jich bylo ve věku 30 – 34 let. Jednalo se o 6 233 mužů. Žen se ve stejném roce rozvedlo logicky také 31 129. Nejvíce jich bylo stejně jako v případě mužů ve věkové skupině 30 – 34 let, přičemž se jednalo o 7 331 žen.

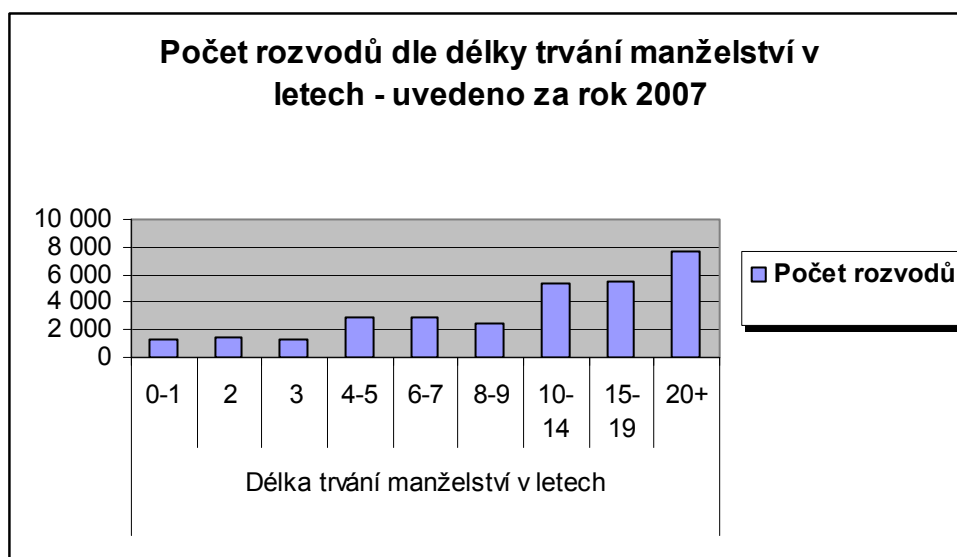
¹⁷ MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost*, 1. vydání, Praha: Portál, 2002, 208 s. ISBN 80-7178-624-1, s. 44-47.

V roce 2007 se nejvíce rozváděli lidé po 20 a více letech manželství. Konkrétně se jednalo o 7 752 rozvodů. Nejméně do tří let od uzavření manželství. Jednalo se o 1 373 rozvodů. Za uvedeným vzestupem celkové úrovně rozpadu manželství české populace stál zejména nárůst rozvodovosti po více než pěti letech trvání manželství, přičemž zcela nejvýrazněji se zvýšila rozvodovost až po deseti letech manželského soužití.

Rozvody podle délky trvání manželství v letech 2007										
Průměr let, rok	Počet rozvodů	Délka trvání manželství v letech								
		0-1	2	3	4-5	6-7	8-9	10-14	15-19	20+
2007	31 129	1 376	1 488	1 373	2 906	2 838	2 492	5 424	5 480	7 752

Tabulka č. 1: Rozvody podle délky trvání manželství v roce 2007

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4032-08-2007>

Graf č. 3: Rozvody podle délky trvání manželství v roce 2007

Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4032-08-2007>

V případě porovnání rozvedených manželství v roce 2007 ve smyslu počtu nezletilých dětí, zjistíme, že se o jedno dítě jednalo ve 33,2 %, o dvě děti 23,1 % a o tři a více dětí ve 2,8 %. Bezdětná manželství se nejčastěji rozpadají již velmi brzy od sňatku (v prvním až třetím dokončeném roce trvání manželství), zatímco manželství s dětmi až o něco později a jejich vysoká intenzita rozvodovosti se udržuje až do doby, než se nezletilé děti stanou zletilými nebo se věku zletilosti již blíží

Rozvody podle počtu nezletilých dětí z rozvedených manželství v roce 2007					
Průměr let, rok	Počet dětí				Průměrný počet dětí
	0	1	2	3+	
	v procentech %				
2007	40,9	33,2	23,1	2,8	0,88

Tabulka č. 2: Rozvody podle počtu nezletilých dětí z rozvedených manželství v roce 2007
Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4032-08-2007>

Nejčastěji uváděným důvodem rozvratu manželství je rozdílnost povah, názorů a zájmů a to v případě mužů i žen. Nutno dodat, že tento důvod rozvratu manželství je udáván již dlouhodobě.

Rozvody podle příčiny rozvratu manželství v letech 1960 - 2007						
Příčina rozvratu	1960	1970	1980	1990	2000	2007
Příčina na straně muže						
Celkem	12 970	21 516	27 218	32 055	29 704	31 129
1. Neuvážený sňatek	222	1 175	1 063	1 788	656	186
2. Alkoholismus	1 538	2 981	4 462	3 301	1 719	982
3. Nevěra	3 819	3 389	4 990	4 795	2 371	1 621
4. Nezáměr o rodinu, opuštění soužití	842	2 992	2 296	2 428	1 569	858
5. Zlé nakládání, trestný čin	1 480	2 181	1 837	872	481	294
6. Rozdíl povah, názorů a zájmů	1 380	4 279	7 091	12 978	13 967	20 534
7. Zdravotní důvody	245	294	341	335	85	61
8. Sexuální neshody	346	972	1 008	855	168	74
9. Ostatní příčiny	1 875	1 827	1 382	2 534	6 626	5 685
10. Soud nezjistil zavinění	1 223	1 426	2 748	2 169	2 062	834
Příčina na straně ženy						
Celkem	12 970	21 516	27 218	32 055	29 704	31 129
1. Neuvážený sňatek	152	1 285	1 063	1 788	667	200
2. Alkoholismus	49	85	178	301	144	171
3. Nevěra	3 708	2 676	4 591	4 235	1 676	1 051
4. Nezáměr o rodinu, opuštění soužití	817	2 431	2 212	802	370	393
5. Zlé nakládání, trestný čin	358	281	135	45	25	37
6. Rozdíl povah, názorů a zájmů	1 416	4 675	7 091	12 978	14 573	20 074
7. Zdravotní důvody	273	369	368	403	81	53
8. Sexuální neshody	326	1 074	1 002	855	181	79
9. Ostatní příčiny	2 026	1 994	1 244	3 015	7 903	6 149
10. Soud nezjistil zavinění	3 845	6 646	9 334	7 633	4 084	2 922

Tabulka č. 3: Rozvody podle příčiny rozvratu manželství v letech 1960 – 2007
Zdroj: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4032-08-2007>

V případě, že se zaměříme na rozvody podle pořadí, zjistíme, že něco málo přes osmdesát procent připadá stabilně (v případě mužů i žen) na první rozvody, kolem 16-17 % pak na druhé rozvody. Ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi patří

Česká republika mezi země s nadprůměrnou intenzitou rozvodovosti. V současnosti mají nejvyšší rozvodovost skandinávské země Švédsko a Finsko, a také Belgie. Pro Švédsko je zároveň charakteristická nejnižší intenzita sňatečnosti a vysoký podíl dětí rodičích se mimo manželství. Toto chování je zde do určité míry ovlivněno systémem sociálních podpor. Výrazně podprůměrná úroveň rozvodovosti existuje v zemích se silnou náboženskou tradicí (Itálie, rovněž Španělsko a Řecko) a také v následnických zemích bývalé Jugoslávie. **V případě rozdělení evropského kontinentu podle výše rozvodovosti tak spíše než rozdělení na západní a východní Evropu platí rozdělení na Evropu severní a jižní.**¹⁸

Láska

Dle mého názoru byly dříve termíny jako je láska, sexuální vztahy apod. považovány spíše za tabu, než za něco, o čem by se mělo více hovořit a více se tím zabývat i na odborné úrovni. V současné době je ale již patrné, že tato témata se dostávají z pomyslné periferie zájmu do popředí stále více.

Láska je nepochybně psychologickým tématem par excellence. Nakonečný (Nakonečný, 1997) rozlišuje tři druhy lásky a to lásku **rodičovskou, charitativní a erotickou.**

Domnívám se, že pro manželství je významná **láska erotická**, kterou popisuje jako párový citový vztah mezi jedinci opačného pohlaví, jehož podstatou je genotropismus, intimní sexuální aktivita mezi jedinci opačného pohlaví, výběrová a kultivovaná, která původně vystupovala ve funkci rozmnožování, posléze převážně jako hédonicky orientovaná apetence. „Nejintenzivnější párová vazba bývá mezi dvěma milujícími“ a může vzniknout „na první pohled“, nebo na základě dlouhodobějšího působení.

V lásce na první pohled, ve svém důsledku milujeme pouze svou představu, určitý vlastní obraz, který promítáme do konkrétní osoby, která se našemu vysněnému obrazu v něčem podobá. V tomto smyslu se může v lásce uplatňovat i projekce nejen

¹⁸ <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost> (4. 2. 2009)

reálného, ale také idealizovaného obrazu, kterému ovšem erotický partner obvykle neodpovídá. Nakonečný (Nakonečný, 1997) dále uvádí, že hluboce založená erotická láska se však může vyvinout také ze vzájemných kontaktů, ale i tady je založena na oboustranné rezonanci erotického imaga. Podstatou pohlavní, erotické lásky je evolucí vytvořená sexuální přitažlivost mezi muži a ženami, která je biologicky účelným předpokladem rozmnožování a vytváření partnerského svazku, který umožňuje péči o potomstvo. Jsem přesvědčený, že zásadní v tomto smyslu je, že **plnohodnotná láska** není pouhá představa, ale intimní partnerské soužití, které samo o sobě, ale i ve svých přirozených důsledcích, rodičovství, dává oběma partnerům zásadní životní smysl a dokáže vytvořit svazek jako je **manželství nebo rodina** odolávající nepříznivým vnějším okolnostem a vytvářející ve svém jádru ze dvou já nerozborné my.

Můžeme rozlišovat lásku: **vášnivou**, která je směsí silných pocitů, jako jsou různé něžnosti a sex, ale i zármutek nebo úzkost. Taková láska je prudká a bouřlivá. Domnívám se, že zásadní u takové lásky je, že čím je silnější, tím je zranitelnější a proto zakládat manželství na základě takové lásky je riskantní. Nakonečný (Nakonečný, 1997) k tomuto uvádí, že taková láska může snadno přejít ve svůj opak, což je nenávisť. Pro manželství je mnohem výhodnější láska **kamarádká**, což je „mnohem utlumenější stav“, ve kterém nejsou nijak zvláštní výkyvy. Vyznačuje se přátelskou přichylností a vnitřní ohleduplnou vazbou na partnera. Je to láska ohleduplná, obětavá založená na spolupráci. Svazek založený na takové lásce je pevný a jeho síla se projeví, když vztah „narází“ na vnější otřesy, nebo krizi.

Bez ohledu na to, z jaké lásky vztah vzešel nebo v jakém stádiu zamilovanosti se vztah nachází, jsem přesvědčený, že zde obecně platí, jak uvádí Nakonečný (Nakonečný, 1997), že pro jakýkoliv druh partnerského vztahu a tedy i pro vztah erotický, že je udržován vzájemnou **výměnou odměn** s tím, že se tu neuplatňuje striktní kalkulace v rovnováze výdajů a zisků, že pro zamilovaného poskytovat partnerovi je současně přijímat; rozumí se přijímat to, co pro ně znamená nějaké hodnoty. Podstatou zralé lásky je intimní partnerství a jejím přirozeným důsledkem rodičovství¹⁹.

¹⁹ NAKONEČNÝ, Milan. Encyklopedie obecné psychologie, 2. rozšířené vydání, Praha: Academia, 1997, 437 s. ISBN 80-200-0625-7, s. 80-83.

Důležitým způsobem dle mého názoru s láskou koreluje žárlivost a to žárlivost označovaná jako chorobná neboli **žárlivost patologická**, která je podle mne důvodem k okamžitému rozchodu. Právě v patologické žárlivosti vidím zásadní problém pro manželství. Taková žárlivost je neopodstatněná. Patologický, tedy chorobný žárlivec žárlí na svého partnera, i když k tomu v žádném případě nemá důvod. Patologické žárlení je spojeno s výslechy partnera, tzv. přepadovými kontrolami, slíděním, podezíráním, výčitkami nebo domácím násilím. Vztah s patologickým žárlivcem vidím jako apriori směřující k rozvratu, protože patologický žárlivec se nezmění a žárlivcem bude i nadále.

Patologicky žárlivý muž je oproti ženě systematický, precizní a úskočný. Lze jej odhalit hned od počátku vztahu a to například tak, že mladík, který je chorobně žárlivý, už při první schůzce pronáší věty, jako že by nesnesl kdyby. Bohužel v této chvíli si jeho partnerka myslně myslí, že její partner jí dává najevo svoji spolehlivost a svůj vztah k jejím lásce. Bohužel toto naivní vnímání skutečnosti trvá pouze do prvního bezdůvodného osočení z flirtu. Plzák (Plzák, 1989) uvádí dva typy těchto žárlivců. První je ten, který žárlí ustavičně a rychlým krokem směřuje k okamžiku, kdy ženu poprvé uhodí, protože chorobně žárliví muži vždy bijí své manželky. Druhým typem je žárlivec, který se chová několik měsíců jako vzorný otec a manžel a potom vybijí z rodiny vše dobré, co tam v měsíci klidu zasel. Muže, který je chorobný žárlivec je nutné léčit nikoli láskou nebo manželstvím, ale psychoterapií a léky. Patologickým žárlivcem není muž, jehož lze snadno uchlácholit, ukonejšit a ubezpečit.

Žárlivá žena žárlí z nefalšované nedůvěry, tedy z její neschopnosti vyrovnat se s tím, že věrnost principiálně dokázat nelze. **Chorobně žárlivé ženy** lze rozdělit do dvou skupin. Na ty, které svou žárlivost projevují nezakrytě a ty, které svou žárlivost projevují skrytě. Nezakrytá žárlivkyně se hned od počátku vztahu ustavičně dotýká problému nevěry. Zaznamená-li nějaký signál, který by mohl signalizovat nevěru, např. snížená frekvence styku, hned manžela osočí, že jí je nevěrný. Plzák (Plzák, 1989) dodává, že takovou ženu je nutno léčit, protože ji nelze převychovat. Rozhodně nedoporučuje si brát takovou ženu za manželku a doufat, že se v manželství žárlit odnaučí. Stejně je tomu u žárlivých žen, které žárlí skrytě. Protože vědí, že manželovu nevěru nemohou dokázat, tak v případě žárliveckého podezření začnou vyčítat něco jiného, např. že si manžel neočistil boty. Spolehlivým rozeznávacím znakem poruchové

žárlivosti je její ustavičnost. Poruchově žárlivé ženy odmítají návštěvy známých a straní se jakémukoliv kontaktu, kde by mohla být potenciálně nějaká „nepřítelkyně“.²⁰

Nevěra

Manželé uzavřením manželství si současně slibují, že si budou věrni. Tato povinnost bývá mnohdy porušena a je jedním z nejčastěji uváděných důvodů k rozvodu manželství.

Co to ale vlastně je ona nevěra? Domnívám se, že zde je rozhodující určitý subjektivní pocit každého jedince. Ne každý chápe nevěru stejně. U někoho může jít o nevěru, když jeho partner tzv. zhřeší jen myšlenkou. Jiní mohou vidět všechny znaky reálné nevěry v nevěře tzv. virtuální, která je nejčastěji spojena s využíváním internetu. Jedná se o internetové seznamovací služby nebo tzv. „chatování“. Ve svém konečném důsledku takový „nevěrník“ vůbec neví, kdo je na druhé straně a na jeho komunikaci reaguje. Na druhou stranu jsou ale i lidé, kteří nepovažují za nevěru pohlavní styk s prostitutkou.

Jako důvod či motivace k nevěře může být tzv. vysoká promiskuita, neboli partnerský neklid či nadměrná partnerská čipernost, což má své kořeny zpravidla v některých specifických rysech osobnosti. Mnohdy je ale nevěra vyvolána spíše situačně.

Na straně ženy je zvýšené riziko nevěry v době návratu do zaměstnání po mateřské dovolené. Tato teorie vychází z předpokladu, že dlouhodobě izolovaná žena je jakoby neschopna se bránit lichotkám kolegů. U mužů se zase jako zvýšené riziko nevěry uvádí v době první fáze manželství a v době příchodu dítěte, kdy se muž dostává mnohdy na tzv. druhou kolej, což může být ještě spojeno s občasným odmítáním sexu manželkou, která je po celém dni s dítětem tak vyčerpána, že večer nemá myšlenky na něco jako je rozverně sexuální skotačení.²¹ Riziko nevěry lze ale spatřovat v mnoha jiných situacích, které zpravidla vycházejí z běžných životních situací, jako jsou lázeňské pobyty, dlouhodobější odloučení partnerů, příliš vytížený

²⁰ PLZÁK, Miroslav. *Klíč k výběru partnera pro manželství*, 2. vydání, Praha: Avicenum, 1989, 268 s. s. 162, 218.

²¹ ŠMOLKA, Petr. *Nevěra pro podváděné i podvádějící*, 1. vydání, Praha: Grada Publishing, 2003, 112 s. ISBN 80-247-0397-1.

partner, který z důvodu přílišného pracovního vytížení nemá čas na svého partnera, nevěra u mladých nevybořených partnerů, kteří uzavřeli manželství se svým prvním nebo jedním z prvních partnerů. Stejně tak může jít o způsob řešení, jak snášet neuspokojující manželství, nebo jak se vyrovnat s nevěrou svého partnera. Domnívám se ale, že jednoznačnou odpověď na důvod nevěry nalézt nelze, stejně jako nelze nevěře předcházet nebo řešit situace nevěrou vzniklé.

Sex

Dalším dle mého názoru velice důležitým faktorem pro partnerské soužití je sex. Nakonečný (Nakonečný, 1997) k sexu uvádí, že sexualita je jedním ze základních projevů života. Sex je soubor jevů vystupujících ve funkci rozmnožování, u člověka pak především jako zdroj výrazných slastných zážitků vyvolávaných interakcí s příslušníky opačného pohlaví.

Stránky sexu jsou: biologická, sociálně psychologická, kulturní, resp. sociologická.

Sex je tedy určitá strategie přírody, která se vyvinula evolucí, aby umožnila vybavit organismy žijící v náročných životních podmínkách dokonalejšími genetickými vlohami, protože sexuální styk s následným oplodněním umožňuje kombinace genů otce a matky, a tím i pokrok ve vybavení zplozeného jedince ve srovnání s nepohlavním rozmnožováním. Nakonečný (Nakonečný, 1997) dále zmiňuje i **vazebnou funkci sexu**, která vychází z toho, že sexuální styk tím, že poskytuje zejména samci intimní slast, ho připoutá k samici, která mu ji umožňuje. Nejde jen o zplození potomka, ale také o jeho uvedení do života a péči o něj v rámci společenství, které označujeme jako rodina. Další **zvláštností lidského sexu**, kromě výše uvedeného je to, že vystupuje v širším vztahovém rámci, v němž se uplatňují podstatným způsobem emoční komponenty a který je označován jako láska či erotika a že sexuální chování člověka je regulováno společenskými normami a institucemi (manželství, ale i reglementované prostituce).²²

²² NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*, 2. rozšířené vydání, Praha: Academia, 1997, 437 s. ISBN 80-200-0625-7, s. 294-295.

2. Rodina

Rodina a manželství jsou dva pojmy, které spolu bezesporu velice úzce souvisí. Přestože se jedná o obecně známý výraz, jsem přesvědčený, že je vhodné si tento pojem blíže specifikovat a osvětlit si, co je to rodina a jak s manželstvím souvisí.

Pojem rodina může být vnímán z více úhlů pohledu. Zabývá se jím právo, psychologie, sociologie apod. Pro potřeby této práce se budu věnovat rodině převážně ve smyslu sociologicko-psychologickém.²³

Osobně se domnívám, že rodinu je vhodné chápat jako určitou sociální jednotku, která se vyznačuje tím, že je jednotkou základní. V rodině vidím institucionalizovaný sociální útvar, který je tvořen nejméně třemi osobami, které jsou vzájemně spojeny určitým poutem. Toto pouto chápu jako určitý vztah buď pokrevní nebo adoptivní a to mezi rodiči a dětmi nebo vztahem mezi rodiči navzájem, anebo vzájemnými vztahy mezi sourozenci, které mohou být také pokrevní nebo adoptivní.

V podobném smyslu o rodině hovoří Řezáč (Řezáč, 1998), když uvádí, že rodina je určitý ojedinělý typ sociální skupiny, která poskytuje pro seberozvoj jedince v podstatě nenahraditelné klima a prostředí. Uvádí, že se rodina vyznačuje vysokou mírou intimity a vysokým formativním účinkem a že pro ni platí všechny zákonitosti jako pro každou jinou malou sociální skupinu. Zásadní význam pro člena rodiny má způsob života rodiny, který obsahuje modely, vzory chování a jednání a zároveň je i souhrnem interakcí, v nichž dochází k proměnám sociálních rysů osobnosti a jejich stabilizaci. Do rodinných interakcí se nejvýznamněji promítají: rodinná konstelace (struktura vztahů), sebepojetí rodiny (včetně jejího vymezení vůči okolnímu sociálnímu prostředí), míra svébytnosti, autonomie a zároveň otevřenosti vůči vnějším kulturním vlivům a styl vedení (a výchovy).²⁴

²³ BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*, 3. rozšířené vydání, Bratislava: public promotion, 2008, 221 s. ISBN 978-80-969944-0-3, s. 87.

²⁴ ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*, Brno: Paido, 1998, 268 s. ISBN 80-85931-48-6, s. 203-204.

Řezáč (Řezáč, 1998) dále uvádí, že z psychologického hlediska považujeme za rodinu takovou skupinu, která poskytuje všem svým členům:

- „Bezvýhradnou akceptaci jeho lidské existence.
- Ochraňující prostředí (hmotné i sociální).
- Podporu autonomie příslušníka rodiny.
- Zajištění životních potřeb.
- Vzájemnou podporu.
- Východisko a zprostředkující článek při pronikání do makrosociálního prostředí (společnosti)“.²⁵

Kraus (Kraus, 2001) nabízí komplexnější pohled a vymezuje rodinu jako takový **systémový celek, který je schopný reprodukce svých základních podmínek**. Uvádí, že rodinu lze definovat jako:

- a) **„dynamický systém**, který reprodukuje svoje základní podmínky především a hlavně tím, že původní předpoklad svého vzniku (narození dítěte) mění na svůj výsledek, který se stává potencionálním východiskem vzniku dalšího, nového systému (nové rodiny);“
- b) **„společenský subsystém**, který zabezpečuje primárně individuální a celospolečenské zájmy a potřeby. Překonávání a neustálé reprodukce rozporů mezi individuálním a společenským určuje postavení rodiny v systému společenských vztahů. Rodina má sice vlastní zdroje pohybu, ale jejich kvalita je stále více závislá na složitějších a řádově vyšších strukturách;“
- c) **„strukturovaný celek (systém)**, jehož smyslem, účelem a náplní je utvářet relativně bezpečný, stabilní prostor a prostředí pro sdílení, reprodukci a produkci života lidí;“²⁶

²⁵ ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*, Brno: Paido, 1998, 268 s. ISBN 80-85931-48-6, s. 203.

²⁶ KRAUS, Blahoslav. POLÁČKOVÁ, Věra. et al. *Člověk – prostředí - výchova*, Brno: Paido, 2001, 199 s. ISBN 80-7315-005-2, s. 78.

Rodinu můžeme tedy specifikovat jako malou sociální skupinu, první sociální skupinu, ve které dítě žije a získává zkušenosti lidského soužití, pomoci, ale i konfliktů a jejich zvládnutí, kladení společenských požadavků a norem a kontroly jejich plnění. Dochází v ní k uspokojování potřeb dětí i rodičů. Probíhají v ní intenzivně všechny formy sociálního učení. Je univerzálním sociálním činitelem. Rodina dítěti zprostředkovává sociokulturní zkušenost individualizovaně a výrazně specifickým způsobem, např. způsobem naplňování základních rolí (matka, otec, dítě), charakterem výchovného působení (způsob výchovy), mírou pozitivního citového vztahu atd.²⁷ Výše uvedená struktura rodiny, ve které je otec, matka a minimálně jedno dítě je označována jako rodina úplná nebo též nukleární. Sekot (Sekot, 2002) upozorňuje na řadu dalších forem rodiny:

Patriarchální rodina – znamenala zejména v tradiční společnosti, že všichni její členové až ve čtyřech generacích pracují bez nároku na odměnu ve prospěch rodiny, které za podpory ostatních vládne otec. **Nestabilní rodina** – je svazkem rodičů a svobodných dětí ohrožena izolovaností ve stáří. **Rozvětvená rodina** – má svoji základnu v domě, v němž vládne nejstarší ženatý syn jako jediný dědic s povinností podporovat rodiče a nezaopatřené sourozence. Ve všech těchto rodinách právě otec uděloval rodině a jejím členům výchozí sociální postavení, peníze pro něj znamenají zpravidla identitu a moc, zatímco pro ženu-matku jsou zdrojem bezpečí a autonomie. Dnes, se stále častěji setkáváme s **dvou-kariérovou rodinou** – oba partneři usilují o profesní kariéru jako důsledek zvyšujícího se počtu univerzitně vzdělaných žen, zvyšování věku vstupu do manželství a zakládání rodin. V praxi se tak jedná zpravidla i o *nukleární*, dvougenerační rodinu, kde je mnohdy péče o děti přenechávána různým předškolním či mimoškolním zařízením či dokonce placeným vychovatelům nebo opatrovníkům²⁸.

V souvislosti s výše uvedeným, bych se rád zmínil o rodině **matriarchální**, jež je opakem výše uvedené rodiny patriarchální. V této rodině veškerá moc a autorita přísluší matce. Rodina s rovnými právy, mocí a autoritou obou rodičů je označována jako rodina **rovnostářská** nebo také demokratická. Dále bych zde rád zmínil typ rodiny,

²⁷ GILLERNOVA, Ilona. BAHBOUH, Radvan. et al. *Slovník základních pojmů z psychologie*, 1. vydání, Praha: Fortuna, 2000, 80 s. ISBN 80-7168-683-2, s. 61.

²⁸ SEKOT, Aleš. *Sociologie v kostce*, Brno: Paido, 2002, 142 s. ISBN 80-7315-021-2, s. 121.

kterému se v současnosti začíná věnovat stále větší pozornost. Jedná se o rodinu **homosexuální**, což je typ rodiny, v níž homosexuální partneři dítě adoptují, což některé státy v USA umožňují nebo do současného homosexuálního manželství přivedli děti z předchozího heterosexuálního manželství. Odhaduje se, že v USA existuje mezi 6-14 milióny homosexuálních rodin.²⁹

Na tomto místě je nanejvýš vhodné zmínit ještě jeden typ rodiny, který se v současné době rozmáhá stále více. Jedná se ve své podstatě o způsob soužití, který je v terapeutické praxi manželských poraden mnohdy v popředí, protože se projevuje jako „léčebný“ způsob soužití.

Princip je takový, že se partneři, kteří si nerozumí, hádají se, mají manželské problémy a chtějí se rozvádět, na nějakou dobu rozdělí tak, že každý z partnerů žije odděleně. Tím je docíleno toho, že většinou pravidelné hádky odpadnou, manželé se udobří a začnou spolu velice dobře vycházet. Jejich společně trávené období, což je většinou víkend, mnohdy nepostačuje svou krátkostí k tomu, aby se začali opět tak hádat a nenávidět, aby se jejich vztah opět rozvrátil tak závažným způsobem, jako tomu bylo před tím, než začal každý žít samostatně.

V obdobném smyslu se hovoří i o tzv. **rozvodu na zkoušku**, jehož podstatou je navození režimu, který je dle možností co nejpodobnější běžnému rozvodovému uspořádání, včetně přerušnému soužití ve společné domácnosti a jasnému vymezení práv a povinností vůči dětem a stanovení výživného. Rozdělení majetku v tomto případě samozřejmě nutností není, ale odcházející partner by si měl vzít s sebou běžné osobní potřeby tak, aby se do opuštěného bydliště vracel co nejméně. Nezbytné je i vymezení minimální doby odloučení. Více než samozřejmé je omezení kontaktu na obou stranách na nezbytné minimum.³⁰

Možný (Možný, 2008) takovou rodinu charakterizuje jako: „**LAT, (living apart together)** - párový heterosexuální vztah, ve kterém si oba zachovávají vlastní domácnost a bydlí odděleně, ale deklarují se jako stabilní pár“. Uvádí, že se jedná

²⁹ GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*, Praha: Victoria publishing, 1992, 647 s. ISBN 80-85605-28-7, s. 346.

³⁰ ŠMOLKA, Petr. *Nevěra pro podváděné i podvádějící*, 1. vydání, Praha: Grada Publishing, 2003, 112 s. ISBN 80-247-0397-1, s. 84-85.

o druhý nejčastěji se vyskytující způsob partnerství bez společného soužití, který je u nás způsobený především bytovou tísň, kdy partneři ještě nedosáhnou po finanční stránce na byt.³¹

Funkce rodiny

Rodina se stává institucí, jejímž prostřednictvím vykonává společnost určitý tlak na jednotlivé členy, předepisuje jim určitá pravidla chování. Týká se to hlavně manželství jako institucionálního základu rodiny, avšak forma rodinného soužití není vázána jen na manželství. Existují jak tzv. nesezdaná manželství, tak i zákonné normy týkající se rodiny jako celku, práv dítěte atd. Rodina je tedy zvláštní skupinou, jejíž spojení s fungováním celé společnosti má životní význam. Systémová teorie proto vidí v rodině jeden z klíčových subsystémů společnosti, odpovídající svým významem výrobnímu podniku nebo politické straně. Z tohoto pak vyplývá i snaha analyzovat rodinu z hlediska jejích **funkcí**.³²

Kraus (Kraus, 2001) upozorňuje, že rodina řadu svých funkcí ztratila, ale dvě základní si uchovala. Funkci prvotní socializace dětí a emocionálně psychologické stabilizace osobnosti dospělých. Řadu funkcí rodiny převzal v průběhu vývoje moderní společnosti především stát.³³ Kraus (Kraus, 2008) uvádí následující funkce rodiny:

- **Biologicko-reprodukční funkce** rodiny – tato funkce rodiny má význam nejen pro jedince, kteří rodinu tvoří, ale i pro společnost jako celek a to především proto, že stabilní reprodukční základna je důležitá pro její zdárný rozvoj. Z tohoto důvodu je v zájmu společnosti, aby se rodil takový počet dětí, který naplní perspektivy společnosti. Problémem posledních let je úbytek dětí, neboť dochází stále častěji k tomu, že velká část rodin má v plánu mít pouze jedno dítě a výjimkou není ani to, když se mladí lidé rozhodnou nemít děti vůbec, protože jsou mnohdy chápány jako překážka v budování kariéry.

³¹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 260, 291.

³² GILLERNOVÁ, Ilona. BURIÁNEK, Jiří. *Základy psychologie a sociologie pro střední školy*, 3. vydání, Praha: Fortuna, 2003, 160 s. ISBN 80-7168-749-9, s. 104.

³³ KRAUS, Blahoslav. POLÁČKOVÁ, Věra. et al. *Člověk - prostředí - výchova*, Brno: Paido, 2001, 199 s. ISBN 80-7315-005-2. s. 80.

- **Sociálně-ekonomická funkce** rodiny – významným prvkem v rozvoji ekonomického systému společnosti je rodina a to především proto, že je významným spotřebitelem, na kterém je trh závislý. Dalším významným činitelem je to, že členové rodin se zapojují do výrobní a nevýrobní sféry v rámci výkonu svých povolání. Zvyšováním životních nákladů a někdy i v důsledku nezaměstnanosti dochází k poruše ekonomické funkce, což se projevuje v hmotném nedostatku rodiny.
- **Ochranná funkce** rodiny – uvádí se i zaopatřovací nebo pečovatelská funkce, která spočívá v zajištění základních životních potřeb, jako jsou potřeby biologické, hygienické nebo zdravotní a to u všech členů rodiny. Rodina je na této funkci po roce 1990 více zainteresována, než tomu bylo před rokem 1989, kdy tuto funkci u nás z části přejímal stát. Od rodiny se očekává, že bude do této funkce více zainteresována.
- **Socializačně-výchovná funkce** rodiny – v tomto smyslu je rodina chápána jako první sociální skupina, která dítě učí přizpůsobovat se sociálnímu životu, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti, a tedy připravit děti a mladistvé na vstup do praktického života. Tato funkce je zde chápána i ve smyslu působení dětí mladší generace na generaci starší, která nemá např. vědomosti a dovednosti v zacházení s moderními telekomunikačními a informačními systémy.
- Rodina by měla plnit významnou funkci i v oblasti **relaxace, rekreace a zábavy** svých členů. Tato funkce, přestože se dotýká všech členů, má největší význam pro děti. (trávení volného času, zájmové činnosti, způsob trávení dovolené)
- Základní a nezastupitelná funkce rodiny je funkce **emocionální** a to především proto, že není jiná instituce, která by dokázala vytvořit velice potřebné citové zázemí, pocity jistoty, lásky a bezpečí. Bohužel od 90. let přibývá rodin, které tuto funkci plní jen s velkými obtížemi nebo ji neplní vůbec, což je způsobeno z důvodu rozvodů, dezintegrace a zaneprázdnění.³⁴

³⁴ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*, 1. vydání, Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3, s. 81–83.

(Ne)stabilita rodiny

Společnost si je vědoma faktu, že rodina je jedinečným sociálním prostorem, který zásadním způsobem ovlivňuje socializaci osobnosti. Rodina je jako instituce nezastupitelná. Její význam v moderní společnosti neklesá, naopak můžeme pozorovat určitý tlak na spolupráci mezi generacemi. Na druhou stranu si nemůže nevšimnout určitých signálů, které ohlašují **krizi rodiny**. Těmito signály mohou být např. statistiky rozvodovosti, které jsou alarmující stejně jako nízká porodnost.

Z tabulky, kterou níže uvádím je patrné, že počet sňatků má tendenci klesající. Oproti tomu je v silném kontrastu stupňující počet rozvodů. Zvláště alarmující data byla zaznamenána v roce 2005, kdy bylo uzavřeno 51829 sňatků a rozvedlo se 31288 manželství. Na základě uvedených dat tedy můžeme snadno připustit, že jestliže máme 50 procentní rozvodovost, tak tedy každé druhé manželství musí končit rozvodem, což vede celkem přirozeně k tomu, že **lidé necítí manželství jako stabilní jednotku**, poskytující jistotu a mnohdy spíše volí možnost **nesezdaného soužití**, na což můžeme usuzovat z počtu dětí narozených mimo manželství.

Průměr let,	Sňatky	Rozvody	Na 1000 obyvatel		Rozvody na 100 sňatků
			Sňatky	Rozvody	
1921-1925	104851	4852	10,3	0,48	4,6
1931-1935	91270	5612	8,5	0,52	6,1
1941-1945	87625	8626	8,0	0,78	9,8
1950	95166	11312	10,7	1,27	11,9
1960	74173	12970	7,7	1,34	17,5
1970	90624	21516	9,2	2,19	23,7
1980	78343	27218	7,6	2,64	34,7
1990	90953	32055	8,8	3,09	35,2
1995	54956	31135	5,3	3,01	56,7
2000	55321	29704	5,4	2,89	53,7
2005	51829	31288	5,1	3,06	60,4
2006	52860	31415	5,1	3,06	59,4

Tabulka č. 4: Statistika rozvodovosti v ČR

(Zdroj: Český statistický úřad, Pohyb obyvatelstva v České republice v letech 1921-2006)

Abychom pochopily, že situace není až tak zcela kritická, jak by se mohlo na první pohled zdát, je nutné si uvědomit i to, co je skryté za statistikami. **Významný je ten fakt, že rozvodovost podstatným způsobem zvyšují opakované rozvody.** Na tomto místě zopakují to, co jsem již uvedl v předchozí části práce. Čím vyšší počet

uzavřených manželství, tím vyšší pravděpodobnost rozvodu. Tedy znovu uzavřené manželství, nám s největší pravděpodobností přispěje do statistiky rozvodovosti i několikrát a tím tedy statisticky zvyšují rozvodovost i těm, kteří se nikdy nerozvedou.

Vycházím tedy z toho, že dva svobodní snoubenci uzavírají sňatek nejčastěji. V roce 2007 bylo jejich relativní zastoupení 63,4 %, celkem 36 247. Druhé nejčetnější jsou tradičně sňatky, kdy jsou oba novomanželé rozvedení (15,1 %), dále svazky rozvedené a svobodné osoby (10,0 % s rozvedeným mužem a 9,3 % s rozvedenou ženou). Ženy a muži, kteří ovdověli, vstupují do nového manželství řádově jen v několika stech případech ročně, přičemž většinou je druhým v páru rozvedená osoba. Opakované sňatky se v 85 % týkají sňatků druhého pořadí, v 13 % třetího a pouze ze 2 % čtvrtého či vyššího pořadí manželství.³⁵

Je tedy zřejmé, že **stabilita rodiny není až natolik kritická**, jak by se mohlo na první pohled zdát. Podobného závěru o stabilitě a perspektivě rodiny lze dosáhnout v případě cíle mladých lidí založit rodinu. Podle Možného (Možný, 2008) **nám výzkumy dávají jasně najevo, že cílem přibližně 80 procent Čechů, je založit stabilní rodinu**. Asi 80 procentům z nich se tohoto cíle podaří dosáhnout.³⁶ Nemůžeme ale ponechat bez povšimnutí změny, kterými současná rodina prochází. Přibývá domácností, kde je pouze jeden dospělý. Ve většině případu se jedná o matku. Rovněž zaznamenáváme významný nárůst domácností, kde je pouze jedna osoba, což jsou především mladí lidé, kteří bydlí samostatně. Jedná se ale i seniory nebo rozvedené. Stále častějším jevem, jak jsem již výše uvedl, je **nesezdané soužití partnerů neboli tzv. „partnerské soužití bez uzavření manželství“**.

Přestože je manželství v české společnosti poměrně vysoce hodnoceno, přibývá počet párů, které jsou spolu v nesezdaném soužití. V 80 letech minulého století bylo takové soužití pojímáno jako tzv. manželství na zkoušku a nebylo ničím neobvyklým. Stejně je tomu i v současnosti, přestože jsou zaznamenávané určité změny. Všeobecně je tento druh soužití přijímán, ale jako osobní volbu tento druh považuje za vhodnou alternativu pouze každý desátý. (Možný, 2008, s. 263) Jeho délka ale trvala zhruba

³⁵ [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/B900435613/\\$File/400708a2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/B900435613/$File/400708a2.pdf) (20. 2. 2009)

³⁶ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 277.

jeden rok a po této době následoval většinou sňatek. K tomu Možný (Možný, 2008) uvádí, že podle Bourdieu (Bourdieu, 2002), ačkoliv se na první pohled může zdát, že má forma soužití a míra sňatečnosti pro reprodukci společnosti a povahu sociálních vztahů významnou důležitost, tak opak je pravdou. Nejdůležitější je rodičovství, protože dítě významně sociálně změní povahu života páru a odliší ho od povahy života jednotlivce.³⁷

Osobně se domnívám, že volba vzájemného soužití partnerů bez uzavření manželství není příliš vhodná a to především z důvodu vysokého rizika pro děti, které jsou rozchody a rozvody, dle mého názoru, ohroženy nejvíce. Takový vztah je mnohem více ohrožen případným rozchodem partnerů a to vzhledem k tomu, že ukončení takového vztahu je mnohem snadnější než ukončení manželství, které může být rozvedeno až soudem.

Charakteristické znaky současné rodiny

Závěrem této části ještě uvádím pohled na českou rodinu na prahu nového tisíciletí a její charakteristické znaky na základě **Národní zprávy o rodině z roku 2004**. Typické znaky pro současnou rodinu jsou následující:

Dlouhodobý pokles porodnosti - hlavní příčinou snižování porodnosti a plodnosti je odkládání založení rodiny do vyššího věku. V 1. polovině 90. let se snížila především plodnost žen mladších 25 let (o více než jednu čtvrtinu), snížila se však i plodnost starších žen. Ve 2. polovině 90. let dále pokračoval klesající trend plodnosti mladých žen do 25 let, ve vyšším věku se plodnost zvýšila, ale stále nekompensovala pokles plodnosti v nižším věku. V roce 2002 pak vzrostla plodnost především žen starších 28 let.

Zvyšování věku matek – v 90. letech se tedy rozšiřoval interval nejvyšší plodnosti a posouval se do vyššího věku. Tyto změny měly vliv na zvyšování průměrného věku matky při prvním porodu: v roce 1989 rodily prvorodičky v průměru

³⁷ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 264.

ve věku 22,5 let, v roce 2002 pak ve věku 25,6 let. Zvýšil se i celkový věk při porodu, a to z 24,8 let na 27,8 let.

Zvyšování počtu dětí narozených mimo manželství - v roce 2002 se mimo manželství narodilo každé čtvrté dítě. Více než tři čtvrtiny těchto dětí se narodily svobodné ženě. U prvních dětí jsou tyto podíly ještě vyšší, tj. mimo manželství se v roce 2002 narodilo 31 % dětí, z toho 94 % svobodným ženám (Kretschmerová, 2003).

Pokles sňatečnosti - za příčiny poklesu sňatečnosti je možné považovat na jedné straně rozšíření možností seberealizace mladých lidí mimo rodinnou sféru (delší doba studia, profesní zkušenosti, studium jazyků, zahraniční stáže, cestování apod.), na druhé straně se na odkladu založení vlastní rodiny, a tedy i uzavření sňatku, podílí obtížná ekonomická situace, a to především z hlediska možnosti získání samostatného bydlení. Mladí lidé chtějí být nejprve soběstační, než založí vlastní rodinu, model bydlení více generací je odmítán a je spíše nouzovým řešením.

Zvyšování rozvodovosti – rozvodovost se postupně zvyšuje. V 90. letech přišlo rozvodem o jednoho rodiče více než 340 tisíc dětí. Při sčítání obyvatelstva 2001 bylo zaznamenáno 343 tisíc neúplných rodin se závislými dětmi (do 26 let), což bylo přibližně o 90 tisíc více než v roce 1991. V neúplné rodině tak žilo každé páté závislé dítě žijící v rodinné domácnosti.

Změna struktury rodin. Klesá zastoupení úplných rodin a zvyšuje se podíl neúplných rodin – v porovnání s rokem 1991 se počet neúplných rodin v roce 2001 zvýšil z počtu 434 tisíc na 576 tisíc. V roce 1991 představovaly neúplné rodinné domácnosti 10,7 % všech cenových domácností, v roce 2001 pak 13,5 %. Zvýšil se především počet a podíl neúplných rodin se závislými dětmi (o 1,7 procentních bodů na 343 tisíc, bez závislých dětí o 1 procentní bod na 233 tisíc). V neúplných rodinách žije téměř 1,5 milionu osob (14 % obyvatel), z toho 488 tisíc závislých dětí (27 % závislých dětí). V naprosté většině stojí v čele neúplné rodinné domácnosti žena (1991: 83 %, 2001: 85).

Změna velikosti rodin (pokles rodin se dvěma a více dětmi) - snižující se průměrný počet závislých dětí v úplných rodinách v posledních 20 letech je především

důsledkem nižšího podílu dětí druhého a vyššího pořadí a zvyšujícího se podílu párů bez dětí.³⁸

Kraus (Kraus, 2008) uvádí, že charakteristickými znaky současné rodiny jsou:

- Demokratizace uvnitř rodiny,
- izolovanost rodiny,
- zmenšování rodiny,
- dezintegrace rodiny,
- značné časové zaneprázdnění,
- dvoukariérové rodiny,
- zvyšování počtu rozvodů,
- diferencovanost rodin podle socioekonomické úrovně³⁹.

Odpověď na otázku, zda je přeměna rodiny z tradičního pojetí na rodinu současnou, kterou lze charakterizovat výše uvedenými znaky pozitivní nebo negativní jev, bychom hledali jen velice těžko a domnívám se, že kolik by bylo oslovených odborníků, tolik by se vrátilo různých odpovědí.

Problematické ovšem je, pokud ony zmiňované změny způsobí vznik nestabilních rodin nebo rodin dysfunkčních, které neplní řádně své funkce a to především ve smyslu k dětem.

³⁸ Národní zpráva o rodině, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2004.

³⁹ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*, 1. vydání, Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3, s. 83-86.

3. Problémy manželství

Od nestabilní rodiny nebo rodiny dysfunkční není příliš dlouhá cesta k nejrůznějším **krizím**, které mohou manželství, rodinu a jiné formy soužití snadno na své nesnadné cestě postihnout a významně ohrozit popřípadě i „rozbít“. Na tuto skutečnost jsem upozorňoval již v předchozí části práce.

Krise je obecně chápána jako náhle vzniklá situace, která má dramatický charakter a je provázena extrémně negativními emocemi. Plaňava (Plaňava, 2000) uvádí, že podle Eriksona (Erikson, 1968), je krize chápána nikoliv jako něco náhlého či katastrofického, ale jako určitý bod obratu. Dále ale uvádí, že „bereme li za základ rodinu, jakožto jednotku ve vývoji, jeví se mu vhodnější zdůraznit především to, že krizová situace nastává, jestliže dosavadní uspořádání v rodině či manželství, struktura, životní hodnotová orientace a styl života přestává vyhovovat, to jest působí nesnáze či brání plnění základních funkcí rodiny anebo manželství“.

Z uvedeného vzniká u některých členů rodiny nespokojenost. Mnohdy je tomu tak, že je jeden z páru nespokojený a druhý žádné pocity nespokojenosti nemá. Takové krize mohou vzniknout náhle nebo se mohou rozvíjet pouze pozvolna. Velice významné je, že **krize úzce souvisí se změnou**. Některé změny krizi vyvolávají. Jedná se např. o narození dítěte, nástup do zaměstnání po mateřské dovolené nebo odchod do důchodu. Jiné změny jsou zase krizí vyvolány. Nadějí na změnu je provázena i manželská krize, což je stav, kdy manželství přestává plnit své funkce a mnohdy i živoří.⁴⁰

Kde hledat odpověď na položenou otázku, proč vznikají krize v manželství, které mnohdy partnery vedou až k rozvodovému řízení? Jednoduchá otázka, na kterou není jednoduché odpovědět a to už z toho důvodu, že problematika zasahuje hluboko do struktury lidských osobností.

Problémy manželství, se kterými klienti vyhledávají odbornou pomoc, jsou více méně známy. Nejčastější příčinou vyhledání odborné pomoci je **nevěra**. Dále komunikační potíže, alkohol, vše vážne, sexuální potíže, citové ochladnutí, fyzické

⁴⁰ PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodina*, 1. vydání, Brno: Doplněk, 2000, 294 s. ISBN 80-7239-039-2, s. 147-151.

násilí, finanční neshody, jiná příčina.⁴¹ Důvod vyhledání odborné pomoci v manželských poradnách ale nekoreluje s nejčastěji uváděným důvodem rozvodu manželství dle statistik Českého statistického úřadu. Tímto důvodem je, jak jsem již pojímal v předchozích částech práce, **nesoulad povah.** (viz tabulka č. 3).

Považuji za vhodné, některé problémy více rozvést a dále uvést ještě další dle mého názoru významné aspekty, ovlivňující manželské a partnerské soužití. Vybral jsem tři příklady, které považuji za důležité. Jsem si ale samozřejmě vědom faktu, že podobných příkladů by bylo možno uvést mnohem více. Může se jednat např. o otázky bydlení, financí, sexu, závislostí apod.

Jedním z těchto aspektů je **komunikace**. Můžeme tedy říci, že se jedná o určitou interakci mezi členy rodiny nebo manželství apod. Jsem toho názoru, že jaká je komunikace mezi manžely, tak takový je i jejich manželský svazek. Problém mnohdy je už v samém počátku. Tím mám na mysli stanovení pravidel komunikace, která by měla vycházet např. z osobních kvalit, způsobů chování nebo tradic.

Prostřednictvím komunikace ve vztahu vyjadřujeme svoji spokojenost nebo nespokojenost, řešíme problémy, chválíme partnera apod. Zvláště vyjádření úcty, obdivu, pochopení, lásky nebo pokory může být pro partnery velice významné. Rovněž je důležité umět efektivně svému partnerovi naslouchat.

Domnívám se, že pokud je problém v komunikaci, dá se významně tento stav změnit pomocí mediátora, kterým by v případě manželských problémů měl být odborník zabývající se manželským poradenstvím.

Dalším aspektem ovlivňujícím manželské soužití je **volný čas a záliby**. V manželství se **volným časem** rozumí „ta část z celkového soužití manželů, která není věnována činnostem spojeným s udržováním manželské instituce a je jí tedy možno využít pro vlastní potřebu“.⁴²

⁴¹ PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodina*, 1. vydání, Brno: Doplněk, 2000, 294 s. ISBN 80-7239-039-2, s. 153.

⁴² CIBULEC, Jindřich, *Manželské praktikum*, 1. vydání, Praha: Avicenum, 1984, 304 s. s. 263.

Volný čas úzce souvisí s potřebami každého z partnerů a s uspokojováním jejich potřeb nebo např. uskutečňováním osobních cílů. Zvláštní význam by měl být dle mého názoru věnován sladění manželského života a trávení volného času. Partneri by měli navzájem uznávat právo druhého na čas věnovaný pouze sám sobě a na druhé straně si každý musí uvědomit, kolik volného času má, aby nedošlo k narušení manželských a rodinných povinností. Domnívám se, že ideální je, když se podaří skloubit trávení volného času formou zálib a koníčků, které jsou tráveny partnery společně. Takové trávení společného času partnery sblíží a manželství obohacuje.

Na tomto místě ještě zmíním jednu příčinu, která dle mého názoru významně ovlivňuje manželství a rodinu. Tímto problémem je **nezaměstnanost**, která právě v dnešní době nabírá na aktuálnosti. V případě nezaměstnanosti je nutné brát v potaz, že tímto není postižen pouze ten, kdo přišel o zaměstnání, ale problém zasahuje mnohem více osob, což jsou především partneri v manželství a členové rodiny včetně dětí.

Na rodinu má nezaměstnanost vliv především prostřednictvím nedostatku finančních prostředků, dále se ale může jednat o:

- „Strukturální dezorganizace a krize, krize rodinného systému a narušení denních rodinných zvyklostí.
- Změny v sociálních vztazích a sociální izolace rodiny.
- Změny s v postavení nezaměstnaného jedince v rodinném systému, ztrátou jeho statusu a autority, odvozených ze zaměstnání a z jeho příspěvku příjmům rodiny.
- Změny v rozdělení domácí práce.“⁴³

V tradičněji orientovaných rodinách je ztráta statusu v rodině zvláště bolestivou záležitostí. Nejedná se ve svém důsledku pouze o ztrátu v širším společenském kontextu, nýbrž i ztráty statusu v rámci rodiny. Toto se bezpochyby dotýká fungování manželství a rodiny v podobě změny vnitřních pravidel a dělby rolí a činností.

⁴³ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, 3. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. ISBN 80-86429-08-3, s. 80.

Nezaměstnanost tedy může narušit a popřípadě i zcela rozbít vztahy uvnitř manželství a rodiny. Ovšem není pravidlem, že se musí jednat pouze o finanční stránku věci. Nezaměstnanost má souvislost i s domácím násilím páchaným nejen na partnerech, ale i dětech. V tomto případě nelze v nezaměstnanosti hledat příčinu, která domácí násilí vyvolává. Jedná se spíše o určitý katalyzátor a domácí násilí může být spíše spojeno s faktory, jako je nízká úroveň vzdělání nebo různé psychické potíže apod.⁴⁴

Domnívám se, že se nikdy nejedná pouze o jeden důvod, proč manželství končí rozvodem. Vždy se jedná o kombinaci více příčin, přičemž ale jedna může být důvodem, kdy byla překročena pomyslná hranice tolerance, za kterou se již nedá jít a kterou také nelze překročit zpět. Stejně jako každý aktér rozvodu je jedinečnou osobností, tak je také každé manželství zcela bezpochyby jedinečné, má své vlastní problémy různé intenzity a také se s nimi různě vyrovnává, přičemž situace pro jedno manželství zcela banální, může jiné manželství zcela rozvrátit. Tímto apriori avizují to, že problémy v manželství chápou jako něco přirozeného stejně tak jako něco, čemu se nelze vyhnout.

Přestože jsem výše zmínil nejčastější příčinu vyhledání manželských poradců nebo i příčinu rozvodu, které lze snadno ze statistik vyčíst, neodpověděl jsem tím na otázku, proč hovoříme o tom, že je manželství dnešní doby v krizi. **Usuzovat na výše uvedené příčiny by bylo nanejvýš krátkozraké** a to už z toho důvodu, že tyto příčiny rozvrátů soužití zde byly i v době, kdy byla rozvodovost o mnoho nižší a porodnost stejně jako sňatečnost na mnohem vyšší úrovni.

Na základě prostudované literatury a materiálu, konzultací v manželských poradnách a především konzultací u PhDr. Josefa Zemana, CSc. z manželské poradny Bethesda v Brně, se domnívám, že pro současnou rodinu je charakteristické to, že mladí lidé jsou vychovávaní v jiné rodině, než jakou sami zakládají. Mladí lidé byli vychováni v rodinách, kde reálná rovnoprávnost nebyla zcela zřetelná. Otec v takové rodině měl větší slovo, větší nezávislost a svobodu a platily pro něj docela jiné normy než v dnešní

⁴⁴ MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, 3. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. ISBN 80-86429-08-3, s. 80.

době. **Dnešní manželství jsou založena na kvalitě vztahu, zatím co rodiny dřívější byly založeny převážně na kvalitě fungování.** Tedy dobrá rodina byla taková, která dobře fungovala, tedy starala se dobře o děti, měla nový dům nebo byt, měla auto atd. V dnešní rodině výše uvedené fungování nestačí a musí k tomu být ještě to, že se partneři v takové rodině i dobře cítí, že jsou tím druhým partnerem milováni.

Tuto teorii lze přiblížit na rozdíl v rozvodové praxi, neboť ještě zhruba před dvaceti lety platilo v případě rozvodů to, že pokud by požádala o rozvod žena a řekla by, že ji manžel nemiluje a manžel by řekl, že to není pravda, protože jí koupil auto, postavil dům a platí veškeré výlohy na domácnost, tak by z takového důvodu manželství rozvedeno s největší pravděpodobností nebylo. Oproti tomu dnes by se soud zeptal navrhovatele, co to s ním dělá, že ho jeho partner nemiluje. Ten by mohl říci, že např. nespí, má komplexy, psychické problémy apod. a manželství by směřovalo s největší pravděpodobností k rozvodu z důvodu rozvráceného manželství. **Domnívám se, že se jedná o tak zásadní změnu, že ještě stále nedomýšlíme její důsledky.** Kvalitu fungování lze zajistit větší snahou, darem od rodičů nebo např. postupem času, ale kvalitu vztahu lze zajistit jen velice těžko, protože když se jeden z partnerů snaží, tak druhý partner toto může bez větších problémů blokovat.

Jde tedy o to, že dříve na sobě byli manželé závislí a navzájem se potřebovali, aby zajistili chod rodiny a domácnosti. Dnešní manželství je založeno zcela jinak a to především proto, že tradiční patriarchální rodina je již z principiálního důvodu na ústupu. Ženy jsou mnohem vzdělanější a zastávají mnohem významnější funkce ve společnosti nežli dříve, čímž jsou tedy ekonomicky a sociálně na muži nezávislé. Dnešní ženy si také na rozdíl od žen dřívějších, začínají již před plnoletostí tvořit určitý svůj scénář toho, jak by měl jejich život vypadat a jaký by měl být jejich budoucí partner. Dříve tomu tak nebylo a ženy ve své podstatě čekaly na to, kdo si je vezme. Onu labilitu současného manželství tedy ve své podstatě tvoří to, že stojí na něčem, co je tak křehké, jako je vztah.

Další problém je v tom, že dnes spolu většina lidí žije již určitý čas před manželstvím v nesezdaném soužití a tím mají po vstupu do manželství větší pravděpodobnost rozvodu. Domnívám se, že je to proto, že ti kteří spolu žijí před manželstvím, hospodaří každý zvláště, nic společně neinvestují, nemají žádné

dlouhodobé záměry a nemají žádné významné společné starosti. Uzavřením manželství ovšem většinou nastává situace zcela jiná a pár musí začít veškeré problémy řešit společně. Tedy pokud dojde k tomu, že se partneři rozhodnou uzavřít manželství bez delšího odkládání, zažívají současně fázi obdivování nových hezkých situací, ale současně zátěž manželství, čímž je onen kontrast vnímání zátěžových situací podstatně zmírněný. S uvedeným souvisí i to, že se podstatně posunul věk při uzavírání manželství, čímž se tedy zvýšila možnost vyzkoušet si těchto nesezdaných soužití více, čímž dochází ke zkrácení porovnávání mezi vztahem s partnerem současným a vztahy s partnery předchozími.

Ve své podstatě obdobně o současné rodině hovoří PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc., která se manželským poradenstvím zabývala. Na moji otázku, co si myslí o současném manželství mi odpověděla v tom smyslu, že má dojem, že v naší společnosti dochází k tak rychlým změnám, že se na jejich tempo lidé nestačí adaptovat. Psychicky žijeme v minulosti, ale fyzicky žijeme v přítomnosti, která se příliš rychle mění v budoucnost. Dominantou života v rodině byla v minulosti stálost a vztahy byly spíše dlouhodobější. Dominantou současnosti a budoucnosti je dočasnost, změna, pomíjivost. Mění se tradiční kategorie povinností a morálky, spotřebitelské vztahy člověka k věcem, narůstá mobilita, zkracují se vzdálenosti, zvyšuje se míra zaměstnanecké i profesní fluktuace, to všechno vede k jisté dezorientaci a k tomu, že lidé přizpůsobují i své vzájemné vztahy jakési pomíjivosti. Už dnes vidíme nové formy rodiny, které souvisí s těmito komplexními a rychlými změnami - lidé zůstávají častěji bezdětní, posouvá se věk rodičů při narození prvního dítěte, lidé uzavírají více po sobě jdoucích manželství. Člověk navazuje více, ale méně trvalých, interpersonálních vztahů než v minulosti.

Možnosti řešení

Jestliže se vztah dostane až do situace, která se začíná jevit jako situací problémová, partneři začínají mít problémy ve vztahu, začínají, se hádat apod. měli by vyhledat vhodnou odbornou pomoc.

Jestliže jsem výše uvedl, že by partneři měli vyhledat vhodnou pomoc, myslel jsem tím pomoc specializovaných odborníků, kteří se problematikou manželství a rodiny zabývají. Lidé se nejčastěji obracejí na centra pro rodinu, psychologické poradny, manželské poradny apod. Jsem přesvědčený o tom, že nejvhodnějším řešením je obrátit se s manželskými problémy přímo na manželskou poradnu. Tento názor zastávám z toho důvodu, že manželské poradny jsou součástí sociálních služeb, což **jsou činnosti poskytující fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci podporu při sociálním začleňování a ochranu** před sociálním vyloučením s cílem umožnit jim zapojení do běžného života společnosti a využívat obvyklým způsobem jiných systémů (např. bydlení, školství, zdravotnictví, služby zaměstnanosti atd.). Základním prvkem sociálních služeb je mimo jiné i psychoterapie.

Manželské a rodinné poradenství je specializačním oborem psychologie. Představuje aplikaci psychologických postupů na práci s problémy v mezilidských vztazích, zejména pak s **problémy rodinnými a manželskými**.

Služby, které manželští a rodinní poradci poskytují:

- poradenská a psychoterapeutická pomoc jednotlivcům, párům, manželům a rodinám,
- rozvodové poradenství a porozvodové vedení (především v zájmu nezletilých dětí),
- psychologická pomoc osobám osamělým,
- předmanželské poradenství,
- psychologická pomoc občanům v životních krizích,
- osvětová, výchovná, vzdělávací a publikační činnost,
- psychologická pomoc rodinám i jednotlivcům zasaženým nezaměstnaností,
- psychologická pomoc rodinám s fyzicky, sociálně či jinak handicapovaným členem.⁴⁵

„Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy jsou komplexy sociálních služeb, které poskytují klientům - partnerům, snoubencům, manželům,

⁴⁵ http://www.amrp.cz/vyrocní_zpravy/Vyrocní%20zprava%20za%20rok%202007.pdf (23. 02. 2009)

rodinám i jednotlivcům - odborné sociální služby a pomoc při řešení těžkostí partnerského, rodinného soužití a mezilidských vztahů vůbec. Těžiště služby spočívá v konzultacích s rodinou, jiným sociálním systémem či jednotlivcem. Poradny všestranně přispívají k tomu, aby manželství, rodina i jednatlivec plnili optimálně svou funkci v rodině ve smyslu zásad zákona o rodině a také svou funkci v občanském životě.“

Cílem sociálních služeb je podpořit člověka, který se ocitl v obtížné sociální situaci, pomoci v začlenění nebo znovu-zачlenění do běžné společnosti tak, aby mohl běžným způsobem využívat ve společnosti běžných zdrojů, služeb běžných systémů a neformálních přirozených zdrojů, ke kterým patří mimo jiné rodina, přátelé, lidé ze sousedství atd. **Konečným cílem** sociálních služeb je posílit člověka natolik, aby služby přestal potřebovat a využívat nebo aby je potřeboval jen v nezbytně nutném rozsahu. Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy jsou komplexy sociálních služeb, které poskytují klientům - partnerům, snoubencům, manželům, rodičům i jednotlivcům - odborné sociální služby a pomoc při řešení těžkostí partnerského, rodinného soužití a mezilidských vztahů vůbec.⁴⁶

Manželské poradny jsou vymezeny dle zákona 108/2006 Sb. o sociálních službách. Sociální poradenství je blíže vymezeno vyhláškou 505/2006 Sb.

Složení komplexu služeb

Poradenství - speciální

- psychologické poradenství, poskytované jednotlivci, páru, manželskému soužití, rodině v rámci mezilidských vztahů - možno říci i vztahové poradenství,
- edukativní poradenství,
- psychologická diagnostika,
- sociální práce a sociální poradenství s využitím poznatků sociální psychologie,
- psychoterapie individuální, manželská, párová, rodinná a skupinová,
- řešení problematiky komunikace, vzájemného pochopení, empatie, porozumění, schopnosti přijmout sebe i druhé,
- nácvik komunikativních a sociálních dovedností.

⁴⁶ <http://www.amrp.cz/>

Poradenství - obecné

- poskytování informací (zacílených na problém) jako např. o službách poradny, kontakty, způsoby podávání žádostí a postupy jednání na úřadech atd.,
- rady zacílené na konkrétní osobu, nabízející konkrétní řešení, nevyžadující terapeutické vedení,
- odeslání — klient je při počátečním kontaktu přesměrován na jinou organizaci,
- odkazování — řešení problému klienta prostřednictvím spolupráce s jinými, organizacemi.

Pomoc při hledání konkrétního řešení problému klienta - prosazování práv a zájmů.

Krizová intervence.

Aktivní pomoc — jedná se o komplexní přístup k řešení problému s možností poskytnutí následné péče, terapeutického vedení klienta. Aktivní pomoc probíhá v prostorách poradny.⁴⁷

Pro klienty je důležité, že služby zde jsou poskytovány zdarma, což například v případě psychologické poradny není. V žádném případě nedoporučuji spoléhat se na rady svých známých kamarádů a přátel, protože z praxe je zřejmé, že takové neodborné rady mnohdy více uškodí, než pomohou.

Přestože pomoc manželstvím, která se ocitla v krizi je nanejvýš vhodná prostřednictvím manželských poraden a jiné odborné pomoci, domnívám se, že včasná prevence je mnohem vhodnějším způsobem řešení krizí. Tuto formu pomoci připisuji výchově k manželství a rodičovství. Mělo by se jednat o výchovu, která přispěje k dobrému spolužití manželů a partnerů. Taková výchova musí vést k rozvoji takových schopností, které lidi naučí spolupráci a způsobům vyjednávání a komunikace, což může zabránit vzniku konfliktních situací. Důležité je, aby lidé nechápali vyhledání pomoci jako něco ponižujícího. Neměli by chápat vyhledání odborné pomoci jako projev své slabosti, ale spíše jako projev své síly. Rovněž by se neměli bát předsudků, ze strany svého okolí, které v mnohých případech působí dosti významně, zvláště v prostředí jako jsou maloměsta nebo vesnice, kde se lidé více znají. Každý by si měl uvědomit, že jeho neschopnost vyhledat odbornou pomoc může mít fatální následky.

⁴⁷ <http://www.amrp.cz/>

V tomto smyslu by dle mého názoru mohla být **zásadní pomoc pedagogická nebo spíše sociálně pedagogická**. Pod uvedeným pojmem **pomoc**, neboli, sociální pomoc, si můžeme představit spoustu asociací. Může se jednat o pomoc ze strany svých blízkých, o dobrou radu, materiální pomoc nebo nějaký dobrý skutek.

Kraus (Kraus, 2008, s. 135) uvádí, že „z hlediska sociální pedagogiky definujeme **pomoc** jako aktivní účast při řešení konkrétní životní situace, a to s konkrétním cílem, který vyplývá z daného ohrožení nebo nouze. Je to soubor činností, kterými se snažíme kompenzovat odhalené nedostatky, tj. aktivizovat člověka a pomáhat mu zajistit sociální i psychickou stabilitu a sociální nezávislost, tedy zkvalitnit jeho život“.

Podle Bakošové (Bakošová, 2008) sociální pedagogika poskytuje pomoc: poznáním osobnosti, její výchovy, vztahů, souvislostí a komunikace, analýzou problému z hlediska příslušnosti k systému, vlastnostem a vztahům, nabídkou jiných vztahů.⁴⁸

Charakter pomoci specifikuje Kraus (Kraus, 2008) jako:

- **poskytnutí opory**, což spočívá v naslouchání klientovi, schopnosti empatie bez odsuzování, vytváření atmosféry důvěry,
- **působení ve smyslu výchovně vzdělávacím**, což může být např. snaha o vysvětlení příčin problému včetně souvislostí, nabídnutí možností jak řešit situaci, uvádění vhodných příkladů k možnosti následování, informování o případných změnách souvisejících s problémem,
- **charakter poradenský**, který obnáší zvažování a vyhledávání postupů řešení problému, po té, co došlo k analýze příčin a souvislostí včetně případné spolupráce s dalšími organizacemi a institucemi, které by mohly přispět k vyřešení problému⁴⁹.

⁴⁸ BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*, 3. rozšířené vydání, Bratislava: public promotion, 2008, 221 s. ISBN 978-80-969944-0-3, s. 58.

⁴⁹ KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*, 1. vydání, Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3, s. 137.

Bakošová (Bakošová, 2008, s. 56-59) k sociálně pedagogické pomoci uvádí, že se jedná o „pomoc, která vychází z humanistické pedagogiky, je založena na úctě k člověku, na partnerství, emancipaci, na vztazích důvěry, pochopení, solidarity a ze sociální pedagogiky založené na pomoci“.

Dále blíže specifikuje sociálně pedagogickou pomoc se zaměřením na rodinu a uvádí několik způsobů, jak může být sociálně pedagogická pomoc uskutečňována.

- „Rozvíjení sociálně pedagogické teorie rodinného prostředí a rodinné výchovy.
- Vzdělávání pracovníků pro poradenskou práci s funkční a s dysfunkční rodinou.
- Osvěta v masově komunikačních prostředcích a organizováním vzdělávacích kurzů o rodičovské výchově.
- Terénní práci s rodinou se zaměřením na výchovu dětí v rodině, řešením výchovných situací rodičů a dětí a na participaci otce ve výchově.“⁵⁰

Sociálně pedagogická pomoc se mi jeví jako nanejvýš vhodná vzhledem ke své transdisciplinárnosti a to z toho důvodu, že rodina si žádá pomoc z různých směrů, tedy právní, sociální, ekonomickou atd. a právě sociální pedagogika tyto obory stmeluje v jeden směr.

Sociálně pedagogická pomoc nabízí možnosti pomoci různým typům rodin. Může se jednat o rodinu s jedním dítětem, rodinu starších rodičů, rodinu pracovně vytížených rodičů, podnikatelskou rodinu, rodinu vdovců, rodinu rozvedených rodičů, rodinu, která má spojitost se sektou, nebo rodinu, ve které rodič trpí poruchou osobnosti. (Bakošová, 2008, s. 113-120) Všechny uvedené typy rodin lze samozřejmě uvést do kontextu s problematikou manželství.

Vzhledem k obsáhlosti problematiky jsem se nezabýval problematikou jednotlivých typů pomoci blíže, přestože by si to zvláště sociálně pedagogický přístup, který je dle mého názoru v mnohém nedoceněný, plně zaslouhoval.

⁵⁰ BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*, 3. rozšířené vydání, Bratislava: public promotion, 2008, 221 s. ISBN 978-80-969944-0-3, s. 110-111.

Na zjištění, která cesta je cestou správnou a která pomůže, vyřešit problémy současné společnosti si dle mého názoru ještě budeme muset nějakou dobu počkat. Osobně se domnívám, že k pozitivním změnám může významně přispět **všestranná výchova**, která mladou generaci povede k zodpovědnému přístupu k manželství a rodičovství. Systémovost takového přístupu je dle mého názoru nezbytností, neboť bez vzájemného působení jednotlivých složek, jako jsou např. škola, rodina, soudy, policie atd. by bylo, úspěchu jen stěží dosaženo. Ve stejném smyslu samozřejmě považuji za nutnost působit systematicky a dlouhodobě a neomezovat působení jen na jednorázové krátkodobé akce. Výchova by měla být zaměřena na všechny složky osobnosti, především ve smyslu přesvědčit účastníky takové výchovy o vhodnosti nebo naopak nevhodnosti či škodlivosti určitých jevů, tedy působit na složku emotivní.

Aby tato část práce nekončila v negativním smyslu, považuji za vhodné upozornit na to, že se ve společnosti lze setkat i s určitými pozitivními změnami, které by snad i mohly být předzvěstí zlepšující se situace. Domnívám se, že lidé si začínají uvědomovat, že skutečná hodnota života nejsou pouze majetky, ale že hodnota může být i v možnosti nakládat volně se svým časem, v klidném, nestresujícím pracovním a životním prostředí, v pevných přátelských svazcích a samozřejmě v rodině, která vystupuje jako pevná a stabilní sociální jednotka, poskytující kvalitní sociální vztahy a vazby.

Rovněž i Možný (Možný, 2008) uvádí, že manželství má u Čechů stále vysoký status. „Výzkumy postojů opakovaně ukazují, že většina nejmladší generace pokládá život v manželství za nejsprávnější formu rodiny. I když nemůžeme předpokládat, že by sňatky odkládané v devadesátých letech do vyššího věku přivodily návrat k bývalé extrémně vysoké míře sňatečnosti, dá se očekávat, že podstatný podíl mužů i žen z této generace aspoň jednou sňatek uzavře.“⁵¹ Ovšem předpovědi odborníků na míru života v manželství se různí, proto se domnívám, že skutečný vývoj v tomto směru se nám objasní až po určitém čase.

⁵¹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8, s. 262.

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ
Institut mezioborových studií Brno

PRAKTICKÁ ČÁST

Diplomová práce

Problémy manželství současnosti

II. Praktická část práce

4. Metodologie šetření

V této části práce provedu ověření poznatků získaných v teoretické části. Prostřednictvím dotazníkového šetření potvrdím nebo vyvrátím stanovené hypotézy týkající se problémů, stanovených v úvodu práce.

Cíl šetření

Cílem průzkumu bylo zjistit přístup respondentů k instituci současného manželství a rodině. K potvrzení nebo vyvrácení hypotéz, jsem sestavil nestandardizovaný dotazník dle vlastní konstrukce. Pomocí otázek v něm uvedených, se chci pokusit nalézt odpověď na problémy související s manželstvím. Zajímá mne, jaký důvod lidé nejčastěji uvedou, jako důvod rozvodu. Vzhledem k tomu, že nevěra, je obecně považována za významný problém narušující manželství, chci zjistit, nakolik je nevěra ve vztazích rozšířena. Významným problémem souvisejícím s manželstvím, jsou rozvody a s tím mnohdy spojené neúplné rodiny. Chci tedy zjistit, zda se lidé z takových rodin rozvádějí častěji, než lidé, kteří vyrůstali v rodinách úplných, tedy s oběma vlastními rodiči. Čtvrtý problém, na který chci nalézt odpověď je, zda jsou lidé ve svých partnerských vztazích spokojeni. Rovněž mne zajímá, zda lidé po obecných i vlastních zkušenostech s manželstvím chtějí manželství uzavírat.

Zkoumaný problém

- **Problém č. 1:** Považují lidé nesoulad povah a nevěru partnera za hlavní a nejčastější důvod k rozvodu?
- **Problém č. 2:** Kolik osob bylo svým partnerům někdy nevěro?
- **Problém č. 3:** Rozvádějí se lidé, kteří vyrůstali v neúplných rodinách častěji než osoby, které vyrůstali v úplné rodině s oběma vlastními rodiči?
- **Problém šetření č. 4:** Jsou lidé ve svých partnerských a manželských vztazích spokojeni?
- **Problém č. 5:** Mají lidé zájem uzavírat manželství?

Stanovení hypotéz

- **Hypotéza č. 1:** Nejčastější příčinou, kvůli které by se lidé nechali rozvést je nesoulad povah a nevěra partnera.
- **Hypotéza č. 2:** Více než jedna polovina osob v partnerských vztazích nebyla nikdy svému partnerovi/partnerce nevěrná.
- **Hypotéza č. 3:** Předpokládám, že lidé, kteří vyrůstali v tzv. úplných rodinách, s oběma vlastními rodiči se nerozvádějí častěji, než ti, kdo vyrůstali v rodině neúplné, nebo rodině, která vznikla po rozvodu rodiny původní.
- **Hypotéza č. 4:** Předpokládám, že více než 50 % lidí není ve svých manželských, partnerských nebo obdobných vztazích nespokojena.
- **Hypotéza č. 5:** Předpokládám, že více než 50 % osob manželství nechce uzavřít.

Použité metody průzkumu a výběr vzorku

Za účelem získání empirických dat jsem sestavil nestandardizovaný dotazník. Dotazník jsem sestavil dle vlastní konstrukce tak, aby mohl být vyplněn zcela anonymně. Vzhledem ke zkoumané problematice, týkající se „citlivých“ údajů o osobě respondentů, jsem se rozhodl pro kvantitativní metodu výzkumu a použil dotazník, který jsem publikoval a rozeslal prostřednictvím internetu. Anonymitu respondentů jsem zajistil tím, že mi dotazník nazpět nezasílali, ale vyplnili formulář na veřejné stránce, čímž bylo zajištěno, že nelze zjistit, kdo, kdy a jak na otázky v dotazníku odpověděl. Další významnou výhodou v použití internetového dotazníku spatřuji v tom, že jsem jeho prostřednictvím získal v krátké době poměrně rychle a ekonomicky, velké množství odpovědí od respondentů. Mojí snahou bylo získat co největší množství respondentů, tak aby výsledky průzkumu měli co největší vypovídající hodnotu o zkoumaném problému a šetření tak mělo co největší reliabilitu.

V dotazníku jsem použil otázky uzavřené, kde byly dané předem připravené odpovědi, ze kterých měli respondenti jednu nebo více vybrat. Dále jsem do dotazníku zařadil otázky otevřené, kde se mohli respondenti volně k otázce vyjádřit. U otázek, kde bylo obtížné, postihnout celou škálu problému jsem použil otázky polootevřené, kde

měli respondenti možnost vybrat z předem daných odpovědí, nebo uvést odpověď vlastní.

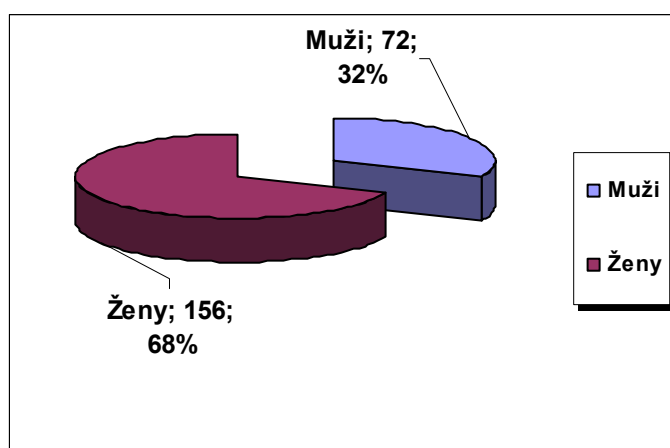
Základní soubor pro výzkumné šetření tvořili všichni obyvatelé České republiky. Výběrový soubor jsem vytvořil nahodile tím způsobem, že jsem svůj dotazník rozeslal svým kamarádům, spolupracovníkům a známým, které jsem požádal, aby dotazník rovněž rozeslali svým známým, kamarádům a spolupracovníkům a požádali je, aby totéž udělali i oni.

Průzkum probíhal v měsících listopad – prosinec 2008. V průběhu těchto dvou měsíců jsem získal 228 vyplněných dotazníků. Z toho bylo 72 mužů, kteří tvořili 32 % z celkového počtu a 156 žen, což bylo 68 % z celkového počtu odpovědí. Respondenti byli ve věku 16 – 65 let, přičemž nejvíce respondentů 51 (22,37 %) bylo ve věku 31 – 35 let. Nejvýznamnější část respondentů byla středoškolsky vzdělána. Jednalo se o 104 osob (45,61 %).

4.1 Struktura výzkumné skupiny

Rozložení respondentů podle pohlaví			
<i>Muži</i>	72	Muži (uvedeno v %)	32
<i>Ženy</i>	156	Ženy (uvedeno v %)	68
	Σ 228		Σ 100 %

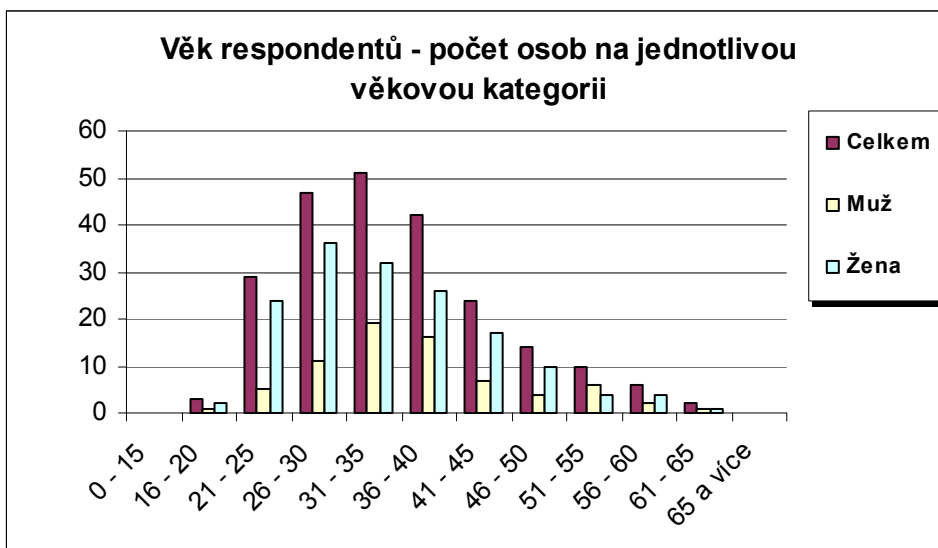
Tabulka č. 5: Respondenti podle pohlaví

Graf č. 4: Respondenti podle pohlaví

Věk respondentů	Počet zúčastněných			Věk respondentů (%)		
	Celkem	Muž	Žena	Celkem %	Muži %	Ženy %
0 - 15	0	0	0	0,00	0,00	0,00
16 - 20	3	1	2	1,32	1,39	1,28
21 - 25	29	5	24	12,72	6,94	15,38
26 - 30	47	11	36	20,61	15,28	23,08
31 - 35	51	19	32	22,37	26,39	20,51
36 - 40	42	16	26	18,42	22,22	16,67
41 - 45	24	7	17	10,53	9,72	10,90
46 - 50	14	4	10	6,14	5,56	6,41
51 - 55	10	6	4	4,39	8,33	2,56
56 - 60	6	2	4	2,63	2,78	2,56
61 - 65	2	1	1	0,88	1,39	0,64
65 a více	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Celkem	Σ 228	Σ 72	Σ 156	Σ 100 %	Σ 100 %	Σ 100 %

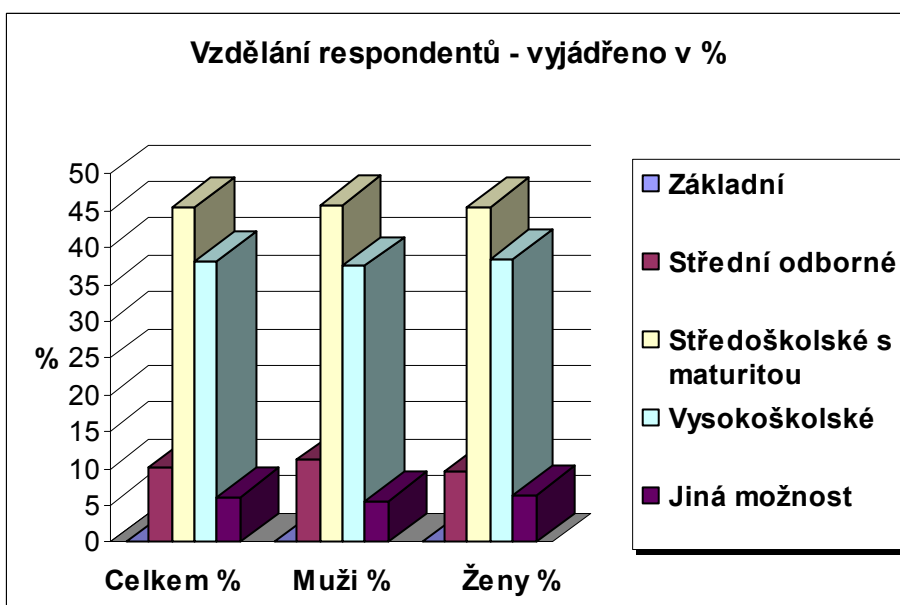
Tabulka č. 6: Respondenti podle věku

Graf č. 5: Respondenti podle věku

Vzdělání respondentů	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
Základní	0	0	0	0	0	0
Střední odborné	23	8	15	10,09	11,1	9,62
Středoškolské s maturitou	104	33	71	45,61	45,8	45,5
Vysokoškolské	87	27	60	38,16	37,5	38,5
Jiná možnost	14	4	10	6,14	5,56	6,41

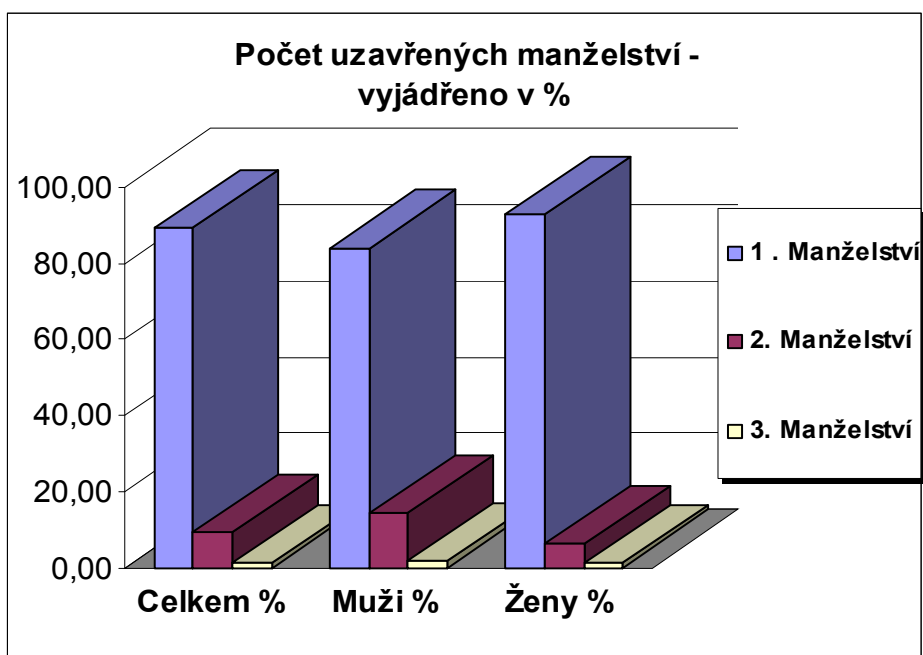
Tabulka č. 7: Respondenti podle vzdělání

Graf č. 6: Respondenti podle vzdělání

Počet uzavřených manželství	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
1. Manželství	135	47	88	89,40	83,93	92,63
2. Manželství	14	8	6	9,27	14,29	6,32
3. Manželství	2	1	1	1,32	1,79	1,05
Celkem	Σ 151	Σ 56	Σ 95	Σ 100 %	Σ 100 %	Σ 100 %

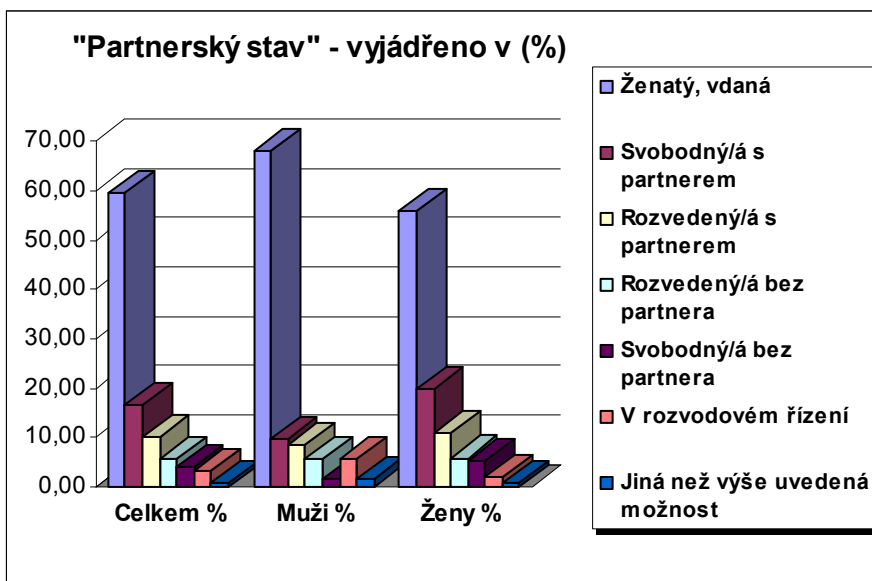
Tabulka č. 8: Respondenti podle počtu uzavřených manželství

Graf č. 7: Respondenti podle počtu uzavřených manželství – porovnání Celkem – Muži – Ženy - vyjádřeno v (%)

Partnerský stav	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
Ženatý, vdaná	136	49	87	59,65	68,06	55,77
Svobodný/á s partnerem	38	7	31	16,67	9,72	19,87
Rozvedený/á s partnerem	23	6	17	10,09	8,33	10,90
Rozvedený/á bez partnera	13	4	9	5,70	5,56	5,77
Svobodný/á bez partnera	9	1	8	3,95	1,39	5,13
V rozvodovém řízení	7	4	3	3,07	5,56	1,92
Jiná možnost	2	1	1	0,88	1,39	0,64
Celkem	Σ 228	Σ 72	Σ 156	Σ 100 %	Σ 100 %	Σ 100 %

Tabulka č. 9: Respondenti podle partnerského vztahu

Graf č. 8: Respondenti podle partnerského vztahu

4.2. Výsledky kvantitativního průzkumu

Průzkum k hypotéze č. 1

V hypotéze č. 1 jsem konstatoval, že **nejčastější příčinou, kvůli které by se lidé nechali rozvést je nesoulad povah a nevěra partnera**. Průzkumu se zúčastnilo 228 osob, z toho 72 mužů a 156 žen. Z tohoto počtu osob bylo **136 osob ženatých nebo vdaných** (59,65 % z celkového počtu osob), z tohoto počtu bylo 49 mužů (68,06 % z celkového počtu mužů) a 87 žen (55,77 % z celkového počtu žen). **Svobodných** bylo 47 osob (20,61 %) z toho mužů 8 (11,11 %) a žen 39 (25,00 %). **Rozvedených** osob se celkem průzkumu zúčastnilo 36 (15,79 %), z toho bylo 10 mužů (13,89 %) a 26 žen (16,67 %). V době vyplnění dotazníku bylo **v rozvodovém řízení** celkově 7 osob (3,07 %), z toho byli 4 muži (5,56 %) a 3 ženy (1,92 %).

Předpokládal jsem rozdílnost odpovědí, u osob rozvedených, svobodných a u ženatých mužů a vdaných žen. Odpovědi jednotlivých skupin jsem zaznamenal do tabulky a graficky znázornil.

Respondenti odpovídali na otázku: *Z jakého důvodu jste se rozvedl, nebo byste se nechal(a) rozvést*. Měli vybrat z předem daných možností, nebo měli možnost uvést vlastní příčinu rozvodu.

Získaná data z průzkumu k hypotéze č. 1

Nejčastěji byl jako důvod k rozvodu manželství vybrán **nesoulad povah**. Celkem byla tato možnost vybrána v 60 případech, což bylo 26,32 % z celkového počtu odpovědí. Muži a ženy vybrali tuto možnost téměř shodně, přičemž u mužů se jednalo o 25 % a u žen o 26,92 %. Jako druhý nejčastější důvod k rozvodu manželství byla vybrána **nevěra**. Tuto možnost vybralo 42 osob, což bylo z celkového počtu 18,42 % osob. V případě odpovědí mužů a žen, byly zaznamenány významné rozdíly v odpovědích, neboť nevěru uvedlo 18 mužů, což bylo 25 % z celkového počtu mužů. Ženy byly k nevěře svých partnerů významně tolerantnější. Nevěru jako důvod k rozvodu manželství uvedlo 24 žen, což je 15,38 % z celkového počtu zúčastněných

žen. Třetím nejčastějším důvodem k rozvodu bylo to, **že se partner nechá až příliš ovlivňovat svými rodiči**. Tuto možnost zvolilo 30 osob, což bylo 13,16 % z celkového počtu. Muži tuto příčinu uvedli ve 12 případech (16,67 %) a ženy v 18 případech (11,54 %). Mezi pohlavími je tedy v tomto případě více než 5 % rozdílnost. Významně větší rozdíl jsem ale zaznamenal u čtvrté, nejčastěji uváděné možnosti.

V tomto případě respondenti uvedli jako důvod k rozvodu **přílišnou žárlivost partnera**. Tuto možnost zvolilo 22 osob, což bylo 9,64 % z celkového počtu. Muži tuto možnost nevybrali ani v jednom případě. U žen byla možnost zvolena ve 22 případech, což bylo 14,10 % z celkového počtu žen. Jako 5 nejčastější příčinu k rozvodu respondenti vybrali **jiná možnost**. V tomto případě mohli sami uvést svoji pohnutku, která je vedla, nebo by je vedla až k rozvodovému řízení. Respondenti zde uvedli: *ubližování dětem, alkoholismus partnera, domácí násilí, hádky a nezájem o rodinu*.

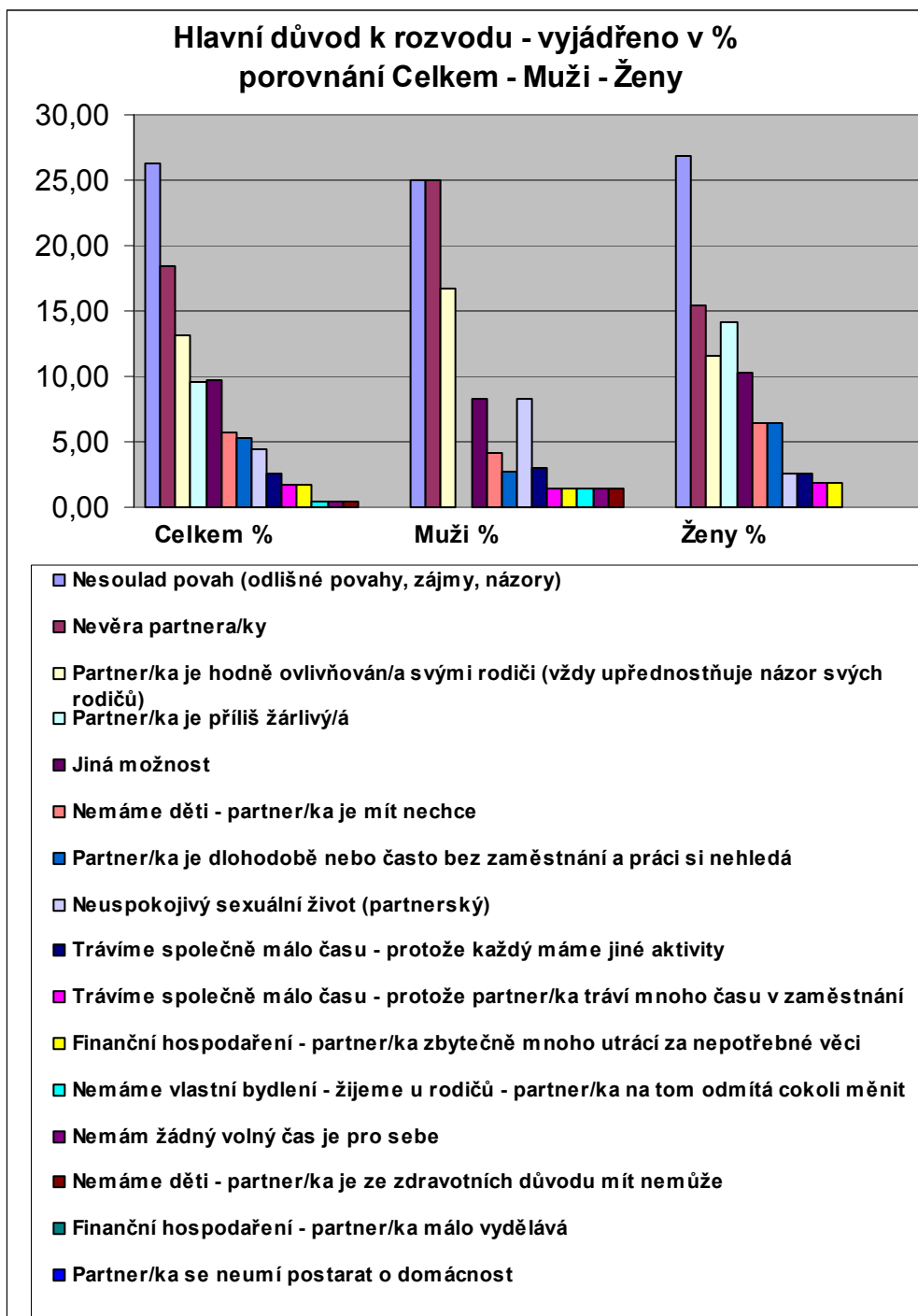
Jako 6 nejčastější důvod, který by přivedl respondenty, až k rozvodu bylo to, **že nemají děti, protože je partner nechce**. Tuto možnost vybralo 13 osob (5,70 %). Z toho 3 muži (4,17 %) a 10 žen (6,41 %). V tomto případě byl rozdíl mezi pohlavími 2,24 %. Významnější rozdíl jsem zaznamenal u 7 možnosti, kterou bylo to, **že partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá**. Tuto možnost zvolilo 12 osob (5,26 %), z toho 2 muži (2,78 %) a 10 žen (6,41 %). Mezi pohlavími je rozdíl 3,63 %. Na 8 místě byl jako příčina rozvodu nejčastěji uváděn, **neuspokojivý sexuální život**. Možnost byla vybrána v 10 případech, což bylo 4,38 %. Konkrétně ji zde ale zmiňuji z toho důvodu, že zde byl opět zaznamenán významný rozdíl mezi pohlavími, neboť muži tuto možnost uvedli v 6 případech, což je 8,33 % a ženy ve 4 případech což bylo 2,56 %. V případě mužů, se jednalo o **4 nejčastěji uváděný důvod k rozvodu**.

Na dalších místech se v tabulce umístily tyto důvody: v pořadí č. 9 - Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity (celkem 6 osob – 2,63 %), č. 10 - Trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání (celkem 4 osoby – 1,75 %), č. 11 - Finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci (celkem 4 osoby – 1,75 %), č. 12 – 14 - nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit, nemám žádný volný čas je pro sebe, nemáme děti – partner/ka je ze zdravotních důvodů mít nemůže (celkem

jedna osoba – 0,43 %), č. 15 – 16 - finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává, partner/ka se neumí postarat o domácnost – neuvedla žádná osoba.

Jeden důvod k rozvodu - tabulka celkem	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
Nesoulad povah (odlišné povahy, zájmy, názory)	60	18	42	26,32	25,00	26,92
Nevěra partnera/ky	42	18	24	18,42	25,00	15,38
Partner/ka je hodně ovlivňován/a svými rodiči (vždy upřednostňuje názor svých rodičů)	30	12	18	13,16	16,67	11,54
Partner/ka je příliš žárlivý/á	22	0	22	9,64	0,00	14,10
Jiná možnost	22	6	16	9,65	8,33	10,26
Nemáme děti – partner/ka je mít nechce	13	3	10	5,70	4,17	6,41
Partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá	12	2	10	5,26	2,78	6,41
Neuspokojivý sexuální život (partnerský)	10	6	4	4,38	8,33	2,56
Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity	6	2	4	2,63	3,03	2,56
Trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání	4	1	3	1,75	1,39	1,92
Finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci	4	1	3	1,75	1,39	1,92
Nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit	1	1	0	0,43	1,39	0,00
Nemám žádný volný čas je pro sebe	1	1	0	0,43	1,39	0,00
Nemáme děti – partner/ka je ze zdravotních důvodů mít nemůže	1	1	0	0,43	1,39	0,00
Finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Partner/ka se neumí postarat o domácnost	0	0	0	0,00	0,00	0,00

Tabulka č. 10: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést

Graf č. 9: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést – porovnání Celkem – Muži – Ženy – uvedeno v (%)

K porovnání jsem ze získaných dat odfiltroval pouze data týkající se osob, které jsou rozvedené. Těchto osob bylo celkem 34, což bylo 14,91 % z celkového počtu osob. Rozvedených mužů bylo 9, což bylo 12,5 % z celkového počtu mužů a rozvedených žen bylo 25, což bylo 16,03 % z celkového počtu žen.

I v případě rozvedených zůstal na prvním místě jako hlavní důvod k rozvodu **nesoulad povah.** Tuto možnost zvolilo 12 osob (35,29 % z celkového počtu rozvedených), z čehož byli 3 muži (33,33 % z celkového počtu rozvedených mužů) a 9 žen (36,00 % z celkového počtu rozvedených žen). V této odpovědi jsem zaznamenal významnou procentuální shodu. V pořadí na druhém místě byla zvolena **jiná možnost.** Tuto možnost zvolilo 5 žen, což bylo 20,00 % z celkového počtu rozvedených žen. Oproti tomu tuto možnost ne zvolil žádný muž. Jako jinou možnost ženy uváděly: **alkoholismus partnera a domácí násilí páchané na ženě a na dětech.**

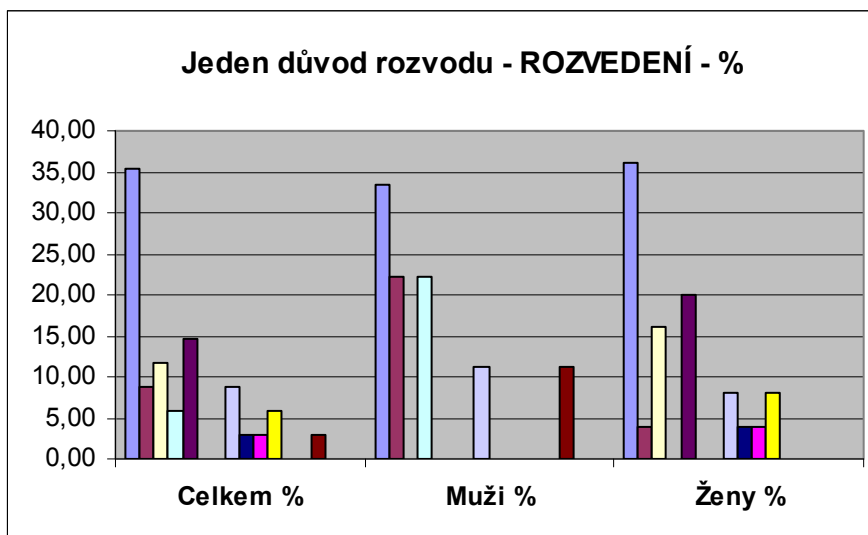
Jako třetí nejčastější možnost byla vybrána **přílišná žárlivost partnera.** Tuto možnost zvolily opět pouze ženy a žádný muž. Jednalo se o 4 ženy, což je 16,00 % z celkového počtu rozvedených žen. **Nevěra partnera** byla volena jako 4 nejčastější odpověď. Tuto možnost zvolily celkem 3 osoby (8,82 % z celkového počtu rozvedených osob). Z toho byli 2 muži (22,22 % z celkového počtu rozvedených mužů) a jedna žena (4,00 % z celkového počtu rozvedených žen). I v tomto případě byly **ženy** k nevěře procentuálně **výrazně tolerantnější než muži.**

Na dalších místech se podle pořadí umístily odpovědi: pořadí **č. 5** - Neuspokojivý sexuální život (partnerský) – uvedly celkem 3 osoby z toho 1 muž a 2 ženy, pořadí **č. 6** – Partner/ka je hodně ovlivňován/a svými rodiči (vždy upřednostňuje názor svých rodičů) – uvedly dvě osoby, z toho byli pouze dva muži, ženy tuto možnost neuvedly, pořadí **č. 7** - Finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci – tuto možnost vybraly celkem dvě osoby, z toho byly dvě ženy. Muži tuto možnost nevybrali.

Pořadí **č. 8 – 10** - trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity, trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání – tyto možnosti vybrala v každém případě pouze jedna žena, nemáme děti – partner/ka je ze zdravotních důvodů mít nemůže, – tuto možnost vybral pouze jeden muž a žádná žena. Pořadí **č. 11 – 16** - nemáme děti – partner/ka je mít nechce, partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá, nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit, nemám žádný volný čas je pro sebe, finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává, partner/ka se neumí postarat o domácnost.

Jeden důvod rozvodu - tabulka rozvedení	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
Nesoulad povah (odlišné povahy, zájmy, názory)	12	3	9	35,29	33,33	36,00
Nevěra partnera/ky	3	2	1	8,82	22,22	4,00
Partner/ka je hodně ovlivňován/a svými rodiči (vždy upřednostňuje názor svých rodičů)	2	2	0	5,88	22,22	0,00
Partner/ka je příliš žárlivý/á	4	0	4	11,76	0,00	16,00
Jiná možnost	5	0	5	14,71	0,00	20,00
Nemáme děti – partner/ka je mít nechce	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Neuspokojivý sexuální život (partnerský)	3	1	2	8,82	11,11	8,00
Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity	1	0	1	2,94	0,00	4,00
Trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání	1	0	1	2,94	0,00	4,00
Finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci	2	0	2	5,88	0,00	8,00
Nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Nemám žádný volný čas je pro sebe	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Nemáme děti – partner/ka je ze zdravotních důvodů mít nemůže	1	1	0	2,94	11,11	0,00
Finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Partner/ka se neumí postarat o domácnost	0	0	0	0,00	0,00	0,00

Tabulka č. 11: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést - rozvedení

Graf č. 10: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést - rozvedení

Legenda viz. graf č. 9

Stejným způsobem jako v předchozí situaci u rozvedených respondentů jsem postupoval u respondentů, kteří jsou **svobodní**. Těchto osob bylo celkem, 47 což bylo 20,61 % z celkového počtu respondentů. Svobodných mužů bylo 8, což bylo 11,11 % z celkového počtu mužů a žen bylo 39, což bylo 25,00 % z celkového počtu žen.

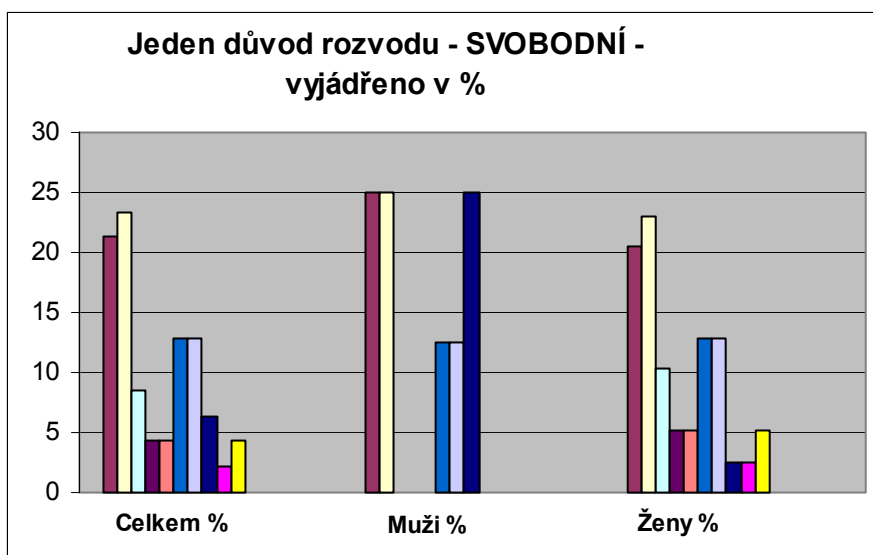
Svobodní nejčastěji za důvod k rozvodu uvedli **nevěru partnera**. Tuto možnost vybrali v 11 případech, což bylo 23,40 % ze všech svobodných osob. Z toho byli 2 muži, což bylo 25,00 % ze všech svobodných mužů a 9 žen, což bylo 23,08 % ze všech svobodných žen. Druhým nejčastějším důvodem k rozvodu byl u svobodných **nesoulad povah**, který byl vybrán v 10 případech (21,28 % z celkového počtu svobodných). Z toho se jednalo o 2 muže (25,00 % z celkového počtu svobodných mužů) a 8 žen (20,51 % z celkového počtu svobodných žen). Třetím a čtvrtým nejčastěji uváděným důvodem u svobodných bylo to, že **partner nechce mít děti a že partner je dlouhodobě bez zaměstnání a práci si nehledá**. V obou případech odpovědělo 6 osob (12,77 % ze všech svobodných), z čehož byl jeden muž (12,50 % ze všech svobodných mužů) a 5 žen (12,82 % ze všech svobodných žen).

Pátým nejčastějším důvodem k rozvodu byla u svobodných **žárlivost partnera**. Byla vybrána ve 4 případech (8,51 % z celkového počtu svobodných). Tuto možnost vybraly pouze ženy, což bylo 10,26 % z celkového počtu svobodných žen. Šestou nejčastěji uváděnou možností byl **neuspokojivý sexuální život**. Uvedenou možnost vybraly 3 osoby (6,38 % ze všech svobodných). Z toho se jednalo o 2 muže (25,00 % ze všech svobodných mužů) a 1 ženu (2,56 % ze všech svobodných žen).

Sedmým, osmým a devátým nejčastěji vybraným důvodem bylo **ovlivnění partnera jeho rodiči, jiná možnost a málo stráveného společného času, protože partner tráví spoustu času prací**. V každé z uvedených možností došlo ke dvěma odpovědím a vždy se jednalo o ženy. Ženy, které vybraly uvedenou „jinou možnost“, tuto možnost v obou případech konkretizovaly jako **domácí násilí**. Poslední možností, která byla vybrána, bylo **málo společně stráveného času z důvodu odlišných aktivit**. Tuto možnost vybrala jedna žena a žádný muž. Ze zbývajících možností nebylo nic vybráno.

Jeden důvod rozvodu – tabulka SVOBODNÍ	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
Nesoulad povah (odlišné povahy, zájmy, názory)	10	2	8	21,28	25,00	20,51
Nevěra partnera/ky	11	2	9	23,40	25,00	23,08
Partner/ka je hodně ovlivňován/a svými rodiči (vždy upřednostňuje názor svých rodičů)	2	0	2	4,08	0,00	4,88
Partner/ka je příliš žárlivý/á	4	0	4	8,51	0,00	10,26
Jiná možnost	2	0	2	4,26	0,00	5,13
Nemáme děti – partner/ka je mít nechce	6	1	5	12,77	12,50	12,82
Partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá	6	1	5	12,77	12,50	12,82
Neuspokojivý sexuální život (partnerský)	3	2	1	6,38	25,00	2,56
Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity	1	0	1	2,13	0,00	2,56
Trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání	2	0	2	4,26	0,00	5,13
Finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Nemám žádný volný čas je pro sebe	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Nemáme děti – partner/ka je ze zdravotních důvodů mít nemůže	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Partner/ka se neumí postarat o domácnost	0	0	0	0,00	0,00	0,00

Tabulka č. 12: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést - svobodní

Graf č. 11: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést - svobodní

Legenda viz. graf č. 9

V případě ženatých a vdaných jsem postupoval stejně jako v předchozích dvou případech. Těchto respondentů bylo 136, což bylo 59,65 % ze všech zúčastněných osob.

Ženatých mužů bylo 49, což představovalo 68,10 % ze všech mužů a vdaných žen bylo 87 a představovaly 55,77 % ze všech zúčastněných žen.

V tomto případě byl nejčastěji uváděným důvodem k rozvodu **nesoulad povah**, který uvedlo 34 osob, což bylo 25,00 % ze všech osob v této kategorii. 10 mužů představovalo 20,41 % ze všech ženatých mužů a 24 že představovalo 27,59 % ze všech vdaných žen. **Nevěru partnera**, která, je na druhém místě vybralo 27 respondentů, což bylo 19,85 % ze všech ženatých nebo vdaných. Ženatých mužů bylo 14, což je 19,85 % a žen 13, což je 14,94 % ze všech v dané kategorii. Zde je opět patrný výrazný rozdíl ve vztahu k nevěře, neboť ženy jsou zde k nevěře výrazně tolerantnější než muži.

Ovlivňování rodiči bylo třetím nejčastěji uváděným důvodem k rozvodu. Vybralo jej 25 zúčastněných, což bylo 18,38 % ze všech osob v uvedené kategorii. Mužů zde bylo 10, což představuje 20,41 % ze všech ženatých mužů a žen zde bylo 15, což je 17,24 % ze všech vdaných žen.

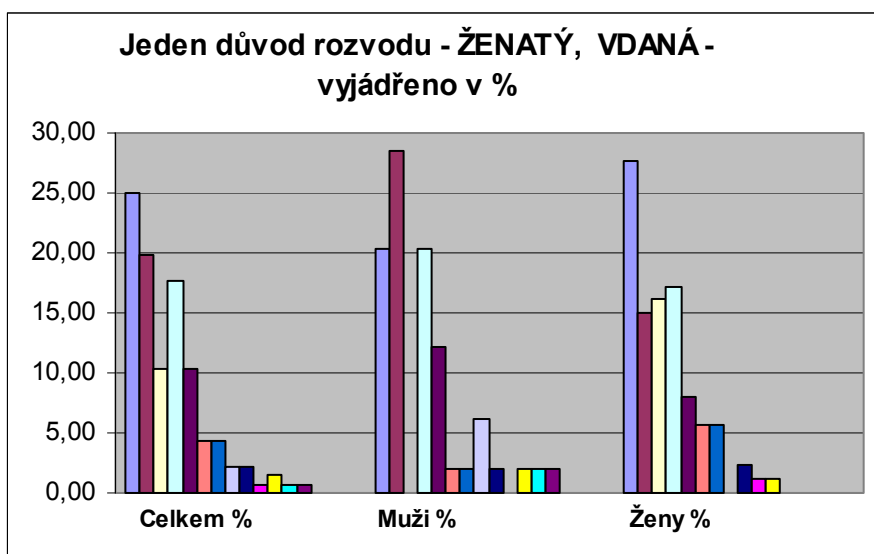
Žárlivost partnera byla čtvrtá nejčastější odpověď a uvedlo ji 14 osob což je 10,29 % ze všech osob v kategorii ženatých a vdaných. Všechny 14 byly ženy a představovaly 16,09 % ze všech vdaných žen. Muži tuto možnost nevybrali ani v jednom případě. Pátým nejčastěji uváděným důvodem k rozvodu byla označena jako **jiná možnost**. Tuto variantu vybralo 13 osob, které představovaly 9,56 % z uvedené skupiny respondentů. Mužů zde bylo 6 a zahrnují 12,24 % ženatých mužů. 7 žen vybralo tuto možnost a představují 8,05 % ze všech vdaných žen.

Další vybraná místa uvedu dle pořadí. Pořadí č. 6 a 7 - nemáme děti – partner/ka je mít nechce, partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá – tyto možnosti vybralo v obou případech 6 respondentů což je 4,41 % z uvedené skupiny. Odpověď v pořadí č. 8 a 9 - **neuspokojivý sexuální život (partnerský) a trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity**. Tyto odpovědi uvedli v každém z případů 3 respondenti, což je 2,21 % z cílové skupiny ženatých a vdaných. V pořadí 10 nejčastěji uváděný důvod k rozvodu bylo **finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci**. Tuto odpověď uvedly dvě osoby a představují 1,47 % ze skupiny ženatých a vdaných. Pořadí č. 11, 12, 13 zaujaly odpovědi, které zadal vždy jeden respondent, a zahrnují 0,74 % z dané skupiny. Jednalo

se o: trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání, nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit, nemám žádný volný čas je pro sebe.

Jeden důvod rozvodu – tabulka ŽENATÍ - V DANÉ	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
Nesoulad povah (odlišné povahy, zájmy, názory)	34	10	24	25,00	20,41	27,59
Nevěra partnera/ky	27	14	13	19,85	28,57	14,94
Partner/ka je hodně ovlivňován/a svými rodiči (vždy upřednostňuje názor svých rodičů)	25	10	15	18,38	20,41	17,24
Partner/ka je příliš žárlivý/á	14	0	14	10,29	0,00	16,09
Jiná možnost	13	6	7	9,56	12,24	8,05
Nemáme děti – partner/ka je mít nechce	6	1	5	4,41	2,04	5,75
Partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá	6	1	5	4,41	2,04	5,75
Neuspokojivý sexuální život (partnerský)	3	3	0	2,21	6,12	0,00
Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity	3	1	2	2,21	2,04	2,30
Trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání	1	0	1	0,74	0,00	1,15
Finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci	2	1	1	1,47	2,04	1,15
Nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit	1	1	0	0,74	2,04	0,00
Nemám žádný volný čas je pro sebe	1	1	0	0,74	2,04	0,00
Nemáme děti – partner/ka je ze zdravotních důvodů mít nemůže	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Partner/ka se neumí postarat o domácnost	0	0	0	0,00	0,00	0,00

Tabulka č. 13: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést – ženatý, vdaná

Graf č. 12: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést – ženatý, vdaná

Legenda viz. graf č. 9

Domníval jsem se, že v případě, když nechám respondenty uvést více než jednu možnost, kterou považují za důvod k rozvodu, docílím stejného nebo obdobného výsledku, jako v případě, kdy měli vybrat jen z jedné možnosti. Nesledoval jsem pořadí jednotlivých odpovědí, které byly zadávány, ale sledoval jsem celkový počet, kolikrát se daná odpověď objevila. Ve výsledku došlo k tomu, že respondenti uvedli i odpovědi, které v předchozích případech nebyly vůbec vybrány. Průběžné pořadí nejčastějších odpovědí se změnilo. Do tabulky níže jsem zaznamenal počet, kolikrát byla která odpověď uvedena a vedle jsem uvedl procentuálně vztah k počtu odpovědí v dané kategorii.

Nejčastěji respondenti zadali jako důvod k rozvodu **nevěru partnera**. Tuto možnost uvedli, ve 107 případech, což je 18,67 % ze všech odpovědí. Muži tuto možnost vybrali ve 39 případech (21,20 %) a ženy v 68 případech (17,48 %). Druhým nejčastějším důvodem byl uváděn **nesoulad povah**. Tuto možnost uvedlo 102 respondentů, což bylo 17,80 % ze všech odpovědí v dané skupině. Mužů tuto možnost zadalo 37 (20,11 %) a žen bylo 65, což je 16,71 % ze všech odpovědí u žen. Třetím nejčastěji uváděným problémem bylo **ovlivňování partnera jeho rodiči**. Tato možnost byla vybrána v 58 případech (10,12 %). Z toho bylo mužů 19 (10,33 %) a žen 39 (10,03 %).

Žárlivost partnera byla 4 nejčastěji uváděným důvodem k rozvodu. Tato možnost byla uvedena v 56 případech (9,77 %). Mužů bylo 12 (6,52 %) a žen 44 (11,31 %). Pátým nejčastěji uváděným důvodem bylo to, že **partner/a je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá**. Tento důvod byl uveden celkem v 51 případech (8,90 %). Mužů tento důvod uvedlo 8 (4,35 %) a žen 43 (11,05 %). Šesté místo zaujal **neuspokojivý sexuální život**, který byl vybrán ve 42 případech (7,33 %), z čehož bylo 20 odpovědí mužů (10,87 %) a 22 odpovědí žen (5,66 %).

Jako sedmý nejčastěji uváděný důvod bylo, že partner/ka nechce děti. Jednalo se o 29 odpovědí (5,06 %). Z toho bylo 10 odpovědí mužů (5,06 %) a 19 odpovědí žen (4,88 %). Osmá nejčastěji uváděná byla **jiná možnost**. Celkem byla uvedena ve 27 případech (4,71 %), z toho bylo 5 odpovědí mužů (2,72 %) a 22 odpovědí žen (5,66 %). Respondenti tuto odpověď konkretizovali jako: **alkoholismus partnera, domácí násilí a časté rozepře v rodině**. Důvod, že spolu respondenti **tráví společně málo času**,

protože má každý jiné aktivity byl vybrán v 26 případech (4,54 %), z čehož bylo 6 odpovědí mužů (3,26 %) a 20 odpovědí žen (5,14 %). Tato odpověď byla uváděna jako devátá nejčastější. Jako desátý nejčastěji uvedený důvod bylo **finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci**. Tento důvod byl uveden v 18 případech (3,14 %), z toho bylo 7 odpovědí mužů (3,80 %) a 11 odpovědí žen (2,83 %). Jedenáctý nejčastěji uvedený důvod k rozvodu respondenti uvedli, že **nemají vlastní bydlení - žijí u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit**. Tato odpověď byla uvedena celkem v 18 případech (3,14 %), z čehož byli 3 muži (1,63 %) a 15 odpovědí žen (3,86 %).

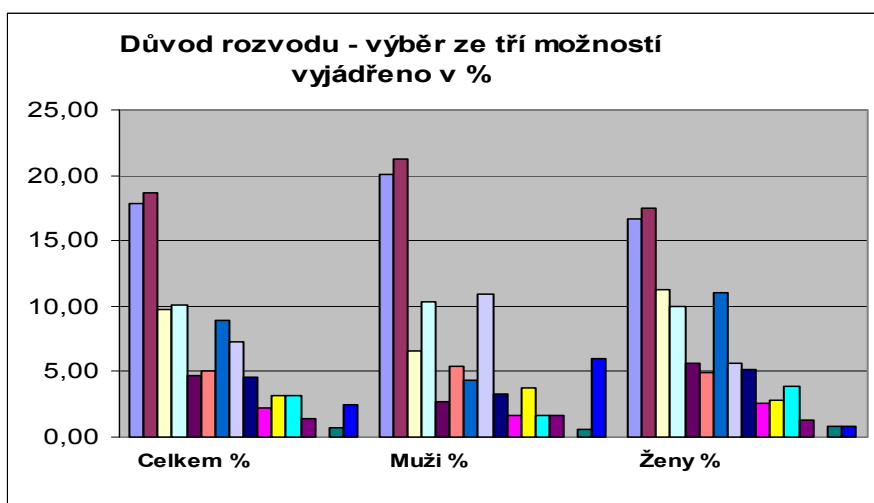
Dvanáctým nejčastěji uváděným důvodem bylo to, že se **partner/ka neumí postarat o domácnost**. Důvod byl uveden ve 14 případech (2,44 %). Z toho bylo 11 odpovědí mužů (5,98 %) a 3 odpovědi žen (0,77 %). Třináctým nejčastěji uváděným důvodem bylo to, že **trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání**. Tato možnost byla uvedena ve 13 případech (2,27 %), z čehož byly 3 odpovědi mužů (1,63 %) a 10 odpovědí žen (2,57 %). V pořadí čtrnáctá nejčastější odpověď byla: **nemám žádný volný čas jen pro sebe**. Byla uvedena celkem v 8 případech (1,40 %). Z toho byly 3 odpovědi od mužů 1,63 %) a 5 odpovědí žen (1,29 %). Jako poslední důvod bylo uváděno **finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává**. Celkem byla tato odpověď uvedena ve 4 případech (0,70 %), z čehož byla 1 odpověď muže (0,54 %) a 3 odpovědi žen (0,77 %).

Uvedeným průzkumem, kdy respondenti uvedli tři důvody rozvodu, jsem nejen potvrdil svoji stanovenou hypotézu, že **nejčastější příčinou, kvůli které by se lidé nechali rozvést je nesoulad povah a nevěra partnera**, ale dále jsem zjistil, že když mají respondenti možnost uvést tři důvody, které považují za tak závažné, že by se kvůli nim i nechali rozvést, dojde v případě některých odpovědí k výrazné změně oproti odpovědím, kde měli respondenti vybrat jen jeden důvod. Významný rozdíl lze spatřit v odpovědi, kde se respondenti vyjadřovali k žárlivosti svého partnera. V případě jedné možnosti byl výsledek ten, že muži tuto možnost nevybrali ani v jednom z případů. V případě třech možností jsem zjistil, že v 6,52 % muži tuto možnost zadali **a je tedy patrné, že ze 72 zúčastněných mužů je 12, kterým žárlivost jejich partnera vadí natolik, že tento problém řadí mezi tři nejzávažnější, ale nevadí jim natolik, aby ho řadili na první místo**. Další významný rozdíl lze spatřovat u možnosti, že se

partner/ka neumí postarat o domácnost. V případě jediné možné odpovědi tuto možnost nevybral žádný z respondentů. V případě třech odpovědí tato možnost byla vybrána u 11 mužů (5,98 %) a u 3 žen (0,77 %). Porovnáním zpracovaných dat lze samozřejmě zjistit rozdíly i u ostatních položek. Uvedené dvě možnosti ale považují za tak významné, že jsem se je zde rozhodl zmínit.

Tři důvody k rozvodu CELKEM OSOB	Celkem	Muži	Ženy	Celkem %	Muži %	Ženy %
Nesoulad povah	102	37	65	17,80	20,11	16,71
Nevěra partnera/ky	107	39	68	18,67	21,20	17,48
Partner/ka je hodně ovlivňován/a svými rodiči	56	12	44	9,77	6,52	11,31
Partner/ka je příliš žárlivý/á	58	19	39	10,12	10,33	10,03
Jiná možnost	27	5	22	4,71	2,72	5,66
Nemáme děti – partner/ka je mít nechce	29	10	19	5,06	5,43	4,88
Partner/ka je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá	51	8	43	8,90	4,35	11,05
Neuspokojivý sexuální život (partnerský)	42	20	22	7,33	10,87	5,66
Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity	26	6	20	4,54	3,26	5,14
Trávíme společně málo času - protože partner/ka tráví mnoho času v zaměstnání	13	3	10	2,27	1,63	2,57
Finanční hospodaření – partner/ka zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci	18	7	11	3,14	3,80	2,83
Nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů – partner/ka na tom odmítá cokoli měnit	18	3	15	3,14	1,63	3,86
Nemám žádný volný čas je pro sebe	8	3	5	1,40	1,63	1,29
Nemáme děti – partner/ka je ze zdravotních důvodů mít nemůže	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Finanční hospodaření – partner/ka málo vydělává	4	1	3	0,70	0,54	0,77
Partner/ka se neumí postarat o domácnost	14	11	3	2,44	5,98	0,77

Tabulka č. 14: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést – ženatý, vdaná

Graf č. 13: Nejčastější důvod, kvůli kterému by se nechali lidé rozvést – ženatý, vdaná

Legenda viz.graf č. 9

Průzkumné šetření k hypotéze č. 2:

V hypotéze č. 2 konstatuji, že více než jedna polovina osob v partnerských vztazích nebyla nikdy svému partnerovi/partnerce nevěrná. Předpokladem pro ověření hypotézy byla otázka, která zněla: **byl/a jste někdy svému partnerovi/partnerce nevěrný/á?** Pro větší přehlednost jsem dal respondentům možnost vybrat z následujících možností: nevěra před uzavřením manželství, nevěra po uzavření manželství, nevěra před i po uzavření manželství, nevěra předchozím partnerům, ne partnerovi současnému a nevěra nebyla.

Na otázku odpovědělo 210 respondentů, což je 92,11 % ze všech respondentů, kteří se průzkumu zúčastnili. Z této skupiny bylo 69 mužů, což je 95,83 % ze všech zúčastněných mužů a 141 žen, které představují 90,38 % ze všech zúčastněných žen.

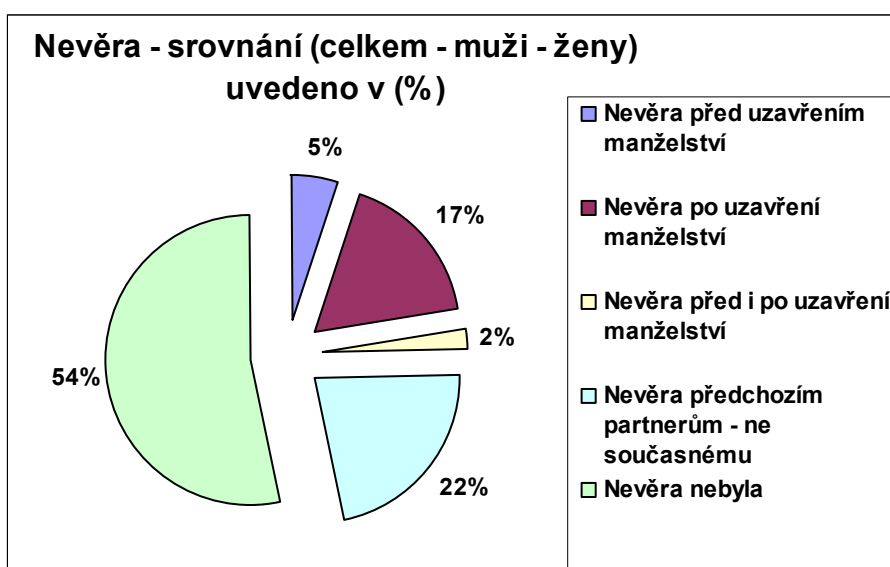
Nevěru svému současnému partnerovi před uzavřením manželství přiznalo 11 osob, což je 5,24 % ze všech respondentů, kteří na danou otázku odpověděli. Mužů bylo 5 (7,25 % ze všech mužů, kteří na otázku odpověděli) a žen bylo 6 (4,26 % ze všech žen, které na otázku odpověděly). Nevěru svému současnému partnerovi po uzavření manželství přiznalo 36 osob (17,14 %) z čehož bylo 13 mužů (18,84 %) a 23 žen (16,31 %). Nevěru partnerovi před uzavřením i po uzavření manželství přiznalo 5 osob (2,38%). V tomto případě byli 4 muži (5,80 %) a jedna žena (0,71 %). K nevěře předchozím partnerům, ale ne současnému se přiznalo 46 osob (21,90 %) přičemž 8 bylo mužů (11,59 %) a 38 žen (26,95 %). V celkovém součtu tedy s nevěrou má zkušenost 98 respondentů (46,67 %) z čehož je 30 mužů (43,48 %) a 68 žen (48,23 %). Oproti tomu uvedlo 112 osob (53,33 %), že nevěrní nikdy nebyli. Z toho bylo 39 mužů (56,52 %) a 73 žen (51,77 %).

Získaná data z průzkumu k hypotéze č. 2

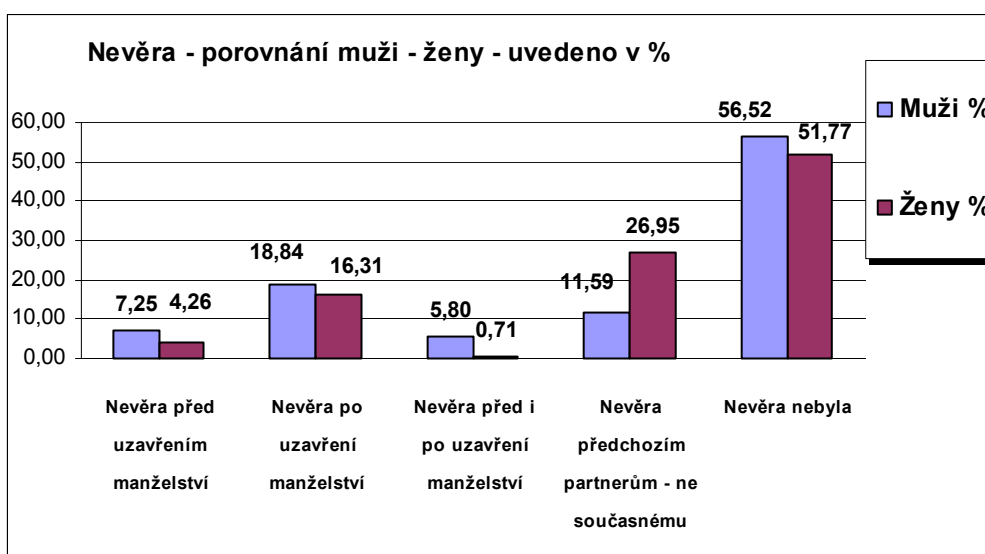
Z výše uvedeného tedy vyplývá, že **hypotéza byla potvrzena**, neboť 53,33 % ze všech osob, které na otázku odpověděli, nikdy svému partnerovi/partnerce nebylo nevěrných.

Nevěra	Celkem	Celkem %	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %
<i>Nevěra před uzavřením manželství</i>	11	5,24	5	7,25	6	4,26
<i>Nevěra po uzavření manželství</i>	36	17,14	13	18,84	23	16,31
<i>Nevěra před i po uzavření manželství</i>	5	2,38	4	5,80	1	0,71
<i>Nevěra předchozím partnerům - ne současněmu</i>	46	21,90	8	11,59	38	26,95
<i>Nevěra nebyla</i>	112	53,33	39	56,52	73	51,77
<i>Nevěra nebyla</i>	112	53,33	39	56,52	73	51,77
<i>Nevěra byla - souhrn</i>	98	46,67	30	43,48	68	48,23
	Σ 210	Σ 100 %	Σ 69	Σ 100 %	Σ 141	Σ 100 %

Tabulka č. 15: Zkušenost s vlastní nevěrou

Graf č. 14a: Zkušenost s vlastní nevěrou – porovnání v (%) – celkem osob

Graf č. 14b: Zkušenost s vlastní nevěrou – porovnání v % – muži – ženy

Jako nejčastější příčinu své nevěry respondenti uváděli důvody jako odplata svému partnerovi za jeho nevěru, osobní nevyrovnanost, setkání s novou přitažlivou a zajímavou osobou, žárlivost partnera, touha zkusit něco nového, potřeba experimentovat. Tyto důvody zařadili respondenti do položky „**jiné důvody**“. Tuto možnost vybralo 40 osob (40,82 % ze všech osob, které se k nevěře přiznaly). Mužů zde bylo 11 (36,67 % ze všech mužů, kteří se k nevěře přiznali) a žen zde bylo 29 (42,65 % ze všech žen, které se k nevěře přiznaly).

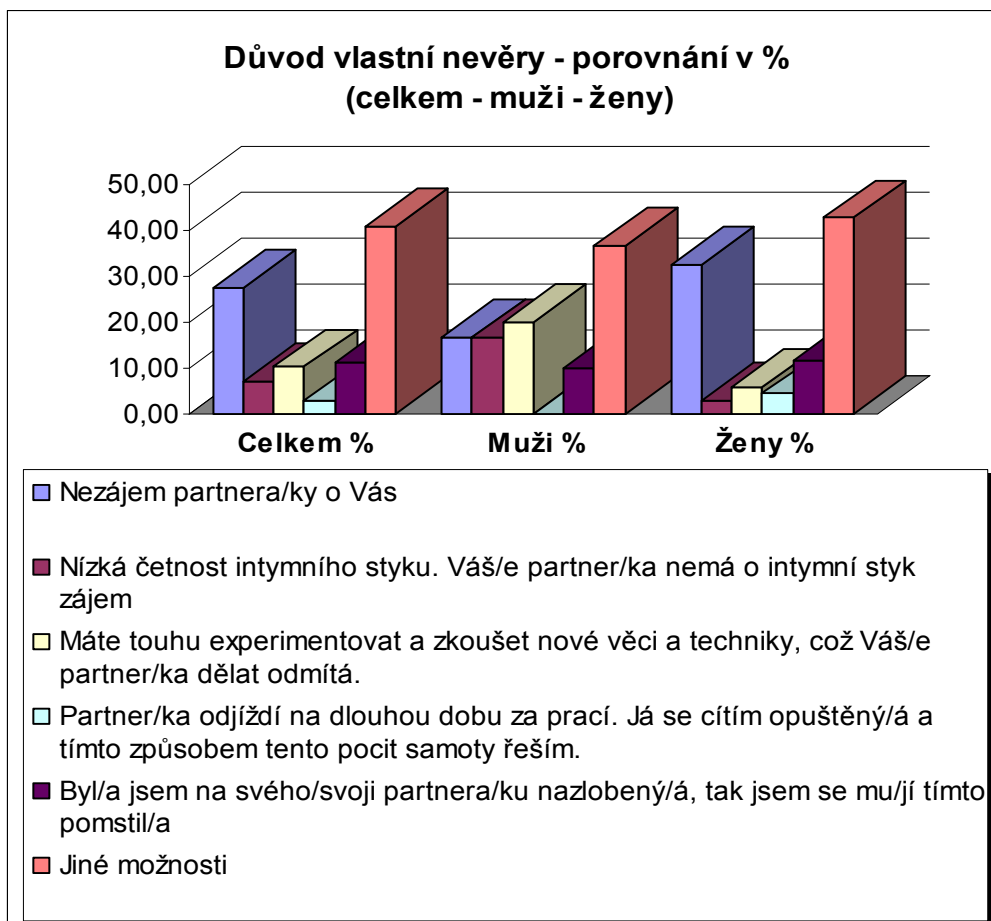
Druhým nejčastěji uváděným důvodem své nevěry bylo, že **o ně nemá jejich partner/ka zájem**. Tuto možnost vybralo 27 osob (27,55 %) z čehož bylo 5 mužů (16,67 %) a 22 žen (32,35 %). Zde je patrný kontrastní rozdíl mezi muži a ženami. Vyrovnané odpovědi jsem zaznamenal u v pořadí třetí nejčastěji uvedené odpovědi, která zněla: **byl/a jsem na svého/svoji partnera/ku nazlobený/á, tak jsem se mu/jí tímto pomstil/a**. Uvedenou odpověď vybralo 11 osob (11,22 %). Muži tuto odpověď vybrali 3 (10,00 %) a žen bylo 8 (11,76 %).

Výrazný rozdíl jsem ale zaznamenal u čtvrté nejčastěji uvedené odpovědi, která zněla: **mám touhu experimentovat a zkoušet nové věci a techniky, což můj partner/ka dělat odmítá**. Tuto možnost odpovědi zvolilo 10 osob (10,20 %). Z toho bylo 6 mužů, což představuje 20,00% oproti 4 ženám, které představují 5,88 %.

Významný rozdíl mezi pohlavími spatřuji i u odpovědi v pořadí páté, která se odvolává na **nízkou četnost intimního styku**. Odpověď vybralo 7 osob (7,14 %). Opět zde dominovali muži a to v 5 případech (16,67 %) oproti 2 ženám (2,94 %). Poslední možnost, která zní, že partner/ka odjíždí na dlouhou dobu za prací a druhý/á partner/ka se doma cítí opuštěný/á a nevěrou řeší pocit samoty, vybrali 3 respondenti (3,06 %). Jednalo se pouze o ženy, které představovaly 4,41 % ze všech žen, které se k nevěře přiznaly.

Důvody nevěry	Celkem	Celkem %	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %
Nezájem partnera/ky o Vás.	27	27,55	5	16,67	22	32,35
Nízká četnost intimního styku. Váš/e partner/ka nemá o intimní styk zájem.	7	7,14	5	16,67	2	2,94
Máte touhu experimentovat a zkoušet nové věci a techniky, což Váš/e partner/ka dělat odmítá.	10	10,20	6	20,00	4	5,88
Partner/ka odjíždí na dlouhou dobu za prací. Já se cítím opuštěný/á a tímto způsobem tento pocit samoty řeším.	3	3,06	0	0,00	3	4,41
Byl/a jsem na svého/svoji partnera/ku nazlobený/á, tak jsem se mu/jí tímto pomstil/a.	11	11,22	3	10,00	8	11,76
Jiné možnosti.	40	40,82	11	36,67	29	42,65
Celkem	Σ 98	Σ 100 %	Σ 30	Σ 100 %	Σ 68	Σ 100 %

Tabulka č. 16: Důvody vlastní nevěry - srovnání (celkem – muži – ženy)

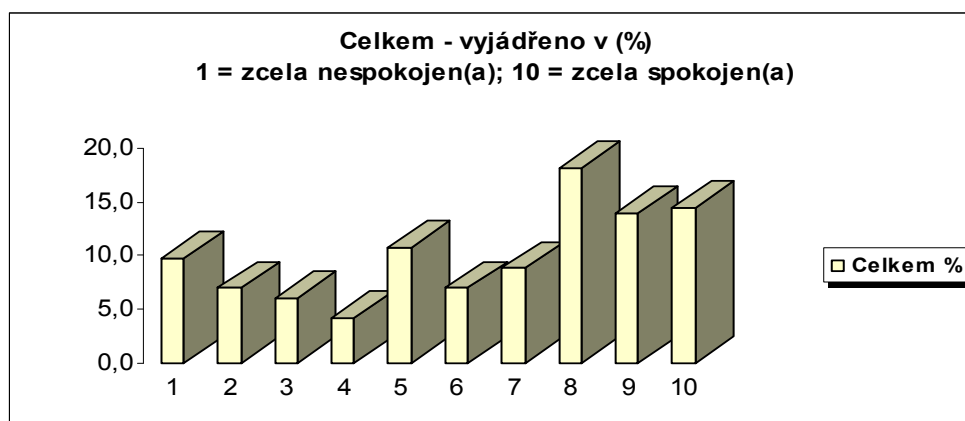
Graf č. 15: Důvody vlastní nevěry - srovnání (celkem – muži – ženy)

Jak z výše uvedené tabulky vyplývá, muži se oproti ženám vyjádřili výrazně více nespokojení v oblasti sexu, což by mohlo působit zavádějícím způsobem. Spokojenost se svým partnerským sexuálním životem respondenti vyjádřili v otázce, kde měli na desetistupňové škále vyjádřit svoji spokojenost se svým partnerským sexuálním

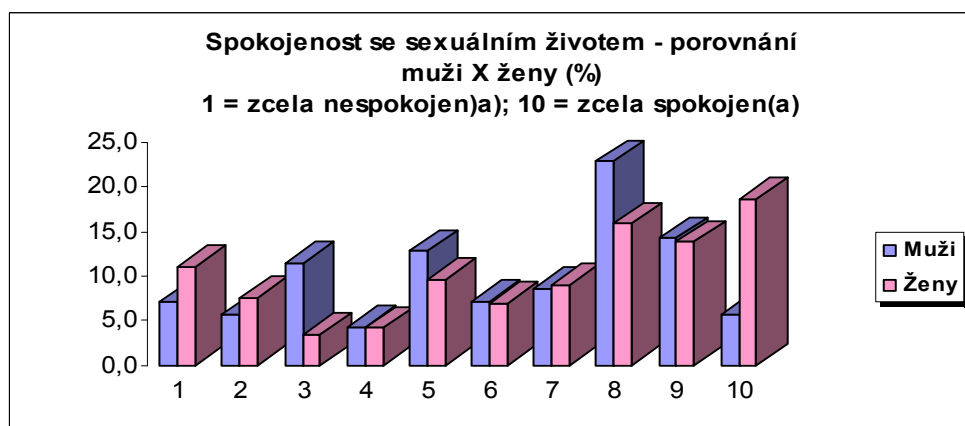
životem. Na základě zpracovaných dat lze konstatovat, že muži i ženy jsou v této oblasti partnerského soužití převážně spokojeni.

Jste spokojen/a se svým (partnerským/manželským) sexuálním životem?							
		Celkem	%	Muži	%	Ženy	%
1	Zcela nespokojen/a	21	9,8	5	7,1	16	11,0
2		15	7,0	4	5,7	11	7,6
3		13	6,0	8	11,4	5	3,4
4		9	4,2	3	4,3	6	4,1
5		23	10,7	9	12,9	14	9,7
6		15	7,0	5	7,1	10	6,9
7		19	8,8	6	8,6	13	9,0
8		39	18,1	16	22,9	23	15,9
9		30	14,0	10	14,3	20	13,8
10	Zcela spokojen/a	31	14,4	4	5,7	27	18,6
	Σ	215	100%	70	100%	145	100%

Tabulka č. 17: Vyjádření vlastní spokojenosti v oblasti partnerského sexuálního soužití

Graf č. 16a: Vyjádření vlastní spokojenosti v oblasti partnerského sexuálního soužití

Graf č. 16b: Vyjádření vlastní spokojenosti v oblasti partnerského sexuálního soužití

Průzkumné šetření k hypotéze č. 3

V hypotéze č. 3 konstatuji, že lidé, kteří vyrůstali, v tzv. úplných rodinách s oběma vlastními rodiči se nerozvádějí častěji, než ti, kdo vyrůstali v rodině neúplné nebo v rodině, která vznikla po rozvodu rodiny původní. K potvrzení nebo vyvrácení hypotézy jsem respondentům předložil otázku: **V jaké jste vyrůstal/a rodině?** Bylo možno vybrat z následujících odpovědí: úplné s oběma vlastními rodiči, pouze s jedním rodičem (vlastní matkou), pouze s jedním rodičem (vlastním otcem), s jedním vlastním rodičem a jedním nevlastním rodičem, oba dva rodiče byli nevlastní, pouze s prarodiči, v jiné náhradní formě rodiny, jako je např. dětský domov a poslední možnost mohli respondenti uvést sami.

Celkem na otázku odpovědělo 228 respondentů, což je 100 % z celkového počtu zúčastněných osob. Z tohoto počtu bylo 72 mužů a 156 žen. **V úplné formě rodiny s oběma vlastními rodiči** uvedlo, že vyrůstalo 186 vyplňujících, což je 82 %. Z toho bylo 59 mužů (82 %) a 127 žen (81 %). **V jiné formě rodině než úplné s oběma vlastními rodiči** vyrůstalo 42 respondentů, což je 18,42 % ze všech zúčastněných respondentů. Z toho bylo 13 mužů, kteří tvořili 18,06 % ze všech zúčastněných mužů a 29 žen, které představovaly 18,59 % ze všech zúčastněných žen.

V případě respondentů, kteří **vyrůstali v rodině, kde byli oba dva původní rodiče, se rozvedlo**, 29 osob což je 15,59 % z těchto osob. Z toho bylo 8 mužů (13,56 % z mužů vyrůstajících v tzv. úplné rodině s oběma vlastními rodiči) a 21 žen (16,54 % z všech žen vyrůstajících v tzv. úplné rodině s oběma vlastními rodiči).

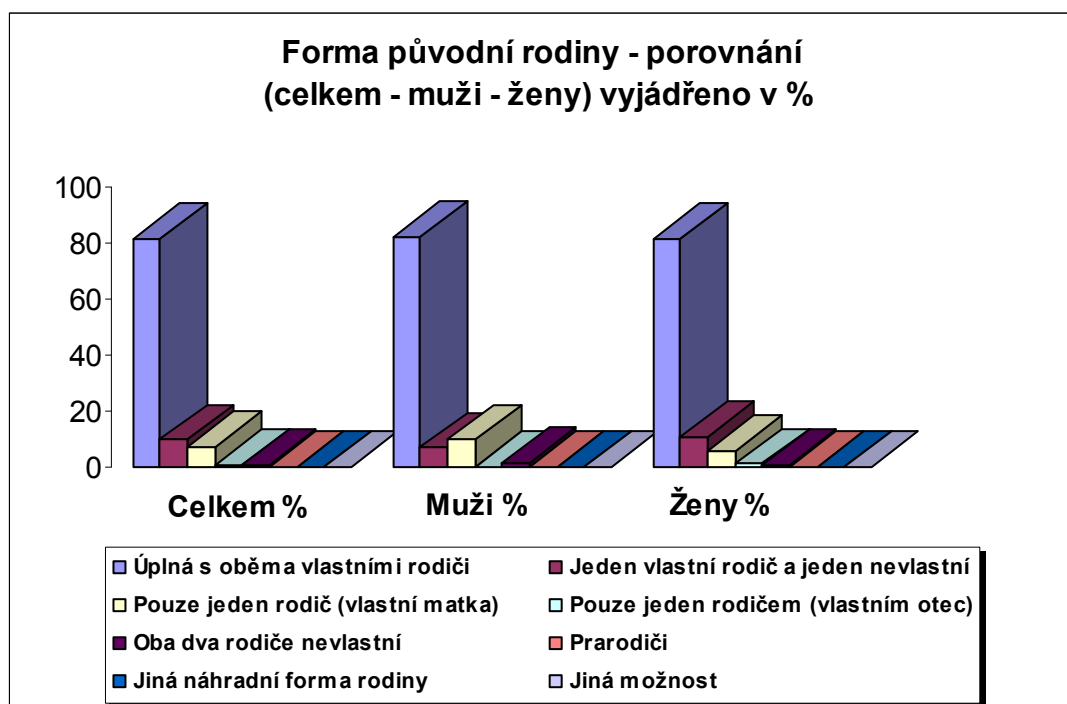
V případě respondentů, kteří **vyrůstali v jiné rodině, než kde byli oba dva původní rodiče, se rozvedlo** 11 osob, což je z celkového počtu osob v dané kategorii 26,19 %. Z toho bylo 6 mužů, což je 46,15 % ze všech mužů, kteří vyrůstali v neúplné rodině nebo rodině kde nebyli oba dva původní rodiče. Žen zde bylo 5, což je 17,24 % ze všech žen, které vyrůstaly v neúplné rodině nebo rodině, kde nebyli oba dva původní rodiče.

Získaná data z průzkumu k hypotéze č. 3

Porovnáním získaných výsledků u osob, které vyrůstaly v úplné rodině s oběma vlastními rodiči a osob, které vyrůstaly, v jiné formě rodiny jsem došel k závěru, že respondenti průzkumu, kteří vyrůstali v úplné rodině, s oběma vlastními rodiči se rozvedli méně často než ti, kdo vyrůstali v jiné formě rodiny. Celkově se jednalo o rozdíl – 10,06 %, muži – 32,59 % a ženy – 0,70 %. **Hypotéza byla v tomto případě potvrzena.**

Forma původní rodiny	Celkem	RZ	%	Muži	RZ	%	Ženy	RZ	%
Úplná s oběma vlastními rodiči	186	29	82	59	8	82	127	21	81
Jeden vlastní rodič a jeden nevlastní	22	3	10	5	1	7	17	2	11
Pouze jeden rodič (vlastní matka)	16	4	7	7	1	10	9	3	6
Pouze jeden rodičem (vlastním otec)	2	2	1	0	2	0	2	0	1
Oba dva rodiče nevlastní	2	2	1	1	0	1	1	0	1
Prarodiči	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jiná náhradní forma rodiny	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jiná možnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	Σ 228	Σ 40	100	Σ 72	Σ 12	100	Σ 156	Σ 26	100

Tabulka č. 18: Forma původní rodiny respondentů

Graf č. 17: Forma původní rodiny respondentů

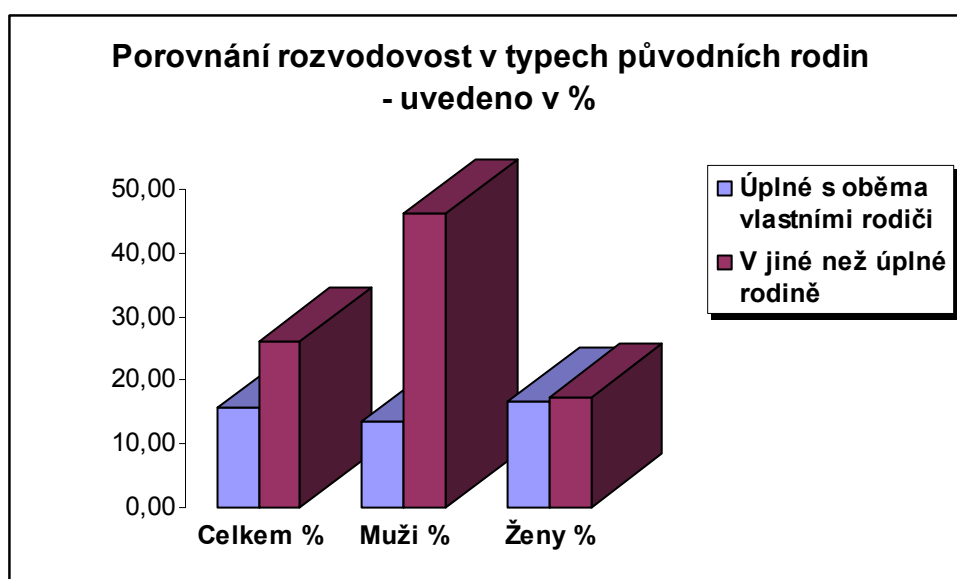
Porovnání rozdílu	Celkem			Muži			Ženy		
		RZ	%		RZ	%		RZ	%
Úplné s oběma vlastními rodiči	186	29	15,59	59	8	13,56	127	21	16,54
V jiné než úplné rodině	42	11	26,19	13	6	46,15	29	5	17,24
Σ	228	40		72	14		156	26	
Rozdíl (%)	- 10,06 %			- 32,59 %			- 0,70 %		

Tabulka č. 19: Porovnání rozvodovosti v typu rodiny s oběma vlastními rodiči a v tzv. neúplné rodině nebo rodině, kde nebyli oba dva původní rodiče

Vysvětlivky:

RZ = rozvedeno

Rozdíl (%) = procentuelní rozdíl mezi respondenty

Graf č. 18: Porovnání rozvodovosti v typu rodiny s oběma vlastními rodiči a v tzv. neúplné rodině nebo rodině, kde nebyli oba dva původní rodiče

Průzkumné šetření k hypotéze č. 4

V hypotéze č. 4 konstatuji, že většina lidí není ve svých manželských, partnerských nebo obdobných vztazích nespokojena. K potvrzení nebo vyvrácení hypotézy jsem respondentům položil otázku: *V případě, že v současné době prožíváte manželský, partnerský nebo obdobný vztah, uveďte, zda jste v tomto vztahu šťastný/á.* Na otázku odpovědělo celkem 208 respondentů. Jednalo se o 66 mužů a 142 žen.

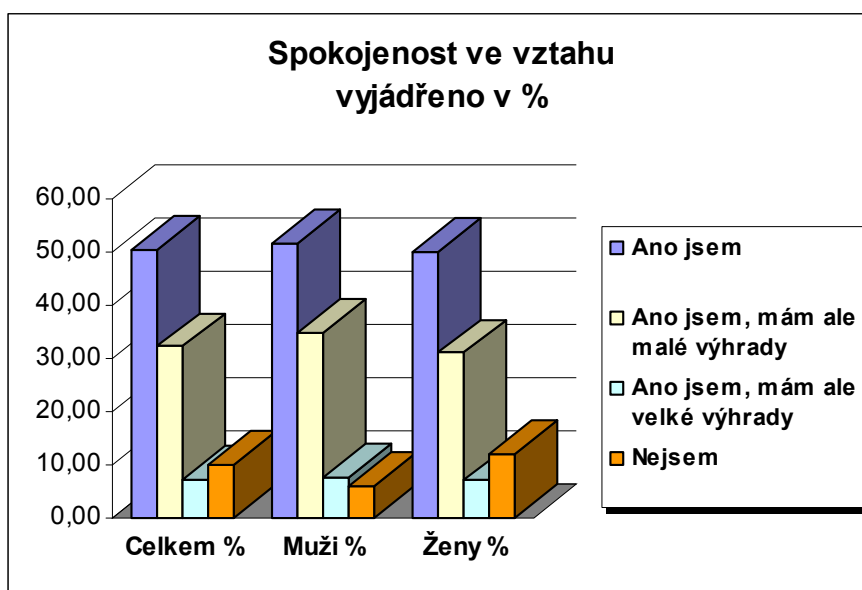
Získaná data z průzkumu k hypotéze č: 4

Po zpracování získaných dat jsem zjistil, že je ve svých vztazích spokojeno odpovědělo celkem 105 respondentů, což je 50,48 %. Z toho bylo 34 mužů (51,51 %) a 71 žen (50,00 %). S malými výhradami vyjádřilo spokojenost ve vztahu 67 respondentů (32,21 %). V tomto případě se jednalo o 23 mužů (34,845 %) a 44 žen (30,98 %). Spokojenost ve vztahu s velkými výhradami vyjádřilo 15 respondentů (7,21 %). Z toho bylo 5 mužů (7,57 %) a 10 žen (7,04 %). Nespokojenost ve vztahu vyjádřilo 21 respondentů (10,10 %), z čehož byli 4 muži (6,06 %) a 17 žen (11,97 %).

Hypotéza byla potvrzena.

Spokojenost ve vztahu	Celkem	Celkem %	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %
<i>Ano jsem</i>	105	50,48	34	51,51	71	50,00
<i>Ano jsem, mám ale malé výhrady</i>	67	32,21	23	34,84	44	30,98
<i>Ano jsem, mám ale velké výhrady</i>	15	7,21	5	7,57	10	7,04
<i>Nejsem</i>	21	10,10	4	6,06	17	11,97
Σ	Σ 208	Σ 100%	Σ 66	Σ 100 %	Σ 142	Σ 100 %

Tabulka č. 20: Spokojenost ve vztahu

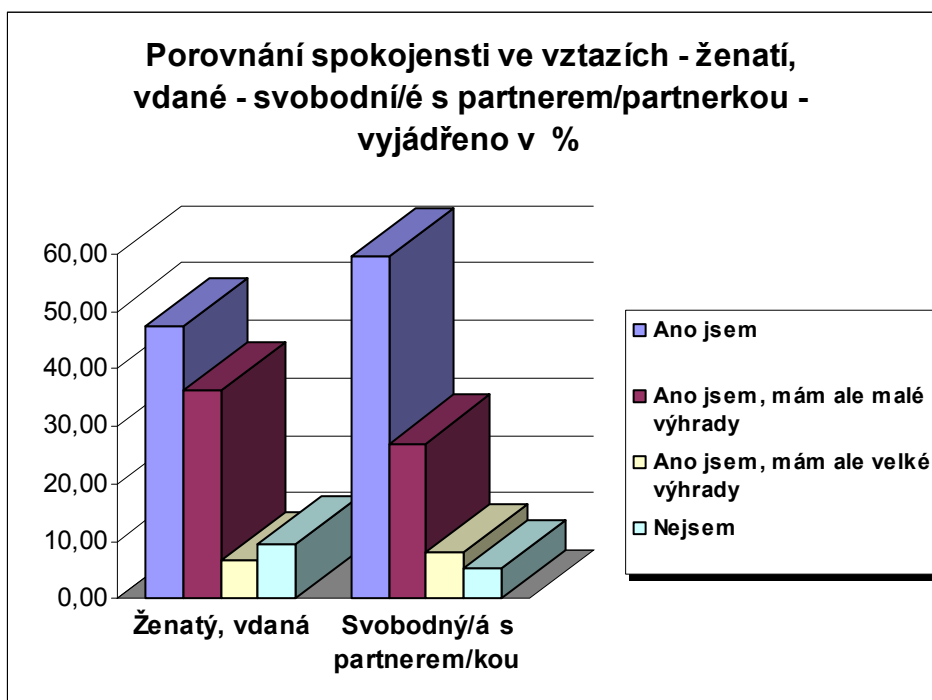
Graf č. 19: Spokojenost ve vztahu

Celou skupinu jsem si rozdělil na svobodné a ženaté, abych zjistil, zda mezi oběmi skupinami naleznu rozdíl v uváděných odpovědích. Výsledkem bylo, že obě skupiny vyjádřily spokojenost ve vztazích.

Spokojenost ve vztahu – ženatí a vdané	Celkem	Celkem %	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %
Ano jsem	64	47,41	27	55,10	37	43,02
Ano jsem, mám ale malé výhrady	49	36,30	16	32,65	33	38,37
Ano jsem, mám ale velké výhrady	9	6,67	3	6,12	6	6,98
Nejsem	13	9,63	3	6,12	10	11,63
Σ	Σ 135	Σ 100 %	Σ 49	Σ 100 %	Σ 86	Σ 100 %

Spokojenost ve vztahu – svobodní/é s partnerem/kou	Celkem	Celkem %	Muži	Muži %	Ženy	Ženy %
Ano jsem	22	59,46	2	33,33	20	64,52
Ano jsem, mám ale malé výhrady	10	27,03	4	66,67	6	19,35
Ano jsem, mám ale velké výhrady	3	8,11	0	0,00	3	9,68
Nejsem	2	5,41	0	0,00	2	6,45
Σ	Σ 37	Σ 100 %	Σ 6	Σ 100 %	Σ 31	Σ 100 %

Tabulka č. 21: Spokojenost ve vztahu – ženatí a vdané, spokojenost ve vztahu – svobodný/á s partnerem/kou

Graf č. 20: Spokojenost ve vztahu – porovnání - ženatí a vdané, spokojenost ve vztahu – svobodný/á s partnerem/kou

Průzkumné šetření k hypotéze č. 5

V hypotéze č. 5 předpokládám, že více než 50 % osob manželství nechce uzavřít. K potvrzení nebo vyvrácení hypotézy jsem respondentům položil otázku: *Kdybyste byl/a svobodný/á a měl/a současné zkušenosti, uzavřel/a byste manželství znovu?* Na otázku odpovědělo celkem 194 respondentů. Jednalo se o 66 mužů a 128 žen.

Získaná data z průzkumu k hypotéze č. 5.

Po zpracování získaných dat jsem zjistil, že manželství by uzavřelo opětovně se současným partnerem 48,97 % respondentů. Manželství s jiným partnerem by uzavřelo 12,89 % respondentů. 9,79 % respondentů uvedlo, že by manželství již nikdy neuzavřelo a 28,35 % respondentů uvedlo, že si není jisto, zda by manželství chtěli uzavřít.

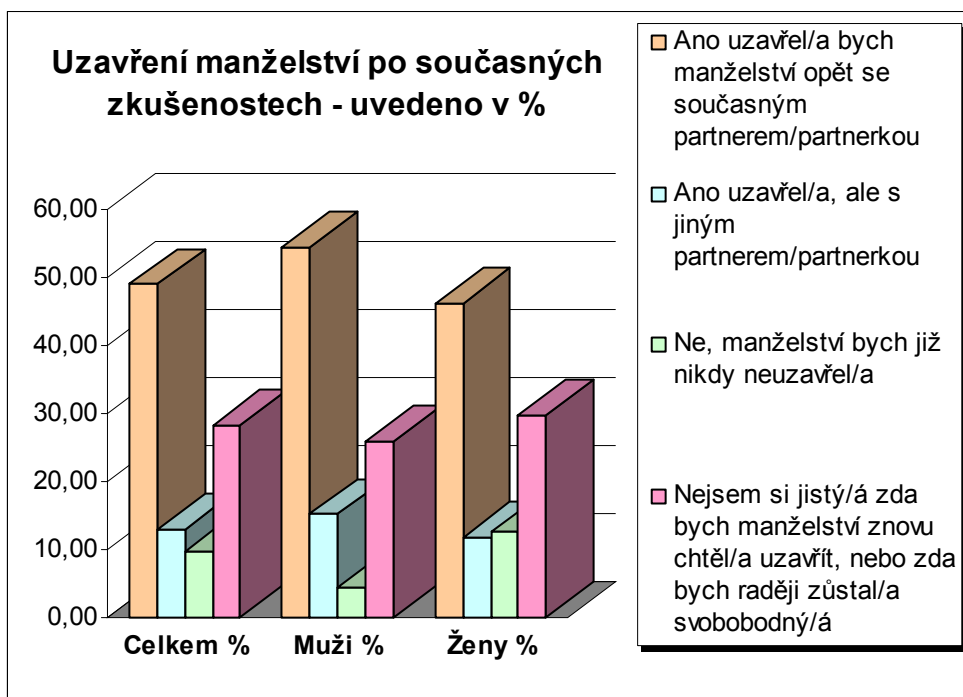
Po předchozích zkušenostech by tedy manželství uzavřelo 61,86 % respondentů. K tomuto závěru jsem dospěl po sečtení odpovědí těch respondentů, kteří uvedli, že by opětovně uzavřeli manželství se současným partnerem a těch respondentů, kteří uvedli, že by manželství uzavřeli, ale ne se současným partnerem, tedy s partnerem jiným. Do tohoto počtu nebylo možné započítat, ty respondenty, kteří uvedli, že si nejsou jistí, zda by manželství uzavřeli či nikoli. Přesto se domnívám, že by i z těchto respondentů do skupiny těch, kteří, manželství uzavřít chtějí, určitá část připadla a tím mohla statistiku významně ovlivnit.

Je tedy patrné, že manželství ve společnosti své místo má a lidé jsou ochotni je zakládat i přes obecně známý problém jako je extrémně vysoká rozvodovost.

Hypotéza nebyla potvrzena.

Kdybyste byl/a svobodný/á a měl/a současné zkušenosti, uzavřel/a byste manželství znovu?	Celkem	Muži	Ženy
Ano uzavřel/a bych manželství opět se současným partnerem/partnerkou	95	36	59
Ano uzavřel/a, ale s jiným partnerem/partnerkou	25	10	15
Ne, manželství bych již nikdy neuzavřel/a	19	3	16
Nejsem si jistý/á zda bych manželství znovu chtěl/a uzavřít, nebo zda bych raději zůstal/a svobodný/á	55	17	38
Σ	194	66	128
Kdybyste byl/a svobodný/á a měl/a současné zkušenosti, uzavřel/a byste manželství znovu? (%)	Celkem %	Muži %	Ženy %
Ano uzavřel/a bych manželství opět se současným partnerem/partnerkou	48,97	54,55	46,09
Ano uzavřel/a, ale s jiným partnerem/partnerkou	12,89	15,15	11,72
Ne, manželství bych již nikdy neuzavřel/a	9,79	4,55	12,50
Nejsem si jistý/á zda bych manželství znovu chtěl/a uzavřít, nebo zda bych raději zůstal/a svobodný/á	28,35	25,76	29,69
Σ	100%	100%	100%

Tabulka č. 22: Uzavření manželství po současných zkušenostech

Graf č. 21: Uzavření manželství po současných zkušenostech

4.3 Shrnutí výsledků průzkumu

Ve své práci jsem ve formě hypotéz stanovil problém, který jsem podrobil průzkumu formou nestandardizovaného dotazníku dle vlastní konstrukce. Odpovědi na otázky stanovené v dotazníku jsem získal od cílové skupiny respondentů, kterými byli všichni lidé, ke kterým se dotazník dostal, a byli ochotni na otázky odpovědět. Věkové rozpětí respondentů bylo od 16 do 65 let. Jejich odpovědi jsem podrobil analýze a každou odpověď samostatně zpracoval.

Problém šetření č. 1: Považují lidé nesoulad povah a nevěru partnera za hlavní a nejčastější důvod k rozvodu?

K problému č. 1 jsem stanovil hypotézu, že **nejčastější příčinou, kvůli které by se lidé nechali rozvést je nesoulad povah a nevěra partnera**. Respondentům byla položena otázka: *Z jakého důvodu jste se rozvedl, nebo byste se nechal/a rozvést.* Po zpracování získaných dat bylo zjištěno, že nejčastěji uváděným důvodem k rozvodu byl **nesoulad povah** a druhým nejčastěji uváděným důvodem byla **nevěra partnera/ky**. **Hypotéza byla potvrzena.**

Problém šetření č. 2: V jaké míře si jsou partneři nevěrní?

K problému č. 2 jsem stanovil hypotézu, že **více než jedna polovina osob v partnerských vztazích nebyla nikdy svému partnerovi/partnerce nevěrná**. Respondentům byla položena otázka: *byl/a jste někdy svému partnerovi/partnerce nevěrný/á?* Po zpracování získaných dat bylo zjištěno, že svým současným nebo předchozím partnerům bylo nevěrných 46 % respondentů. 54 % respondentů uvedlo, že nikdy nevěrní nebyli.

Hypotéza byla potvrzena.

Problém šetření č. 3: Rozvádějí se lidé, kteří vyrůstali v neúplných rodinách častěji než osoby, které vyrůstali v úplné rodině s oběma vlastními rodiči?

K problému č. 3 jsem stanovil hypotézu, že **lidé, kteří, vyrůstali v tzv. úplných, rodinách s oběma vlastními rodiči, se nerozvádějí častěji, než ti, kdo vyrůstali v rodině neúplné, nebo rodině, která vznikla po rozvodu rodiny původní.** V tomto případě jsem vycházel z otázky, kde respondenti uvedli, zda jsou rozvedení, ženatí nebo svobodní a dále z otázky, kde respondenti uvedli, zda vyrůstali v úplné rodině s oběma původními rodiči nebo v jiné formě rodiny. Po zpracování získaných dat bylo zjištěno, že v úplné rodině s oběma vlastními rodiči vyrůstalo 186 respondentů. Z této skupiny respondentů se jich rozvedlo 29, což je 15,59 %. V případě respondentů, kteří uvedli, že vyrůstali v jiné formě rodiny, než byla původní rodina s oběma vlastními rodiči, bylo zjištěno, že z 2 respondentů, se jich rozvedlo 11, což je 26,19 %.

Hypotéza byla potvrzena.

Problém šetření č. 4: Jsou lidé ve svých partnerských a manželských vztazích spokojeni?

K problému č. 4 jsem stanovil hypotézu, že **více než 50 % lidí není ve svých manželských, partnerských nebo obdobných vztazích nespokojena.** V tomto případě jsem vycházel z otázky pro respondenty, která zněla: *V případě, že v současné době prožíváte manželský, partnerský nebo obdobný vztah, uveďte, zda jste v tomto vztahu šťastný/á.* Po zpracování získaných dat jsem zjistil, že je zcela ve vztazích spokojeno 50,48 % respondentů. Spokojeno se svým vztahem s výhradami je 39,42 % respondentů a nespokojeno 10,10 % respondentů. Větší míru spokojenosti bez výhrad vyjádřili svobodní/é, (59,46 %) oproti ženatým a vdaným (47,41 %)

Hypotéza byla potvrzena.

Problém šetření č. 5: Mají lidé zájem uzavírat manželství?

K problému č. 5 jsem stanovil hypotézu, že **více než 50 % osob manželství nechce uzavřít.** V tomto případě jsem vycházel z otázky pro respondenty, která zněla: *Kdybyste byl/a svobodný/á a měl/a současné zkušenosti, uzavřel/a byste manželství znovu?* Po zpracování získaných dat bylo zjištěno, že 61,86 respondentů by manželství uzavřelo znovu. Z toho 48,97 % se současným partnerem a 12,89 % s jiným partnerem než současným.

Hypotéza nebyla potvrzena.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabýval problematikou současného manželství v dnešní společnosti. Tato problematika je dle mého názoru natolik závažná a složitá, že si zaslouhuje mnohem více pozornosti, než jí je věnováno a to především proto, že problematika manželství a rodiny se velice úzce dotýká nejen jednotlivců nebo částí populace s manželstvím a rodinou úzce spjatými, nýbrž celé společnosti. Tento ojedinělý typ sociální skupiny poskytuje pro seberozvoj jedince nenahraditelné klima a prostředí.

Na základě statistických dat, lze dnešní manželství charakterizovat jako nestabilní. Významná jsou především data týkající se zvyšování rozvodovosti a snižování sňatečnosti a porodnosti. V tomto směru není Česká republika v Evropě ničím výjimečným, neboť tento trend je typický pro celou Evropu.

Nejčastější příčiny, proč se lidé nechávají, rozvést jsou obecně známe a vycházejí ze statistik. Jedná se o nesoulad povah, nevěru partnerů, neuvážený sňatek, sexuální neshody atd. Nejčastěji řešený problém v manželských poradnách je nevěra, tato skutečnost je rovněž známa ze statistik. Naskýtá se tedy otázka, z čeho pramení ta změna, která tak významně ovlivňuje pevnost současného manželského soužití? Výše uvedené důvody rozvodu zde byly i v době, když rozvodovost byla mnohem nižší než v současnosti stejně jako sňatečnost a porodnost vyšší.

Tato změna je připisována tomu, že dnešní soužití je založeno na kvalitě vztahu, zatímco dříve tomu bylo tak, že soužití bylo založeno na kvalitě fungování. Právě ona křehkost vztahu je dle mého názoru tím, co je pravou příčinou vysoké míry rozvodovosti manželství.

V úvodu práce jsem si stanovil pracovní problémy, na které jsem se snažil nalézt odpovědi prostřednictvím dotazníkového průzkumu. Zajímalo mne, zda považují lidé nesoulad povah a nevěru partnera za hlavní a nejčastější důvod k rozvodu? Průzkumem jsem dospěl k závěru, že všeobecně nejčastěji respondenti uvedli, že za největší problém

na soužití v manželství považují nesoulad povah, čímž se mi z části potvrdilo i tvrzení, že dnešní manželství je založeno na vztahu.

Jak jsem výše uvedl, jeden z nečastějších problémů, který manželské poradny řeší, je nevěra. Průzkumem jsem zjistil, že 46,67% respondentů bylo někdy svému současnému nebo předchozímu partnerům nevěrně. Nevěra je tedy prokazatelně rozšířeným fenoménem a v mnohém může významně ovlivnit míru manželské rozvodovosti.

Vzhledem k tomu, že po rozvodu vznikají rodiny neúplné a děti v takových rodinách se mnohdy přirozeně do takového způsobu života socializují, může jim poté činit problém zakládání rodiny vlastní a život v ní. Průzkumem jsem zjistil vyšší míru rozvodovosti u respondentů, kteří uvedli, že vyrůstali v jiné rodině, než s oběma vlastními rodiči. Toto zjištění neznamena apriori, že každý, kdo nevrůstal s vlastními rodiči, je ve svém budoucím vztahu předurčen k rozvodu. Domnívám se, že by se mělo jednat spíše o varovný signál a upozornění k zaměření pozornosti výzkumníků i tímto směrem.

Vzhledem k vysoké rozvodovosti ve společnosti, mne zajímalo, zda jsou lidé ve svých vztazích spokojeni, protože na základě vysoké míry rozvodovosti by spíše připadalo v úvahu, že lidé jsou ve vztazích nespokojeni. Po zpracování získaných dat z průzkumného šetření jsem zjistil, že 47,41% respondentů je ve vztahu spokojeno bez výhrad, což je bezpochyby pozitivní zjištění.

Cílem diplomové práce bylo analyzovat podstatu problémů současného manželství, což spatřuji především ve vysoké rozvodovosti a nízké sňatečnosti. Cílem praktické části, bylo na skupině respondentů zjistit vztah k manželství a ověřit hypotézy stanovené v úvodu práce. Cíle teoretické i praktické části práce byly splněny.

Zásadní problém vidím v tom, že mladým lidem chybí vzory z nukleární rodiny a tedy výchova k životu v takové rodině. Dalším významným činitelem je fakt, že u většiny rozvodů se nepodaří soudu zjistit skutečný důvod rozvratu manželství, což činí problémy v oblasti prevence. Tímto směrem bych doporučil zaměřit pozornost pedagogů a výzkumníků.

Resumé

Cílem diplomové práce na téma „Problémy manželství současnosti“ bylo analyzovat podstatu problémů současného manželství a upozornit na křehkost manželského svazku.

V první kapitole se věnuji vymezení dle mého názoru základních pojmů, které s problematikou manželství nejvíce souvisí. Jedná se o pojmy: manželství, rozvod, láska, nevěra a sex. Blíže jsem rozvedl problematiku vzniku a zániku manželství. V části týkající se rozvodu jsem využil dat z Českého statistického úřadu z roku 2007 a graficky znázornil stoupající tendenci rozvodů v České republice. V části týkající se nevěry jsem upozornil na žárlivost, která s nevěrou úzce souvisí.

Ve druhé kapitole práce jsem se blíže zaměřil na rodinu, kterou jsem blíže specifikoval. Uvedl jsem řadu forem rodiny a blíže přiblížil funkce rodiny. Dále jsem se zabýval problémem stability současné rodiny, přičemž jsem se pokusil vyvrátit názor o tom, že rodina v dnešní moderní době již nemá šanci na přežití. V závěru druhé kapitoly jsem uvedl charakteristické znaky pro současnou českou rodinu.

Ve třetí části jsem se blíže zaměřil na nalezení odpovědi na otázku, co je podstatou vysoké rozvodovosti. Svůj závěr jsem vyvodil na základě prostudované literatury a osobních konzultací v manželských poradnách. V závěru třetí části vybízím k řešení vzniklých manželských problémů prostřednictvím odborných pracovišť, jako jsou manželské poradny.

Ve čtvrté části práce, která má charakter praktický, jsem provedl dotazníkové šetření, kterého se zúčastnilo 228 respondentů. Z tohoto počtu bylo 156 žen a 72 mužů. Cílem bylo, prakticky zjistit pohled na současné manželství a potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy. Výsledek průzkumu byl v této části i vyhodnocen a graficky vyobrazen.

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou příčin nestability současného manželského soužití. Pozornost byla zaměřena především na vysokou rozvodovost a nízkou sňatečnost. V teoretické části práce jsou vymezeny pojmy, které s problematikou manželství významně souvisí. Dále byla pozornost věnována rodině, funkcím rodiny a charakteristice současné rodiny. Poslední kapitola teoretické části se zabývá příčinami křehkosti a nestálosti současného manželství a nabízí jeden ze způsobů řešení manželské krize. Praktická část práce je zaměřena na ověření teoretických poznatků prostřednictvím dotazníkového průzkumu a dále prezentaci zjištěných výsledků průzkumu.

Klíčová slova

Rodina, funkce rodiny, manželství, partnerské soužití, rozvod, sex, láska, děti.

Annotation

The graduation theses deals with causes for instability of current marriages. It focuses on a high divorce rate and rather low marriage range. In the theoretical part there are specifications of various definitions relating to various marriage problems. Family, family functioning and character of contemporary family relationships is another subject matter of this work. Last chapter of the theoretical part analyses reasons of fragility and instability of today's marriages. It also offers one way how to solve typical crises of a marriage. Practical part targeted the verification of theoretical findings in real by means of questionnaire survey and presentation of survey results that were gathered.

Keywords

Family, family functions, marriage, cohabitation without marriage, divorce, sex, love, children.

Seznam literatury

Seznam literatury

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, v platném znění.

ADÁMKOVÁ, Lenka, et al. *Základy filosofie a etiky pro střední školy*, 3. vydání, Praha: Fortuna, 2002, 149 s. ISBN: 80-7168-772-3.

BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*, 3. rozšířené vydání, Bratislava: public promotion, 2008, 221 s. ISBN 978-80-969944-0-3.

BOURDIEU, Pierre. *Reprodukční strategie a formy vlády*, *Sociální studia* 8: 76-91.

CARTER, E., A. MCGOLDRICK, M. *The Family Life Cycle: A Framework for Family Therapy*, New York: 1980, Gardnes Press, Inc.

CIBULEC, Jindřich, *Manželské praktikum*, 1. vydání, Praha: Avicenum, 1984, 304 s.

ERIKSON, E. H. (1968): *Identity, Youth and Crisis*. New York, W. W. Bortin and Comp.

GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*, Praha: 1992, Victoria publishing, 647 s. ISBN 80-85605-28-7.

GILLERNOVÁ, Ilona. BAHBOUH, Radvan. et al. *Slovník základních pojmů z psychologie*, 1. vydání, Praha: Fortuna, 2000, 80 s. ISBN 80-7168-683-2.

GILLERNOVÁ, Ilona. BURIÁNEK, Jiří. *Základy psychologie a sociologie pro střední školy*, 3. vydání, Praha: Fortuna, 2003, 160 s. ISBN 80-7168-749-9.

GOODE, William. *After divorce*, Glencoe (Ill.): Free Press. 1956.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*, 1. vydání, Praha: Portál, 2008, 216 s. ISBN 978-80-7367-383-3,

KRAUS, Blahoslav. POLÁČKOVÁ, Věra. et al. *Člověk – prostředí-výchova*, Brno: Paido, 2001, 199 s. ISBN 80-7315-005-2.

KRETSCHMEROVÁ, T. *Vývoj obyvatelstva České republiky v roce 2002*, ČSÚ. 2003.

LORENZ, Konrád, *8 smrtelných hříchů*, 1. vydání, Praha: Panorama, 1990, nakladatelství a vydavatelství, 104 s. ISBN: 80-7038-212-0.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, 3. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 172 s. ISBN 80-86429-08-3.

MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost*, 1. vydání, Praha: Portál, 2002, 208 s. ISBN 80-7178-624-1.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, 2. vydání, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2008, 323 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

NAKONEČNÝ, Milan, *Encyklopedie obecné psychologie*, 2. vydání, Praha: Academia, 1997, 437 s. ISBN 80-200-0625-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*, 2. vydání, Praha: Academia, 1998, 336 s. ISBN 80-200-0628-1.

PAKOSTA, Petr. Analýza rozvodovosti s přihlédnutím ke vzdělání obou manželů, *Demografie – revue pro výzkum populačního vývoje*, Praha: Český statistický úřad, 2008, (v tisku).

PÁVEK, František, *Manželství na zkoušku*, 1. vydání, Praha: Mladá fronta, 1987, 256 s.

PLAŇAVA, Ivo. *Manželství a rodina*, 1. vydání, Brno: Doplněk, 2000, 294 s. ISBN 80-7239-039-2.

PLZÁK, Miroslav. *Klíč k výběru partnera pro manželství*, 2. vydání, Praha: Avicenum, 1989, 268 s.

ŘEHOŘ, Antonín. *Metodické pokyny pro vypracování bakalářské a diplomové práce*, Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2008, 47 s.

ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*, Brno: Paido, 1998, 268 s. ISBN 80-85931-48-6.

SEKOT, Aleš. *Sociologie v kostce*, Brno: Paido, 2002, 142 s. ISBN 80-7315-021-2.

SCHAEFER, R. T., LAMM, R. P. *Sociology*. New York: 1995, Mc Graw Hill, ISBN 0-07-05959-2.

SZCZEPAŃSKI, J. *Základní sociologické pojmy*, Praha: Nakladatelství politické literatury, 1966.

ŠMOLKA, Petr. *Nevěra pro podváděné i podvádějící*, Praha: Grada Publishing, 2003, 1. vydání, 112 s. ISBN 80-247-0397-1.

Internetové zdroje

<http://www.amrp.cz/>

<http://www.czso.cz/>

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník pro respondenty

Příloha č. 2 Oblastní sdružení Asociace manželských a rodinných poradců ČR

Problémy manželství současnosti - průzkum

Dostal se Vám do rukou dotazník, který jsem vytvořil pro potřeby své diplomové práce na téma "**Problémy manželství současnosti**". Dotazník je zcela anonymní. Nelze žádným způsobem zjistit kdo který dotazník vyplnil. K publikování dotazníku prostřednictvím internetu jsem se rozhodl z důvodu ochrany soukromí osob, které dotazník vyplňují, neboť se domnívám, že pokud by některý z vyplňujících, neměl maximální důvěru v bezpečnost a anonymitu údajů, které v dotazníku vyplní, nevyplnil by dotazník pravdivě, čímž by došlo ke zkreslení dat. Současně žádám, pokud nemáte v úmyslu dotazník vyplnit pravdivě, nevyplňujte jej prosím vůbec.

1. Uveďte, jakého jste pohlaví *

- Žena
- Muž

2. Vyrůstal(a) jste v rodině . . . * Vyberte z následujících možností

- Úplně s oběma vlastními rodiči
- Pouze s jedním rodičem (vlastní matkou)
- Pouze s jedním rodičem (vlastním otcem)
- S jedním vlastním rodičem a jedním nevlastním rodičem
- Oba dva rodiče byli nevlastní
- Pouze s prarodiči
- V jiné náhradní formě rodiny, jako je např. dětský domov
- Ostatní:

3. Jaký je Váš stav? * Vyberte z následujících možností

- Svobodný(á) bez partnera
- Svobodný(á) s partnerem
- Rozvedený(á) bez partnera
- Rozvedený(á) s partnerem
- Ženatý, vdaná
- V současné době jsem v rozvodovém řízení
- Jiná než výše uvedená možnost

4. V případě, že jste ženatý(vdaná), o kolikáté Vaše manželství se jedná? Vyberte z možností. Ti, kdo jsou svobodní, na tuto otázku neodpovídají!

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
-

5. Kolik máte dětí? Napište číslici. Pokud děti nemáte napište 0 (nulu), nebo kolonku nevyplňujte

6. V případě, že v současné době prožíváte manželský, partnerský nebo obdobný vztah, uveďte, zda jste v tomto vztahu šťastný(á). Vyberte z následujících možností.

- Ano jsem
- Ano jsem, mám ale malé výhrady
- Ano jsem, mám ale velké výhrady
- Nejsem

7. V případě, že jste rozvedený(á), vyjádřete po kolika letech od uzavření manželství jste se rozvedl(a). Vyjádřete číslici (např. 8 = osm let). Kdo rozvedený není nebo nikdy ženatý nebyl, kolonku nechá volnou nebo napíše nulu.

8. Z následujících možností vyberte maximálně 3 možnosti, kvůli kterým jste se rozvedl(a), nebo kvůli kterým by jste se nechal(a) rozvést. Pokud vyberete kolonku "ostatní", která je v seznamu dole, můžete napsat vlastní důvod. * V případě, že nemáte vůbec žádné partnerské problémy, nebo jste bez partnera, uveďte i teoretické důvody, kvůli kterým by jste se nechal(a) rozvést. Do volného políčka můžete vypsát jinou možnost, než jaké jsou uvedeny.

- Nevěra partnera(partnerky)
- Finanční hospodaření partnera(ky) - partner(ka) zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci
- Finanční hospodaření partnera(ky) - partner(ka) málo vydělává
- Partner(ka) se neumí postarat o domácnost (např. je nepořádný(á), neuklízí po sobě)
- Partner(ka) je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá
- Nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů - partner(ka) na tom odmítá cokoli měnit
- Neuspokojivý sexuální život (partnerský)
- Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity
- Trávíme společně málo času - protože partner(ka) tráví mnoho času v zaměstnání
- Nemám žádný volný čas je pro sebe
- Nemáme děti - partner(ka) je ze zdravotních důvodů mít nemůže
- Nemáme děti - partner(ka) je mít nechce
- Partner(ka) je příliš žárlivý(á)
- Partner(ka) je hodně ovlivňován(a) svými rodiči (názor rodičů vždy upřednostňuje před názorem mým)

- Nesoulad povah (odlišné povahy, zájmy, názory)
- Jiná možnost:

9. Vyberte ze seznamu důvod, kvůli kterému jste se rozvedl(a), nebo kvůli kterému by jste se nechal(a) rozvést. Pokud vyberete kolonku "ostatní", která je v seznamu docela dole, můžete napsat vlastní důvod. * V případě, že nemáte vůbec žádné partnerské problémy, nebo jste bez partnera, uveďte i teoretické důvody, kvůli kterým by jste se nechal(a) rozvést. Do volného políčka můžete vypsát jinou možnost, než jaké jsou uvedeny.

- Nevěra partnera(partnerky)
- Finanční hospodaření partnera(ky) - partner(ka) zbytečně mnoho utrácí za nepotřebné věci
- Finanční hospodaření partnera(ky) - partner(ka) málo vydělává
- Partner(ka) se neumí postarat o domácnost (např. je nepořádný(á), neuklízí po sobě)
- Partner(ka) je dlouhodobě nebo často bez zaměstnání a práci si nehledá
- Nemáme vlastní bydlení - žijeme u rodičů - partner(ka) na tom odmítá cokoli měnit
- Neuspokojivý sexuální život (partnerský)
- Trávíme společně málo času - protože každý máme jiné aktivity
- Trávíme společně málo času - protože partner(ka) tráví mnoho času v zaměstnání
- Nemám žádný volný čas je pro sebe
- Nemáme děti - partner(ka) je ze zdravotních důvodů mít nemůže
- Nemáme děti - partner(ka) je mít nechce
- Partner(ka) je příliš žárlivý(á)
- Partner(ka) je hodně ovlivňován(a) svými rodiči (názor rodičů vždy upřednostňuje před názorem mým)
- Nesoulad povah (odlišné povahy, zájmy, názory)
- Ostatní:

10. Jaký je Váš věk? * Vyberte z následujících možností

- 0 - 15
- 15 - 20
- 21 - 25
- 26 - 30
- 31 - 35
- 36 - 40
- 41 - 45
- 46 - 50

- 51 - 55
- 56 - 60
- 61 - 65
- 65 a více

11. Jaký je věk Vašeho partnera? Vyberte z následujících možností. Kdo je bez partnera nevybere žádnou z možností nebo vybere možnost poslední, tedy "Nemám partnera"

- 0 - 15
- 15 - 20
- 21 - 25
- 26 - 30
- 31 - 35
- 36 - 40
- 41 - 45
- 46 - 50
- 51 - 55
- 56 - 60
- 61 - 65
- 65 a více
- Nemám partnera

12. V případě, že jste prodělal(a) manželskou, rodinnou, partnerskou nebo obdobnou krizi, vyhledal(a) jste pomoc nějakého odborného pracoviště jako jsou např. "Psychologické poradny, Centra pro rodinu, Rodinná centra", apod.)? * Vyberte z následujících možností

- Ano, vyhledal(a)
- Ne, nevyhledal(a)
- Krizi jsem neprodělal(a)

13. V případě, že jste vyhledal(a) odbornou pomoc, na jakou organizaci jste se obrátil(a)? Uveďte o jakou konkrétní instituci se jednalo. např. "psychologická poradna, centrum pro rodinu, pedagogicko-psychologická poradna" apod.

.....

14. V případě, že jste vyhledal(a) odbornou pomoc, uveďte, zda Vám tato odborná pomoc pomohla vyřešit Váš problém? Vyberte z následujících možností.

- Ano, pomohla vyřešit můj problém zcela
- Ano pomohla vyřešit můj problém, ale pouze částečně
- Ne, nepomohla vyřešit můj problém
- Krizi jsem neprodělal(a)

15. Byla tato krize tak závažného charakteru, že by mohla vyústit nebo dokonce vyústila až v rozvod manželství, rozchod, rozpad rodiny apod.? Vyberte z následujících možností

- Ano, byla natolik závažná
- Ne, nebyla natolik závažná
- Nebyla natolik závažná, ale domnívám se, že kdybych problém neřešil(a), tak by rozvod, rozpad rodiny atd. způsobit mohla
- Krizi jsem neprodělal(a)

16. V případě, že jste výše uvedenou krizi prodělal(a), po jak dlouhé době, od uzavření manželství, tato krize vznikla? Vyjádřete číslicí v letech. (např. po čtyřech letech - napíšete číslo 4)

17. Krátce se pokuste vyjádřit podstatu vzniklého problému. (např. nevěra partnera(ky), nebo partner(ka) hrál(a) hazardní hry atd.) Napište do volného políčka.

18. Byl(a) jste svému současnému partnerovi (partnerce) nevěrný? Vyberte z následujících možností

- Ano, byl(a) - před uzavřením manželství
- Ano byl(a) - po uzavření manželství
- Ano byl(a) - před uzavřením i po uzavření manželství
- Nebyl(a) jsem svému současnému partnerovi (partnerce) ani dřívějším partnerům(kám) nikdy nevěrný(á)
- Nebyl(a) jsem svému současnému partnerovi (partnerce) nikdy nevěrný(á). Byl(a) jsem ale nevěrný(á) předchozím partnerům(kám)
- Jiná možnost:

19. Pokud jste uvedl, že jste nevěrný(á) byl(a), tak uveďte, proč se to podle Vašeho názoru stalo. V případě, že si nevyberete z uvedených možností, napište prosím do políčka "ostatní" Váš konkrétní důvod.

- Nezájem partnera(ky) o Vás
- Nízká četnost intimního styku. Váš(e) partner(ka) nemá o intimní styk zájem.
- Máte touhu experimentovat a zkoušet nové věci a techniky, což Váš(e) partner(ka) dělat odmítá.
- Partner(ka) odjíždí na dlouhou dobu za prací. Já se cítím opuštěný(á) a tímto způsobem tento pocit samoty řeším.
- Byl(a) jsem na svého(svoji) partnera(ku) nazlobený(á), tak jsem se mu(jí) tímto pomstil(a)
- Jiná možnost:

20. Víte co je to DOMÁCÍ NÁSILÍ? Vyberte z následujících možností

- Ano, vím
- Ne, nevím

21. Domácí násilí je páchané na: Vyberte z následujících možností

- Vás
- Vašich dětech
- Vás a Vašich dětech
- Někom z Vašich příbuzných a známých
- Nesetkal(a) jsem se s tím, že by na někom koho znám, bylo páchané domácí násilí

22. Byla by pro Vás pádnou příčinou rozvodu ojedinělá nevěra Vašeho partnera (Vaší partnerky)? * V případě, že jste bez partnera, odpovězte na otázku, jako by jste partnera (partnerku) měl(a).

- Ano, v každém případě by to byl důvod rozvodu
- Zřejmě ano
- Nevím
- Zřejmě ne
- Ne, pokud by se jednalo skutečně o ojedinělý exces.
- Ne, domnívám se, že nevěra není důvod rozvodu.

23. Tráví s Vámi Váš(e) partner(ka) dostatek volného času?

- Ano, trávíme spolu dostatek volného času
- Ano, ale přál(a) bych si, abychom spolu trávili ještě více volného času.
- Netrávíme spolu dostatek volného času.

24. Jste spokojen(a) se svým (partnerským/manželským) sexuálním životem?

1 = zcela nespokojen(a), 10 = zcela spokojen(a) Vyberte z následujících možností.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

25. Kdyby jste byl(a) svobodný(á) a měl(a) současné zkušenosti, uzavřel(a) by jste manželství znovu? Vyberte z následujících možností.

- Ano uzavřel(a) bych manželství opět se současným partnerem/partnerkou
- Ano uzavřel(a), ale s jiným partnerem/partnerkou
- Ne, manželství bych již nikdy neuzavřel(a)
- Nejsem si jistý(á) zda bych manželství znovu chtěl(a) uzavřít, nebo zda bych raději zůstal(a) svobodný(á)

26. Napište v krátkosti, co Vám na Vašem vztahu nejvíce vadí a co by jste chtěli změnit. Např: Chtěl bych aby partner(ka) přestal(a) hrát na výherních automatech. Nebo: Přál(a) bych si aby partner(ka) byl(a) ochoten(na) více experimentovat v sexuální oblasti našeho vztahu. apod.

27. Napište v krátkosti, co se Vám na Vašem vztahu líbí, čeho si na Vašem(Vaši) partnerovi(partnerce) ceníte? Uved'te heslovitě nebo krátkým textem.

28. Jaké je Vaše vzdělání? Vyberte z následujících možností.

- Základní
- Vyučen(a) SOU
- Úplné střední (Maturita)
- Vysokoškolské
- Jiná možnost

Příloha č. 2 Oblastní sdružení Asociace manželských a rodinných poradců ČR¹

Praha

Předsedkyně: **Mgr. Jana Banotová**

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

Jordana Jovkova 5

143 00 Praha 12 – Modřany

tel.: 731 056 749

volar@volny.cz

Střední Čechy

Předsedkyně: **PhDr. Renata MIMOCHODKOVÁ**

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

Praha západ - východ

V.Huga 4, 150 00 Praha 5

tel: 257 325 638, 775 210 543

Mimochodkova@email.cz

Brno

Předsedkyně: **MUDr. Jitka Chmelová**

Manželská a rodinná poradna Bethesda

Starobrněnská 7, 602 00 Brno

tel: 542 214 547

bethesda@volny.cz

Východní Čechy

Předseda: **Mgr. Jiří Oujezdský**

Centrum psychosociální pomoci Pardubického kraje

Purkyňova 14

568 02 Svitavy

tel: 461 532 604

oujezdsky@bluetime.cz

¹ <http://www.amrp.cz/> (13.3.2009)

Slezsko

Předsedkyně: **PhDr. Jana Michailiddisová**

Centrum psychologické pomoci - Rodinná poradna, p.o.

Na Bělidle 815
733 01 Karviná-Fryštá

tel: 596 317 575

michailidiso@cepp.cz

Západní Čechy

Předsedkyně: **PhDr. Vodičková Nina**

Poradna náhradní rodinné péče
Borská 55, 301 00 Plzeň tel: 733 534 466

spr.plzen@seznam.cz

Zlínsko

Předsedkyně: **Mgr. Lenka Rezková**

Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Zlín, p.o.

U náhonu 5208

760 01 Zlín
tel: 577 210 809

poradna.zlin@volny.cz

Jižní Čechy

Předsedkyně: **PhDr. Adéla Doležalová**

Manželská a předmanželská poradna
Pod Hradem 9
386 01 Strakonice
tel: 383 334 252
manz.poradna@cmail.cz

Lužicko- Jizerské

Předseda: **PhDr. David Cichák**

Poradna pro rodinu

Dvorská 445/10
460 05 Liberec 5

tel: 485 103 190, 485 108 866
rodpor.liberec@volny.cz

Střední Morava

Předseda: **PhDr. Pavel Pokorný**

Poradna pro rodinu při Poradenském centru sociálních služeb Olomouckého kraje, p.o.

Bezručovo nám.9
796 01 Prostějov
tel: 582 345 013; 731 447 456
poradnapv@volny.cz

Severní Čechy

Předsedkyně: **Mgr. Libuše Vránková**

Poradna pro rodinu

Komořanská 818
434 01 Most

tel: 478 622 359
poradna@msss-most.cz